

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וארבעים-ואחת של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, ו' בחשוון התשנ"ט (26 באוקטובר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

תוכן העניינים

דברי יושב-ראש הכנסת

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למושל פרובינציית בואנוס-אייירס

הצהרת אמונים של חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרון

בחירת סגן ליושב-ראש הכנסת

חילופי גברי בוועדות הכנסת

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 7), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון מס' 4) (השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 10), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות

(תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק מס קנייה (טובין ושירותים) (תיקון מס' 14), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 117), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. היום יום שני, כ"ו בחשוון התשנ"ט, 26 באוקטובר 1998, ישיבת הכנסת פתוחה.

להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון: צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע האחרון ב-631 תאונות דרכים ברחבי הארץ, בהן – שבעה פצועים קשה, 22 פצועים באורח בינוני, והשאר קל. בסך הכול 865 נפגעים, מתוכם נהרגו – אבוסוליס צדוק, יעל זיקרי, אבו-עראם לינה, וקסברג הנרי וילנה זדקוב. יהי זכרם ברוך.

שוב אני מציע לעיין ברשימת הנספים. הרכבה מאוד מעניין.

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למושל פרובינציית בואנוס-איירס

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, היום מתארחים בכנסת ד"ר אדוארדו אלברטו דוהלדה, מושל הפרובינציה של בואנוס-איירס, שהיא הגדולה בפרובינציות המרכיבות את ארגנטינה, ורעייתו, הילדה ביאטריס גונזאלס, שהיא חברת פרלמנט נוסף על תפקידה כאם לחמישה ילדים.

האורחים יושבים ביציע האורחים בחברת שגריר ארגנטינה בישראל מר גיל וחברי הפמליה הנכבדה, וכמובן יושב כאן שגריר ישראל בארגנטינה. אנחנו מקדמים את פניהם בברכה המסורתית: ברוכים הבאים.

ד"ר דוהלדה כיהן בעבר כראש עיר; היה חבר פרלמנט, יושב-ראש הסנאט וסגן נשיא ארגנטינה, וקרוב לוודאי שיהיה מועמד לנשיאות בשנה הבאה. הישגיו במהלך שנות כהונתו בתפקידים ציבוריים זיכו אותו בשבחים ובהערכה רבה.

אנחנו רוצים לראות בארגנטינאים שותפים נאמנים במלחמה בטרור. אני בטוח כי הם ימצו עד תום את החקירה בכל מה שקשור לשתי פעולות הטרור המפורסמות שפגעו ביהודי ארגנטינה – פיצוץ השגרירות ופיצוץ המרכז היהודי בבואנוס-איירס.

אני פטור מלומר לידידי האורחים מהי משמעות הטרור. אציין רק זאת, על רקע ההסכם עם הפלסטינים, כי טרור ושלום לא הולכים יחד. ללא ביטחון לא יהיה שלום של אמת.

ידידים נכבדים, זה שנים יש לנו קשרי ידידות אמיצים עם ארגנטינה ועם היהדות החמה והציונית שבארצכם. אני מקווה, כי ביקורך בארץ, ד"ר דוהלדה, יחזק ויהדק את הקשרים שנוצרו בינינו, הן במישור האישי והן במישור הארצי. אני מאחל לך הצלחה. תודה, רבותי.

הצהרת אמונים של חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אני מתכבד להודיע לכנסת, שעל-פי סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת, עם התפטרותו של חבר הכנסת משה גפני מן הכנסת ביום רביעי, א' בחשוון התשנ"ט, 21 באוקטובר 1998, יבוא במקומו הרב אברהם יוסף לייזרזון מרשימת יהדות התורה המאוחדת – אגודת ישראל, דגל התורה. בהתאם לסעיף 15 לחוק-יסוד: הכנסת, אני מזמין את מר אברהם יוסף לייזרזון לעלות על הבמה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, זה בניגוד לתקנון. סעיף 36(ג) קובע: "הצעות אי-אמון כאמור בסעיף זה יידונו בישיבת הכנסת הראשונה בשבוע לאחר הגשת ההצעה וידחו דיון בכל סעיף אחר". אני מבקש פרשנות מהיועץ המשפטי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן ישנו? אתה תזמין אותי לארוחת צהריים, כן?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, זה נכון מה שאתה אומר, אבל הכנסת לא תהיה דקה אחת עם 119 חברי כנסת.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אבל, אם תעיין בתקנון — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

היא תהיה עם 120 — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא. אתה פשוט טועה. הואל לשבת, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

זו פעם שנייה, השבוע ובשבוע שעבר, שאתם דורסים — — — את התקנון לפי הצרכים שלכם.

היו"ר ד' תיכון:

אני חייב לומר לך, שכשם שלפני שבוע חלקתי על דעתך — הכול ניתן לעשות בהסכמה. אני יכול לומר לך, אם תעיין בתקנון, לכאורה, אם היתה באה הממשלה היום ורוצה למסור הודעה מדינית, היא היתה קודמת להצבעת האי-אמון שלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

בתקנון — — — סעיף 148, בהסכמה. OVERRULING — — — אתה יכול לעשות

היו"ר ד' תיכון:

אני לא משתמש.

רחבעם זאבי (מולדת):

הסכמה זה גם אני. אני, הקטן – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל לא היית באותו יום. מה לעשות שלא באת לוועדת הכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אתם מצפצפים על התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

אבל תן לנו באמת לכבד את הרב לייזרזון.

הרב לייזרזון, אקרא בפניך את הצהרת האמונים של חבר הכנסת, ואתה תשיב: "מתחייב אני". וזה נוסח ההצהרה:

"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת".

אברהם לייזרזון (יהדות התורה):

מתחייב אני.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת בגין מעיר לי, ובצדק, שחבר הכנסת גפני התפטר. אני חושב שחבר הכנסת גפני היה מטובי חברי הכנסת הנוכחית וזו שקדמה לנוכחית. הייתי בין אלה שליוו את עבודתו של חבר הכנסת גפני. לעתים חלקתי עליו, אבל אני מוכרח לומר שהוא עשה את עבודתו נאמנה. לי, אישית, הוא יחסר בכנסת הנוכחית. אני מאחל לו הצלחה בדרכו החדשה.

רבותי, חברי הכנסת, נא לשבת. חבר הכנסת רן כהן, כבר הפסדת ארוחת צהריים היום.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי, לא ידעתי שחברי כנסת כל כך – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל אני ידעתי.

רבותי, הוויכוח היה שחבר הכנסת רן כהן רצה למסור הודעה אישית, ואני אמרתי שגם על הפתיח יהיו חילוקי דעות, ואתה תשמע, וצדקתי.

בחירת סגן ליושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

מאחר שחבר הכנסת אפי אושעיה הגיש את התפטרותו מתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת, ואני מניח שהסיבה לכך היא הסכמה על רוטציה, אני מתכבד להביא בפניכם הצעה לבחירת סגן יושב-ראש הכנסת במקומו.

לפני שאזמין את יושב-ראש סיעת העבודה, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, להציג בפניכם את ההצעה, ברצוני להודות לחבר הכנסת אפי אושעיה, שבתקופה שהיה סגני מילא תפקידו באמונה ובכשרון וניהל את ישיבות הכנסת בצורה הטובה ביותר.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני מתכבד להזמין לגשת לדוכן ולמסור הודעתך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, גם זה בניגוד לתקנון. זה בוודאי – – – זה בניגוד לתקנון, ואתם ממשיכים לצפצף על התקנון, כשנוח לכם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אני חוזר ואומר, כשם שהייתי בטוח בצדקתי בנושא הראשון שלך, בוודאי בשני, קרוב לוודאי גם בשלישי, יש לי, לצערי הרב, ניסיון בבחירת סגני יושב-ראש באמצע התקופה. אני עצמי נבחרתי פעמיים, וזה היה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בתקנון כתובים דברים ברורים מאוד – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. אני יודע מה כתוב – שסגן יושב-ראש ייבחר לתקופה של ארבע שנים.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אדוני. כתוב שהצעת האי-אמון קודמת – – –

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי, הבנתי. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תודה. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תרשו לי, לפני הצגת הדברים, להצטרף לתודתו של כבוד היושב-ראש לחברנו, חברי חבר הכנסת אפי אושעיה, שבאמת כיהן תקופה לא ארוכה כסגן יושב-ראש הכנסת, מילא את תפקידו באמונה והוכיח דבר לא מצוי כל כך במקומותינו, שהתחייבות שהוא נטל על עצמו, הוא מקיים אותה, ובחיים הפוליטיים צריך לברך על כך.

אני חושב שהוא גילה בעניין הזה גם חברות, גם אמינות וגם הגינות רבה כלפי חבר מסיעה אחרת.

אני רוצה לומר, שחברנו, חבר הכנסת סאלח סלים, יושב-ראש סיעת חד"ש, מועמד מטעמנו, אם אפשר לומר כך, מטעם האופוזיציה, במסגרת ההקצבה של סגני היושב-ראש, בהתאם לחלוקה הסייעתית פה בבית, ואני רוצה לציין שזאת הפעם הראשונה בהיסטוריה הפרלמנטרית של מדינת ישראל, שנציג של סיעה, שמרבית – אם אני יכול להגדיר זאת כך – מצביעה הם ערבים, אני מקווה שאני מגדיר את הדברים נכון, זו הפעם הראשונה בתולדותיה של מדינת ישראל, שנציג של סיעה משמש – אם הוא ייבחר, ואני מקווה שייבחר – כסגן יושב-ראש כנסת. אני חושב, שמבחינה – – –

בנימין אלון (מולדת):

פעם ראשונה בתולדות מדינת ישראל, שחבר כנסת שקורא לרצוח אזרחי ישראל שסוחרים בקרקעות, נבחר לסגן יושב-ראש כנסת.

קריאות:

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב, שמבחינה זו אנחנו מתברכים – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת בני אלון, גמרנו. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לומר, שזה אות כבוד לדמוקרטיה הישראלית, זה אות כבוד לבית הזה, ואני מאוד מקווה שהעניין הזה יהפוך להיות נורמטיבי, ומכאן ואילך הסיעות בכנסת – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חבל רק – – – שקרא להרוג כל מי שמוכר קרקעות ליהודים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו נצביע בעוד כמה דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב שזה אות כבוד לכנסת, שסגני היושב-ראש שלה מגיעים על-פי החלוקה האמיתית והצודקת
— — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — והם מגיעים לכל הסיעות בבית, ואני רוצה לומר שהיה פה עוול מסוים — — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — לכל מי שמוכר קרקע ליהודים.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון, האמן לי, כולם שמעו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לומר, שסיעת חד"ש וסיעת מד"ע ביחד מונות תשעה חברי כנסת.

קריאה:

מד"ע-רע"ם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, מד"ע-רע"ם. שתי הסיעות יחד מונות תשעה חברי כנסת, ובמספר הזה של תשעה חברי כנסת, הן זכאיות לייצוג של חבר כנסת שישימש כסגן יושב-ראש כנסת, ובעצם הן היו צריכות ליהנות מהייצוג הזה עוד מתחילת הקדנציה. בכך מתוקן עוול, שאני מקווה שלא יחזור בעתיד, ובהקשר זה אני גם מבטא התנצלות מסוימת מצדי.

אני רוצה לומר, שחבר הכנסת סאלח סלים, בן 44, אב לשלושה בנים, ראש מועצת אעבלין זה 13 שנה, איש הגליל, מהנהגת המפלגה הקומוניסטית הישראלית וחד"ש, משרת בכנסת זו הקדנציה השנייה, נמנה עם חברי הכנסת – ואפשר לומר זאת על מרבית חברי הכנסת, הן מסיעת חד"ש והן מסיעת מד"ע-רע"ם – חברי הכנסת החרוצים מאוד, הנמצאים פה עד השעות הקטנות, עד גמר פעילות הכנסת, פעילים מאוד בוועדות, ואני חושב שמביאים כבוד לדמוקרטיה הישראלית בפעילותם בכנסת זו. וחבר הכנסת סאלח סלים, כמובן, כמי ששימש כיושב-ראש סיעת חד"ש, מבטא את הדברים.

אני מקווה, שהסכם הרוטציה שקיים ביניכם לגבי סיעת מד"ע-רע"ם אכן ימומש במהלך השנתיים שנותרו עד תום הקדנציה. אני מבקש מחברי בכנסת להצביע בעד חבר הכנסת סאלח סלים כסגן יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תודה לחברי הוועיק ממני, חבר הכנסת חגי מירום.

היו"ר ד' תיכון:

תבקש ממנו שישב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חגי, הכיסאות פה נהדרים, אתה לא צריך לכרוע ברך, יש יופי של כיסאות. תודות ליושב-ראש הכנסת.

אני מברך – כמיטב המסורת – את חבר הכנסת לייזרזון שהושבע לפני שעליתי לדוכן. אני מאחל לך כנסת פורייה, כנסת טובה, ותרשה לי – גם קצרה ככל האפשר, כי אנחנו רוצים בחירות מוקדמות, אבל מבחינתך – תצליח; עלה והצלח, בשם כולנו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד מינויו של חבר הכנסת סאלח סלים לסגן יושב-ראש. בעד? נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לבחור את חבר הכנסת ס' סלים לסגן יושב-ראש הכנסת – 57

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה לבחור את חבר הכנסת ס' סלים לסגן יושב-ראש הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 57, נגד – 3, אין נמנעים. חבר הכנסת רענן כהן טוען שהוא הצביע בעד.

שמעון פרס (העבודה):

אצלי זה לא תפס.

היו"ר ד' תיכון:

גם חבר הכנסת פרס. איך הצבעת?

שמעון פרס (העבודה):

בעד.

היו"ר ד' תיכון:

בעד. רבותי, תודה רבה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

חבר הכנסת סאלח סלים, אני רואה שזו חגיגה גדולה. חבר הכנסת סאלח סלים, אתה מזמין את כולם לחאפלה באעבלין?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כולם מוזמנים.

היו"ר ד' תיכון:

כולם מוזמנים. כן, אבל כשר.

יושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לברך תחילה את הרב לייזרזון על היבחרו, ונאחל לו הצלחה; ואת חבר הכנסת סאלח סלים על היבחרו לסגן יושב-ראש הכנסת – בהצלחה.

הנני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים בוועדת החוקה, חוק ומשפט: מטעם סיעת הליכוד – במקום חבר הכנסת בני אלון יכהן חבר הכנסת זאב בוים. תודה.

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת

וואי"

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי". ינמק חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת הנוכחים, נציגי משפחות נפגעי הטרור השובתים רעב ליד בית ראש הממשלה בירושלים, אדוני ראש הממשלה, "כל הגישה שלך נובעת מזה שאין לך יחס ערכי לארץ הזאת. עבורך ועבור רבים מחבריי אין זו מולדת, אלא שטחי אדמה שאפשר לסחור בהם, לעשות בהם סחר-מכר, להחליפם במשהו או לוותר עליהם כליל, כאילו מדובר כאן בעסקי קרקעות" – את הדברים האלה אמר בכנסת ביום 28 ביוני 1995 חבר הכנסת נתניהו. כלומר, בלשונו שלו: "אין לך יחס ערכי לארץ הזאת, עבורך אין זו מולדת, אלא שטחי אדמה שאפשר לסחור בהם, לעשות בהם סחר-מכר, לוותר עליהם כליל, כאילו מדובר כאן בעסקי קרקעות"; אני מודה שאני לא הייתי מנסח את זה יותר מוצלח מראש הממשלה נתניהו.

ובאותו יום אמר נתניהו ליצחק רבין, זכרו לברכה: "אתה יודע שיש לנו עסק עם רוצחים שפלים, שיש להם כוונה ברורה להמשיך במעשי הרצח לאחר שתמסור לידיהם שטחים נוספים". אז מה קרה, מר נתניהו? מה שאמרת אז ומה שכתבת ב"מקום תחת השמש" אינם דברי אמת? האם היו כוזבים אז או שהם כוזבים היום?

אמרת גם את הדברים הבאים: "עכשיו, כדי לרצות את ערפאת, אתם עומדים לשחרר עוד מאות מחבלים ומרצחים. על-ידי השחרורים האלה אתם מערערים את כל מערכת המשפט של המדינה ואתם מערערים את יסודות הצדק שעליהם מושתתת החברה שלנו".

ואמרת לרבין: "אינני יודע מה גדול ממה, החרפה או הטיפשות? חרפת הכניעה או טיפשות האמונה העיוורת שלכם בהסכם עם אש"ף ששינה כביכול את כוונותיו להשמיד את ישראל". בדברים האלה נתת ציון לעצמך – חרפה וטיפשות. אתה אמרת זאת לרבין, ואנחנו חוזרים ואומרים זאת לך, במלים שלך. ואתה צריך לבוא לקברו של רבין ולבקש סליחה.

העזת פנים ואמרת לרבין: "אתה אינך מפחד, אבל אנחנו מפחדים מאומץ הלב שלך. אומץ הלב של אלוף ההתקפלויות, גיבור הכניעה, האדם שאיננו מסוגל להגיד את המלה 'לא' לערפאת". עתה יכול נתניהו להתייצב עתה בפני הראי ולחזור על המלים – גיבור הכניעה, אלוף ההתקפלויות. אמרת באותה הזדמנות גם: "אומץ לב במקום התרפסות של נכנעים, היאחזות יציבה בכל רחבי ארצנו במקום נסיגה מבוהלת".

מתוך חשש שתתבע ממני תמלוגים על זכויות יוצרים, אני מפסיק כאן להביא מדברייך, ואפשר לקיים סמינר ארוך על המשנה שלך מאתמול.

אתה טוען כי קיבלת ירושה קשה מקודמייך, ואתה, כביכול, הקטנת את הנזקים והשגת "הישגים חסרי תקדים". זה לא נכון, וההסכם שחתמת עליו הוא כתב כניעה והתקפלות.

"לא קיבלתם מנדט לעשות את מה שאתם עושים" – זה ציטוט ממך, מר נתניהו. הובלת אותנו בכחש, ואפילו קשה לומר שהומצת, כי עבר עליך תהליך גרוע מזה. נכנעת בכול, עם דיבורים רמים על זקיפות קומה לאומית; זחלת בפני הנבל מעזה ורעדת מפני הנשיא האמריקני, ושיקרת לעמך ולבוחרייך, ואתה מוביל אותנו לתהום החיסול וההתבטלות.

אם ערפאת היה אומר שהשיג "הישגים חסרי תקדים", היה כיסוי לאמירה הזאת. האם לכך התכוונת כשאמרת זאת? אתה רק נתת ונתת ונתת, ולא קיבלת דבר. נכשלת. לא למדת דבר מכישלון הסכם חברון שאתה חתום עליו.

אמרת לנו אז, כי אתה תקבע את גודל השטח המפונה בפעילות השנייה והשלישית וכי תיתן רק 1%, אבל נתת כעת 27.3%, ולא רק 13% כפי שמופיע בפרסומים, וערפאת כבר שולט ב-40%. סחרת באדמת המולדת, מכרת נחלת אבות, חיזקת את האויב, נכנעת לפריץ. והרי רק לפני שבועיים אמרת כי בסיירת לימדו אותך לעמוד בלחצים. שכחת כי ארץ-ישראל איננה נכס פרטי שלך, היא שייכת לאבותינו ולצאצאינו, היא שייכת לעם היהודי לדורותיו. מי שמך לסחור במחוזות המולדת?

הכיצד קרה לך שהסכמת לשלם בפעם השנייה ובפעם השלישית על סחורה שלא נמסרה? איזו נורמה היא זאת שמשלמים שוב ושוב ולא מקבלים את התמורה? האם כך עושה החנווני עם לקוחו, או סוחר הרהיטים עם הקונה?

איך הסכמת שהנשק אשר ייאסף, אם ייאסף, מידי האוכלוסייה יישאר בידי ממשלת כנופיות אש"ף? הרי הם ישובו ויחלקו אותו לאוכלוסייה ול"פתח" ביום שתפרוצנה מהומות ופעולות איבה. ומה עם הנשק של "עודף השוטרים"? ראה איך תמרן אותך ערפאת: הוא הכפיל את משטרתו מעל המסוכם ועכשיו הוא מסכים להקטין את המספר של החיילים שולפי ה"קלצ'ניקוב", ואנחנו צריכים לשלם בעד זה שוב, ואתה עוד רואה בכך "הישג חסר תקדים".

אתה יודע שערפאת מברייח במטוסו דברים אסורים, ועכשיו זה יהיה גם ברשיון. אבל בקרוב הוא לא יצטרך לעשות זאת, משום שיעמוד לרשותו נמל ימי, ושם יברייחו הכול, אפילו תותחים, בוודאי נשק אנטי-טנקים ונגד מטוסים. כאשר ייפלו המטוסים והמסוקים שלנו, וכאשר יבערו הטנקים שלנו, חס וחלילה וחס, אתה תגיד שזה לא "פייר" וכי הם הפירו את ההסכם. אני קובע בסמכות מקצועית, שאי-אפשר למנוע הברחות דרך נמל ימי שיהיה בשליטתם. אמרתי לך זאת פעמים מספר והסכמת אתי, אז מה קרה לך באוי-וואי פלנטיישן?

חבל שלא למדת ממשנתו של רבין, זכרו לברכה, באשר לסכנה של שילוב גורמים זרים בביטחון שלנו ובמלחמתנו בטרור. אתה הסכמת שהאמריקנים יפקחו על הטרור, ולא חזית לאילו צרות הכנסת את ישראל. כלום יכול פקיד או קצין אמריקני לעשות זאת? הבטחת לעם שלום וביטחון, ולא הבאת אף

אחד משניהם. כן, הסברים מלומדים יהיו לך כאשר נספוד למתינו, וגם תדע אז להטיל זאת על אחרים – על קודמך ועל שותפך ועל האמריקנים ועל הערבים. אבל הכתם הזה יישאר על שמלתך בדברי הימים של עמנו.

אני מנחש שתספר למקורבך על תוכנית הפעולה של הרשעות הפלסטינית כנגד הטרור, שהיא סודית וכמוסה, אבל באמת אין בה דבר. ערפאת קצת יילחם ב"חמאס" וקצת יעודד אותו, כי האסטרטגיה שלו היא שילוב של דיפלומטיה בטרור. מי פתי שיאמין ל"הישג חסר התקדים" הזה? נוח לך היום להסתיר את התוכנית הזאת, כי הרי "השותף והידיד" מבקש זאת, אבל אין בה דבר והיא רק אחיזת עיניים. אתה עצמך אמרת את הדברים הבאים – ציטוט מדויק מדברי נתניהו: "ההנחה של ממשלת רבין, שאפשר להפוך את ערפאת לקבלן משנה של ישראל שיילחם בטרור האסלאמי המכוון נגדנו, היתה הנחה מופרכת מיסודה".

אתה הסכמת כעת להימנעות מנקיטת צעדים שיפריעו לפתרון הקבע, דהיינו, הפסקת הבנייה הישראלית בירושלים ובהתנחלויות, כאשר הבנייה הערבית המואצת תימשך בכל אתר ואתר. בהר-חומה לא יבנו וגם לא בהר-הזיתים וגם לא בהיאחזויות ביש"ע.

אתה, בנימין נתניהו, הסכמת לפרק יישוב יהודי – את עירית בשומרון. רבין ופרס נמנעו מלעשות זאת, ואילו אתה נכנעת. כן, תגיד שזוהי רק היאחזות נח"ל, דהיינו מחנה צבאי, אבל אנחנו יודעים שזהו החלוץ התקדימי של פירוק יישובים, שכנראה אין להם "מקום תחת השמש". גם על כך הידד לנתניהו, חניך תנועת ז'בוטינסקי שחלמה ושרה על "שתי גדודות לירדן, זו שלנו וזו גם כן".

ראינו אותך מוחא כפיים לערפאת בנאומו, שכלל הצהרה על כוונתו להכריז על מדינה פלסטינית, ולא עמדו לך התבונה והעוז לתבוע ממנו התחייבות הפוכה. ראינו את שר הביטחון מתנשק עם מוחמד דחלאן, ואף כי שר החוץ לא לחץ את ידו של הרוצח, בינתיים, הרי כל שלושת השרים במשלחת סייעו בידך ויישאו באחריות ההיסטורית לכניעה הנפשעת הזאת. גם הם ייזכרו לדיראון בדברי הימים של עמנו.

מותר לנחש כי עכשיו קלינטון ונתניהו יתפנו לשלב הבא של פירוק הנכסים שלנו: הם יתחילו בשיחות בערוץ הסורי, והדבר הראשון יהיה דרישה לווייתור שלנו על הגולן.

מר נתניהו, שבת עם בשורת שלום, המזכירה את בשורתו של צ'מברליין בשובו ממינכן, שעד מהרה התבררה כמיקח טעות איום שעלה בחייהם של מיליוני אנשים. הלואי שאתבדה ותדבק לשוני לחכי בשל המחשבות הנוראות האלה.

אדוני היושב-ראש, הרשה לי לסיים בפסוקים אחדים מספר שמואל א', שהם רלוונטיים מאוד: "ויאמר שמואל אל שאול לא אשוב עמך כי מאסתה את דבר ה' וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל. ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף מעילו ויקרע. ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך. וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". תודה, אדוני.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

מזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האו:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט-1998, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

לקריאה ראשונה – הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1999, התשנ"ט-1998.

חוברת תקציב לאומי לשנים 1999–2001 מטעם משרד ראש הממשלה, משרד האוצר ובנק ישראל.

לדיון מוקדם – הצעת חוק פ/2501, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – הגבלת חסינות), התשנ"ט-1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל; והצעת חוק פ/2502, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (התרת נסיעת כלי רכב דו-גלגליים בנתיבי התחבורה הציבורית), התשנ"ט-1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

הודעת שר הבריאות בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: תופעת הלידה הפונדקאית והיבטיה האתיים וההלכתיים; וכן הודעת שר האוצר בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: נפגעי הגזזת, והערות יושב-ראש הוועדה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברי הכנסת, לאלה שאמורים היו לשים לב ולא שמו לב, חוק ההסדרים במשק המדינה עדיין לא הונח על שולחן חברי הכנסת בשל שיבושים ועיצומים במדפיס הממשלתי. החוק יודפס בכנסת, ולכן הוא יונח באיחור. אבל, כשהוא יונח, אנחנו נכריז על כך בכנסת.

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן השר מיכאל איתן, בבקשה. כן, רבותי, מקשר חדש, אני מבין. נאחל לו – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא יודע איזה מקשר אני, מקשר ימני או מקשר שמאלי?

היו"ר ד' תיכון:

שניהם טובים. פושקש היה שמאלי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נדמה לי שפושקש היה חולצה מס' 9.

היו"ר ד' תיכון:

לא, מעולם לא, הידקוטי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בישיבת שרי הליכוד שהתקיימה הבוקר בלשכתו של ראש הממשלה, ובה נמסרו למשתתפים הבהרות נוספות בדבר הסכם "וואי ריבר", אמר שר החוץ אריאל שרון, שהניסיון והוותק שלו באותו חדר היו הרבים ביותר והממושכים ביותר, כי מי שרוצה להבין היטב את תמונת המצב הנוכחית של התהליך המדיני צריך בעצם ללכת אחורה עד לימי קמפ-דיוויד. ואכן, הפסגה ב"וואי פלנטיישן" אינה אלא פרק נוסף בתהליך שנמשך שנים רבות; פרק נוסף בתהליך שתחנות הדרך שלו היו קמפ-דיוויד, ועידת מדריד ושיחות וושינגטון, הסכם אוסלו ואוסלו ב'.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כשמפלגת העבודה ניסתה לדחוק את זה לקמפ-דייוויד בכנסות קודמות, אתה ישבת פה וצרכת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שבתת רעב.

אופיר פינס-פז (העבודה):

סילבן שלום לא רצה להגיד את מה שמיכאל איתן אומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שבתת רעב.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, הוא כבר שמע עשר פעמים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הסכם חברון וההסכם הנוכחי שיובא לאישור הממשלה והכנסת – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אף אחד לא מוכן להגיד את מה שמיקי איתן אומר.

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא יודע על מה אתה מדבר, הוא המקשר בין הממשלה לכנסת והוא משיב.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני אביא מהאיומים שלך, כשהם העזו להגיד, שאוסלו צאצא של קמפ-דייוויד – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הצעקות לא תעזורנה. הצעקות לא תהפוכנה אותך, מר ריבלין, ליותר פטריוט או פחות פטריוט, אני מציע לך להקשיב בשקט.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא בארגומנט הזה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מבין למה אתה נזעק. חבר הכנסת קליינר, הלכנו דרך ארוכה יחד באותו מחנה, ונדמה לי שגם היום, חרף חילוקי דעות, אנחנו באותו מחנה. אבל אני מציע לך, שנקיים את הוויכוח ונברר את העובדות ואת ממדי חילוקי הדעות בדרך של הידברות.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אז תוריד את קמפ-דייוויד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא טענתי כרגע לשום פרשנות. אני ציינתי תהליך, ואני רוצה להזכיר לך, שבהסכם קמפ-דייוויד, החלק היותר-פרובלמטי לא היה הסכם השלום בין ישראל למצרים, אלא אותה תוכנית אוטונומיה. ולכן, אני לא מתייחס כרגע לדבר ערכי. אני אומר – מבחינה היסטורית ניתן בהחלט לנתח תהליך שהתחיל אז ואנחנו ממשיכים אותו בתחנות מסוימות עד היום לטוב ולרע. אני לא התייחסתי ערכית.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע, כשהערבים רצו שיהיה כתוב שם "זכויות לאומיות", בגין לא הסכים, הוא אמר: זכויות לגיטימיות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בסדר, אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת קליינר, אל תייחס – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

זו לא אוטונומיה, זו מדינה פלסטינית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, יש לו קול יותר חזק משלך, תאמין לי. אני עוד זוכר.

רחבעם זאבי (מולדת):

למדתי ממנו לצעוק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת זאבי, אני מוכן לענות בצורה שאוכל לענות אם אתם רוצים לקיים את הדיאלוג. אני עונה לו ואתה קורא קריאת ביניים, אני לא מצליח להקשיב. אתה רוצה שאענה לך, התאזר בסבלנות.

ובכן, רבותי, להסכם הזה שיובא לאישור הממשלה והכנסת בימים הקרובים, יש חשיבות רבה בעיקר בגלל שתי סיבות מרכזיות, אם כי לא בלעדיות. אני אפרט אותן לאו דווקא לפי סדר החשיבות.

הראשונה – בסעיף 4 להסכם נאמר, ששני הצדדים יחדשו מייד ועל בסיס מואץ את השיחות בדבר הסדר הקבע. המשמעות של האמירה הזאת, שאנחנו רואים בהסכם הזה, או שני הצדדים רואים בהסכם הזה מעין פרוזדור לטרקלין, שבאמצעותו אנחנו עוברים שלב חשוב: משלב של הסדרי ביניים לשלב של הסדרי הקבע. המעבר לשלב הסדרי הקבע, זהו הישג חשוב לראש הממשלה ולממשלה, שכבר לפני שנה הדגישו את החשיבות של המעבר משלב של הסדרי ביניים לשלב של שיחות וניסיון להגיע להסדר הקבע.

הסיבה השנייה היא, שההסכם הזה הוא הסכם שעובר דרך מבחן הביטחון. ההסכם הזה הוא ההסכם הראשון מאז אוסלו, שבצד הוויתור הכואב הוא כולו ביטחון ומחויבות פלסטינית לבצע הליכים שיקדמו אותנו לא רק למתן ומתן של שטחים ווויתורים ישראליים, אלא הפעם לשם שינוי יש התחייבות והתחייבות והתחייבות, ועשייה, ומנגנון משולב, שמתנה התקדמות מתן ישראלי במתן פלסטיני. ויתור כואב על שטחים מותנה – אני חוזר ואומר – מותנה בעשייה ובפיקוח על התחייבויות מלאות חוזרות ונשנות של הפלסטינים.

תסתכלו על הצורה של ההסכם, על הסעיפים שבו, על ההתחייבות שבו, ותראו את ההבדל הגדול. סעיף אחר סעיף – התחייבות פלסטינית. מלחמה בטרור: תהיה תוכנית שתעובד במקביל ובמהלך היישום הישראלי למלחמה בתשתית הטרור.

סאלח טריף (העבודה):

זה לא היה בעבר?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

היה טרור.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אגיד לך מה ההבדל, חבר הכנסת סאלח טריף.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אין לך מה לעשות?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה לא מתבייש, היום נהרג יהודי מקריית-ארבע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, הואל לשבת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת סאלח טריף, אם אתה שואל אותי במה ההבדל, בעבר כאשר ישראל התחייבה למסור שטחים וגם מסרה שטחים, היא קיבלה התחייבויות, וסמכו על רצונם הטוב של הפלסטינים, אמרו: ניתן ונראה מה יהיה. והתוצאה היתה, שאנחנו מסרנו, אבל בתגובה קיבלנו מכות טרור כואבות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רק מקווה שלא יהיו מכות טרור נוספות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ההבדל בין המתרחש עכשיו לפעמים הקודמות הוא, שהפעם אנחנו אומרים: אנחנו מוכנים להתחיל בביצוע. במקביל, אנחנו בוחנים לא הבטחות ריקות, אלא מה ייעשה בשטח. לא ייעשה בשטח – ייעצר המהלך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

האמריקנים, לא אנחנו. האמריקנים יבדקו, לא אתה, ואתה צריך לסמוך – – –

רו כהן (מרצ):

אז אנחנו החלטנו האם הם עשו או לא. עכשיו האמריקנים יחליטו.

היו"ר ד' תיכון:

נדמה לי שחבר הכנסת איתן, סגן השר, הוא הנואם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני חוזר ומונה, ההסכם הזה כולו ביטחון – מלחמה בטרור; מאסר טרוריסטים. לא יבוצע – לא ניתן. לא יבוצע – לא נשלים את המהלך. מניעת הדלת המסתובבת; איסוף הנשק הבלתי-חוקי – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כמה טרוריסטים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — מניעת ההסתה; שיתוף פעולה ביטחוני; צמצום המשטרה הפלסטינית; ביטול האמנה הפלסטינית על-ידי המל"פ; העברת חשודים ונאשמים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מה ביטול? למה אתה מטעה? אין ביטול האמנה.

רן כהן (מרצ):

לא ביטול. אישור מחדש ולא כינוס המל"פ.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

איזה מל"פ? אין ביטול האמנה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר, מה קורה לך? הוא אומר מה שהוא רוצה לומר. אתה יכול להשיב לאחר מכן.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא יכול, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מחלק את זכות הדיבור בסיעה שלך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אין ביטול אמנה. איפה כתוב ביטול אמנה? תקרא לכנסת.

רן כהן (מרצ):

-- --

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בעד או נגד?

רן כהן (מרצ):

אני בעד, אבל למה אתם משקרים לעם?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

תגיד: אין ביטול אמנה, לא הצלחנו.

רן כהן (מרצ):

זה לא מל"פ וזה לא ביטול.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מבין, חבר הכנסת רן כהן, בעצם, מה אתה כל כך מבסוט? נניח לרגע אחד שלא הצליחו להשיג ביטול, דבר שהוא לא נכון. מה אתה מבסוט מזה? אתה צריך להצטער על כך. מה אתה שואג פה שאגות שמחה? את מי אתה מייצג?

רן כהן (מרצ):

אני לא מבסוט. תאמין לי, אני רותח מזעם על ההונאה הגדולה, שאתם מרמים את העם. תגידו את האמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — הוא לא מבסוט

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

האמת היא, שראש הסיעה שלך צריך לאכול סיגר. זאת האמת, ואתה לא תכסה אותה. הוא אמר: לא יהיה הסכם, ביבי לא מתכוון, הוא לא ייסע, הוא לא יחתום, ואם יעשה – אני אוכל סיגר. שמענו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ג'מאל יספק לו את הסיגר.

היו"ר ד' תיכון:

קאמל קאמל, לא כמאל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לגבי השאלה בדבר הביטול. יהיה כינוס, הכינוס יכלול את המל"פ וההצעה בדבר הביטול – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

איזה מל"פ? חברי המל"פ, לא את המל"פ.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יכלול את המל"פ פלוס. אולי יהיו שרים שאינם חברי מל"פ, אבל המל"פ יהיה שם ותהיה הצבעה על ביטול סעיפים ספציפיים.

חיים אורון (מרצ):

מיקי, אתה בדרך כלל בחור הגון. כשאתה אומר את המשפט הזה תעשה: עלא עיני, כאילו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מבין למה אתם כל כך מתרגזים.

חיים אורון (מרצ):

אני לא מתרגז, אני מבסוט.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו זוכרים באיזה כינוס מגומגם, בהחלטה מעורפלת, שאף אחד לא יודע מה היא היתה, הוקמה איזו ועדה, היתה איזו הצבעה עמומה לחלוטין, ועל הדבר ההוא, המגוחך והמצחיק אמרתם – המאורע הכי חשוב במאה ה-20 במזרח התיכון. מה תגידו היום? מה תגידו היום, כאשר יאספו את כל המל"פ, כאשר יהיה כינוס קבל עם ועדה, כאשר אל כל בית ובית פלסטיני תועבר בשידור חי ישיבה שבה תבוטל האמנה הפלסטינית? כך אנחנו מקווים. אני מקווה שאתם שותפים לתקווה הזאת. אני מקווה שגם אתם מעוניינים בזה. אני מקווה שאתם לא מצטערים על כך.

רחבעם זאבי (מולדת):

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מבקש להמשיך הלאה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

--- מה אתה עוצם את העיניים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מיכאל קליינר, אני לא עוצם את העיניים. נדמה לי שמי שעוצם את העיניים זה דווקא אתה וחבר הכנסת זאבי ואחרים. אני אומר למה. אני יודע שיש לנו כאן בעיה קשה מאוד, משום שאנחנו נאלצים למסור שטחים שהם מבחינתנו שטחי מולדת. זה לא קל לך, זה לא קל לי. שנינו, מגיל צעיר מאוד,

תמכנו, עודדנו, הלכנו בשבילי יש"ע, הקמנו יישובים וקראנו לנוער להצטרף על בסיס הרעיון הזה. היום אנחנו עומדים מול מציאות קשה, שבה אנחנו צריכים לבחור בין הרצוי לבין המצוי.

מיכאל קליינר, אנחנו לא נביאים שיכולים לדבר רק על מה שהיינו רוצים שיהיה, על האידיאל האולטימטיבי. אנחנו מוכרחים לשקול בין ברירות.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה הכניע אתכם?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא יכול שלא להזכיר לידידי רחבעם זאבי את ההיסטוריה. בזמן הפלמ"ח, שגנדי היה אחד מלוחמיו האמיצים, שרו את השיר: רבותי, ההיסטוריה חוזרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

נו, אז מה? ההיסטוריה של ארץ-ישראל. למה ההיסטוריה זה גטו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תיכף תשמע. אני שואל אותך, חבר הכנסת זאבי, האומנם ההיסטוריה חוזרת? ב-16 בינואר 1992 התחנן לפניך יצחק שמיר ואמר לך ולשר נאמן כך: לא תמצאו ממשלה לאומית יותר מהממשלה הנוכחית. איני רוצה שתפרשו ואני לא מעוניין בהקדמת הבחירות.

ישבתם אז בממשלה לאומית שיצחק שמיר עמד בראשה. הממשלה הזאת הלכה לווינגטון והגישה שם מסמך שדיבר על רצונה להמשיך בתהליך מדריד ולבצע את תוכנית האוטונומיה. מה אמרתם אז כשבא אליכם שמיר ואמר: לא תמצאו ממשלה לאומית יותר מזאת? מה אמרתם אז כאשר הוא אמר לכם: לא כדאי להפיל את הממשלה הזאת וללכת לבחירות? אני אומר לך מה אמרתם אז, אתה והשר נאמן. אמרתם כך: עזיבתנו תביא לבחירות מוקדמות, ובחירות אלה יביאו וייתנו סיכוי להקמתה של ממשלה עוד יותר לאומית.

אורי אור (העבודה):

זה נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עוד יותר לאומית. ומה קרה?

אורי אור (העבודה):

זה מה שקרה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כאשר התפרסמו תוצאות הבחירות היתה כותרת: זעזוע במטה מולדת. חבר הכנסת רחבעם זאבי אומר: זו אכזבה עצומה לנאמני ארץ-ישראל. ואני שואל אותך: חבר, האומנם ההיסטוריה חוזרת? האומנם אתה מתכוון שההיסטוריה תחזור גם הפעם? אין לך ממשלה לאומית מזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

בנימין נתניהו איננו לאומי. הוא פופוליסט. הוא רוצה לשרוד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תראה מה עוללת. תראה למה גרמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

עדיפה מפלגת העבודה, חס וחלילה, על פני בנימין נתניהו. הוא מוכר את ארץ-ישראל בנזיד עדשים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו תצטט את שמיר. האם שמיר מסר את חברון? האם שמיר מסר חצי מיהודה ושומרון?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קליינר, עכשיו החלפתי את היושב-ראש. תן לי חצי דקה חסד. אני מבקש, חברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבו-מאזן וביילין – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת קליינר וריבלין. חבר הכנסת ריבלין, תקשיב לי שנייה. כשאתה קורא קריאות ביניים עם חבר הכנסת קליינר, פשוט אין שומעים. אתה מבין? אתם צריכים לעשות תיאום ביניכם, הרמוניזציה. חוץ מזה, אתם צריכים לאפשר לסגן השר לסיים, כי הוא כבר מעבר לזמנו. בואו נסיים את הקטע הזה ונשמור את האנרגיות עד 20:00.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה כתוב בעיתונים החדשים? מה כתוב בעיתונים החדשים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

כתוב שם: נתניהו מכר את ארץ-ישראל. ואתה הולך עשר שנים אחורנית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אנא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה אני יכול לעשות? אני משתדל להפיק לקחים מטעויות שנעשו.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר, נא לסכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא רצית את שמיר וקיבלת את רבין, זיכרונו לברכה, ואת פרס, עם תוכניות אוסלו. למה אתה לא לומד את הלקח ההיסטורי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מפני שנתניהו גרוע מכל אפשרות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אגיד לך, ידידי – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, זהו. תן לו לסיים. אני מבקש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – – ידידי גנדי, אגיד לך. ערב הבחירות האחרונות, כאשר היתה לך אפשרות לבחור בין פרס לנתניהו, אתה קראת למצביעך לתמוך בנתניהו, שהודיע מראש – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

האמנתי לו, האמנתי לו. אבל הוא עשה הכול להיפך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מצטט לך ממצע הליכוד. הוא הודיע מראש שהממשלה תמשיך לחתור ליישום התהליך המדיני.

היו"ר ש' וייס:

זה משפט סיכום מצוין.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — שהממשלה

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל לא למכור ארץ ולא להוריד יישוב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, עכשיו אני קורא אותך לסדר טרום קריאה ראשונה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל חבר הכנסת זאבי — —

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — אני מוכן להסכים אתך — —

רחבעם זאבי (מולדת):

תרשה לי לשאול שאלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אי-אפשר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם במצע שלכם כתוב – להוריד יישובים? אצל רבין, זיכרוננו לברכה, כתוב: לא להוריד יישובים. עכשיו אתם מורידים יישובים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, תקשיב לי שנייה. זה מאוד לא נעים.

רחבעם זאבי (מולדת):

יריתי אחרון.

היו"ר ש' וייס:

זהו. אתה בא להצעת אי-אמון. זה יהיה ממש מגוחך אם אצטרך להוציא אותך. כבר לא יהיה טעם לכל הדיון. לכן, אל תעמיד אותי בפני הדילמה הזאת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו פועלים בדיוק, בדיוק נמרץ, כפי שהתחייבנו, להביא לישראל שלום וביטחון. קיבלנו ירושה. הודענו מראש: ניאלץ לחיות על-פי הירושה הזאת ולכבד הסכם בין-לאומי, שעליו חתומים לא רק ישראל והפלסטינים, אלא גם ארצות-הברית ומדינות אירופה. אבל אמרנו: לא נלך באותה דרך, נחפש שינויים. וזאת אנחנו עושים.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים. תודה רבה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

משפט אחרון. אני רוצה לסיים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

בהסכם חברון ביבי נתניהו אמר: לא יותר מ-2%.

היו"ר ש' וייס:

אל תאלצו אותי לקרוא לכם לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לסיים, חבר הכנסת מיכאל קליינר.

היו"ר ש' וייס:

כדברי מיכאל אל מיכאל.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כן, כדברי מיכאל אל מיכאל.

היו"ר ש' וייס:

זהו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ראש הממשלה אמר בהסכם חברון – – –

היו"ר ש' וייס:

אחר כך תעשו בירור בסיעה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מיכאל, עזוב עכשיו את השאלה מי דייק באחוז או מי לא דייק באחוז. תסתכל קדימה, לאן להפנות – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא אמר בהסכם חברון לא יותר מ-2%?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תן לי לומר שני משפטים ברציפות. לאן אנחנו – המחנה הלאומי כולו – צריכים להפנות היום את המרץ? להציל את ההתיישבות, לשמור על מה שאפשר, לחזק את היישובים, לחזק את המתיישבים.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אל תלהיטו את הלהבה עוד הפעם. מספיק. מיקי, אתה מוכרח לסיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש תוכנית אבו-מאזן-ביילין. זו תוכנית שלהם. אתה מדבר על לאומי?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, באמת, תן לו לסיים. תן לנו לנוע קדימה עם הדיון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

השאלה היא: לאן להוציא עכשיו את המרץ?

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש שלא להתחיל מן ההתחחלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא, אני מסיים במשפט הזה. תן לי רק לסיים את הרעיון הזה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

השאלה היא, לאן להוציא את המרץ ואולי גם את התסכול שאנחנו מרגישים כתוצאה מזה? להפגנות של בודדים? לניסיונות לפצל עוד הפעם את המחנה הלאומי, כמו ב-1992? להביא לרסיסים? או לומר: 75%-80% מהציבור רוצה בהסכם, בואו ננצל את ההסכם – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

רוב בוחרים נתניהו הם נגדו היום.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בואו ננצל את ההסכם הזה על מנת לחזק את מפעל ההתיישבות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מפלגת העבודה, אבו-מאזן.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו. תנו לו לומר משפט סיכום, חברים. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בואו נלך וננסה לאחד לא רק את המחנה הלאומי; אפשר לאחד את העם כולו בתמיכה בהתיישבות –

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, נא לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – בעיקרון שלא עוקרים יישובים, שמרבית המתיישבים על יישוביהם יסופחו למדינת ישראל. יש לזה רוב גדול. אם היום יהיה אפשר להעביר את הדבר הזה בהסכמה, אדרבה. ההפגנות הקיצוניות משניאות את המתנחלים על חלק גדול מהציבור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אל תעשה את זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו רוצים את דעת הקהל לטובת ההתיישבות. אנחנו רוצים, מיכאל, אתה ואני – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסיים. זה לא ייגמר כך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כמה הפגנות כאלה אתה עשית?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

משפט סיום.

היו"ר ש' וייס:

תראה, זה כבר משפט שישי מאז אני יושב פה. אני מבין שיש קושי. ראשית, אני מבקש שקט. שנית, נא לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

התפקיד של המחנה הלאומי היום הוא להיאבק על הביטחון, על ההתיישבות, על הכבישים להתיישבות, על יכולתם של היישובים להמשיך להתפתח. צריך להוכיח שההתיישבות אינה מכשול לשלום אלא היא מבחן לשלום.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תנו לנו, תנו לנו, מיכאל, למחנה הלאומי, לכלל המתיישבים ביש"ע ולכלל עם ישראל, דוגמה לליכוד ולהתלכדות סביב המאבק והחזית הקשה שצפויה לנו להגן על ההישגים בשטח.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן השר מיכאל איתן.

חברים יקרים, תראו, יש לנו בעיה עם הזמן. כל הציבור רואה כיצד אנחנו עוברים על הכללים כאן. עכשיו יש שעון מול פני הקהל. בעבר היה לנו פעמון כזה, וזה היה רמז אחר. אני מבקש ממש להקפיד על הזמן.

חבר הכנסת שלמה בן-עמי, ראשון הדוברים מטעם האופוזיציה – חמש דקות. הוא ייתן לנו דוגמה של . אם אני טועה – תתקן אותי. אתה פרופסור Non Multa Sed Multum מועט המחזיק את המרובה. להיסטוריה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מבין דוברי האופוזיציה אני הייתי אחד היחידים שבירך על מינויו של אריאל שרון כשר החוץ. אמרתי שזה המיתוס האולטימטיבי של הימין הישראלי, ונראה איך הוא עומד בלחץ. הוא נסע כגיבור ישראל וחזר כהודיני. אתם זוכרים? הוא ביקש שיכבלו אותו, באזיקים ובכבלים. באיזו מהירות הגיבור האולטימטיבי של הימין הישראלי התפרק מכל הכבלים ומכל האזיקים. 13% – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

רק מולדת לא.

שלמה בן-עמי (העבודה):

חוץ מהימין, חוץ ממולדת. דובר על 13%, שבשבילם היתה סכנה ביטחונית כזאת שאיימו להבעיר את וושינגטון. בכלל, השאלה היא, איך הגיעו לזה שמכתיבים לכם 13%? הרי לא אמורים להכתיב. זו החלטה של ממשלת ישראל. אבל הכתיבו להם.

הסגרה – ויתרו על הסגרה מפה ועד הודעה חדשה. מקצה הארץ עד קציה. אין הסגרה.

מל"פ – עכשיו שמענו, אני מתפלא עליך, באמת, סגן השר איתן, שגופך לא התמלא זיעה קרה, אולי הוא כן התמלא, מהסאלטות האלה שעשית כאן. הרי זה לא מל"פ. תארו לכם בארץ מצב כזה: לוקחים את גמלאי הכנסת, שמים עליהם את הנוער העובד, קצת "נעמת", קצת "אמנה", עושים ג'מבורי ביערות הכרמל ומודיעים שבוטל – לא שבוטל; מודיעים שאישרו את מה שלא בוטל לטענתם.

קריאה:

מזמינים גם – – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

זה ג'מבורי בהרי הכרמל.

קריאה:

מזמינים גם – – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

פעילה שלישית – אמר לכם נתניהו, אמר לכם, בלי שנסגור את הפעילה השלישית לא יהיה הסדר. לא נסגרה הפעילה השלישית. בואו אני אגיד לכם מתי היא תיסגר – היא תיסגר משום שבסבב הזה הוא לא הצליח למנוע את 4 במאי. נתן את כל מה שנתן ולא הצליח למנוע את 4 במאי, כי תהיה עוד פסגה לפני 4 במאי, ושם הוא יצטרך לשלם הרבה יותר מהאחוז בגודל תל-אביב. תכפיל את זה פי כמה, וזה לא המחיר הכבד ביותר. לשיטתכם, זה לא המחיר הכבד ביותר. המחיר הכבד ביותר הוא התפנית האסטרטגית הדרמטית שהתחוללה כאן ביחסים עם ארצות-הברית. ב"וואי פלנטיישן" נולדה חזית אסטרטגית פלסטינית-אמריקנית, ואתם יצרתם אותה. אתם יצרתם אותה, וזה הגיבור האולטימטיבי של כל הימין חוץ ממולדת.

המחיר במטבע אמריקני, לשיטתכם, הוא הקשה ביותר; וההסדר הביטחוני. מה לא אמרתם על ההסדר הביטחוני? אני אומר לכם, אלה מבינינו שעשו בחינת פטור באנגלית – וזה כולם, כמוכן – ויעשו השוואה אלמנטרית בין ההסכם של ינאי מדצמבר, אתה מכיר זאת יפה מאוד, חבר הכנסת גנדי, של דצמבר 1997, וההסכם הזה – ההסכם ההוא טוב יותר, ואני אגיד לך מדוע. ההסכם ההוא היה בבסיסו הסכם דו-צדדי. ההסכם הזה יש בו בורר שמחליט, הוא גם יכול להחליט במפורש, הוא יכול להחליט שאתה הוא האשם – ואתם יודעים מה עוד? ההסכם הזה, החדש, קובע בעצם, שכל מיני קבוצות של מתנחלים יכולות להיות מוגדרות על-ידי הבורר כטרוריסטים. על-פי הבורר, אין שום הגדרה.

– לא נאמר פלסטיניות, לשיטתכם. ואתם יודעים מה Terrorist Organizations נאמר ששני הצדדים עוד? על-פי ההסכם החדש גם להפוך באסטה של תפוזים בשוק של חברון – עניין של יום ביומו – הוא מעשה טרור, ותקרא את הניסוח.

קריאות:

– – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני נואם נאום התפעלות – – –

היו"ר ש' וייס:

היום הכול התהפך פה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני נואם נאום התפעלות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שלמה בן-עמי, מתאים לך לנאום נאום שלום – – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

כן, אני – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה נאום שלא מועיל לך – – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני מבקש ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני מבקש ממך, תן לי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ש' וייס:

ההערה נשמעה, ועכשיו חבר הכנסת שלמה בן-עמי ממשיך.

קריאות:

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

מספיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שלמה בן-עמי (העבודה):

— — — דראושה

היו"ר ש' וייס:

שלמה, אני אתן לך את הזמן.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

תן להם קצת להתקוטט.

קריאות:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חברים. חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת אפי אושעיה, אני רוצה להעיר הערה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה --

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

-- תקשיב --

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

תקשיב לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, הערתך הארוכה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אבל, חבר הכנסת דראושה, תקשיב לי, אתה לא יכול — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תקשיב לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני אצטרך לקרוא אותך לסדר. רק שנייה. רק רגע. חבר הכנסת דראושה, תקשיב לי רגע אחד. אתה לא קורא קריאת ביניים. בינתיים אתה נאמת נאום ביניים ארוך יותר מהנאום של חבר הכנסת שלמה בן-עמי. כשאני מעיר לך, תסתכל עלי רגע, תסתכל בכיוון שלי לפחות. רק שנייה, אני אחזיר לך את כל הזמן, חבר הכנסת שלמה בן-עמי.

חברים, היום יהיו פה דברים מרתקים מאוד. הכול הפוך על הפוך על הפוך. צריך סבלנות. זאת דרך רטורית של חבר הכנסת שלמה בן-עמי. זה לא שהוא שינה פתאום את השקפות השלום שלו. הרי אתה מבין את זה. אז בואו, תנו לו — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. קדימה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת דראושה — — —

היו"ר ש' וייס:

עזוב, גמרנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא משנה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

הערתך נשמעה. חבר הכנסת דראושה, זהו.

שלמה בן-עמי (העבודה):

נדמה לי — — —

היו"ר ש' וייס:

עכשיו הנואם הוא שלמה בן-עמי ולא אתה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני בכל זאת רוצה להגיד מלה לחבר הכנסת דראושה.

היו"ר ש' וייס:

כמה שתרצה. חבר הכנסת פורז.

שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת דראושה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, מספיק.

שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת דראושה, עם כל הכבוד וההערכה, יש לי הרגשה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. זמנך הסתיים. אני מוסיף לך שתי דקות שחבר הכנסת דראושה לקח לך. אל תפריע עכשיו. אני מבקש, אפי.

שלמה בן-עמי (העבודה):

יש לי הרגשה – – –

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע. בבקשה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

יש לי הרגשה שאנחנו לא מסכימים על דבר בסיסי אחד. מה הוא סוג המערכה שמתנהלת בישראל מאז נחת נתניהו בנמל התעופה בן-גוריון? מתרחשת פה מערכה לא על השלום; מתרחשת פה

מערכה של מכונת תעמולה משומנת וארסית שעושה שחור ללבן ולבן לשחור. על זה הוויכוח. זה הוויכוח על עתידה של מדינת ישראל. כי אתה יודע, גם עם כל חשיבותו של השלום, האמן לי, אני משוכנע בזה – אמירת אמת, קואליציה מוסרית של הגינות בארץ הזאת חשובה לא פחות מן השלום.

כאשר היום בא ראש הממשלה, נוחת בשדה התעופה ופותח בשיח של הסתה כלפי השמאל בנוסח פרון ומוסוליני – פעם, ברוסיה היו אומרים: הכה את היהודים, הצל את רוסיה. פה אומרים: הכה את השמאל, הצל את השלטון.

קריאות:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

סליחה, אפשר לשאול אותך שאלה?

שלמה בן-עמי (העבודה):

ולכן אני אומר לך מה שיש כאן – — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, עליו לסיים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הוויכוח איננו – — —

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך אחר כך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הוויכוח איננו – אתה שומע, דראושה? הוא לא – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, אני אאפשר לך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

– – – סעיפים של ההסכם.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע. חבר הכנסת שלמה בן-עמי, עליך לסיים ממש. נתתי לך את כל זמן הפציעות.

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

כשהוא נסע לשם, אני אמרתי בטלוויזיה, שלוחי מצווה אינם ניזוקים, ואיחלתי לו כל טוב. מרגע שהוא נחת בארץ הוא איננו עושה אלא – –

היו"ר ש' וייס:

אני אבקש לא להפריע.

שלמה בן-עמי (העבודה):

– – שכתוב ההסכם שהוא כתב והסטה, מניפולציה, של סדר-היום לכיוון השמאל.

הפנייה שלי אליכם – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע, עליו לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – – מה אתם אומרים?

שלמה בן-עמי (העבודה):

— — — הפנייה שלי אליכם — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — על ראש הממשלה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

— — — אני מדבר בשמי — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — —

היו"ר ש' וייס:

סגן השר מיכאל איתן, אני לא יכול לבזבז כל כך הרבה זמן.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני פונה לאנשי הימין ואומר דבר כזה: אל תניחו שמישהו יזריק לוורידים שלכם את התרופה הבדוקה הזאת של סכסכנות כלפי השמאל כדי למכור את מה שבעיניכם הוא הנכס היקר ביותר — — —

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

— — — וזה השלטון שיש כאן. ולכן, אם צריך כאן להקים קואליציה – תקשיב לי טוב, דראושה – אם צריך להקים פה קואליציה, היא צריכה לא להיות רק קואליציה של סעיף א' או סעיף ב' אלא קואליציה מוסרית של אמת, של אמירת אמת. בדבר אחד אינכם יכולים להאשים –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

— — את האופציה האלטרנטיבית של מפלגת העבודה. היא לא אותה ימינה ופנתה שמאלה. אתם מאותתים ימינה ופונים שמאלה. ברוכים תהיו, אבל לפחות אמרו את האמת.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים. אני מודה מאוד לחבר הכנסת שלמה בן-עמי. עכשיו היה צריך להיות מאיר שטרית, אלא שהוא מסדיר, כנראה, את הבחירות החדשות, לכן ידבר חבר הכנסת שלמה בניזרי. שמונה דקות לחבר הכנסת שלמה בניזרי – — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, אבל מכיוון שבעל התשובה היה סגן השר מיכאל איתן, אני מתייחס אליו כנציג – — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — הצעת אי-אמון יש – — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, מייד נפתור – — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אתה צודק בעיקרון. אני לא אפסיק את הדיון, כי אחרת אתה יודע מה המשמעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

תזעיק אותם — — —

היו"ר ש' וייס:

יש פה שיטה אחרת — קודם היה מיכאל את מיכאל, עכשיו אחרי שלמה בא שלמה. קדימה. בבקשה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

שלמה בניזרי (ש"ס):

אנחנו יושבים זה ליד זה.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אומנם קשה לי קצת ליישב את דעותי פה אחרי בליל הדברים ששמענו כאן. בכלל, פה בכנסת נוצרה קואליציה מוזרה מאוד. חבר הכנסת גנדי עם מרצ ועם דראושה, ופתאום אני רואה את הליכוד עובר לשמאל; השמאל פתאום מקטרגים מפה ומסנגרים שם. אתמול השמאל בירך את ראש הממשלה ברכות מאלופות מדובבות בחוצותינו, אלופינו גנדי ואריק שרון. ופתאום עכשיו אני שומע את חבר הכנסת בן-עמי זורק בליסטראות על ההסכם של הממשלה. תחליטו אתם: מברכים או מקללים. באתם לברך – נמצאתם מקללים, או שמא אינטרסים מסוימים של מפלגת העבודה הם שקובעים. היא מרגישה פתאום: רגע, איזו אופציה אנחנו מהווים עבור השלטון היום. זו שאלה שגם הליכוד יכול לשאול את עצמו. אנחנו רואים היום מפלגת עבודה בגוף של הליכוד, ואני חושב שיש גם ליכוד בתוך העבודה. מסכן הבוחר שאמור להצביע, כאשר הוא רואה את האנדרלמוסיה של הדעות הקיימות היום במדינת ישראל.

אני רוצה לספר לכם קוריוז קטן, מה שקרה לי לפני שנתיים ושלושה חודשים עם ראש הממשלה, כאשר הוא הזמין אותי לביתו כדי לשכנע אותי לקבל איזה תפקיד של סגן שר. ישבתי איתו בביתו. הוא קצת מכיר את דעותי, שאינן הימניות ביותר במדינת ישראל, אלא הן מרכזיות – בעד השלום, כפי שרבינו הנחו אותנו. ואז הוא תופס לי את היד ואומר: שלוימה, אל תדאג, אני מבטיח לך שההסכם יבוא, זה רק עניין של זמן. תאמין לי. באמת האמנתי לו, ואנחנו רואים שאכן ראש הממשלה הביא אותנו להסכם. באמת איננו יכולים להתעלם מן העובדה שחתמנו על הסכם, אנחנו לא יכולים להתעלם מהעובדה שפתחנו בתהליך של עשיית שלום, שיש בו כמובן עליות ומורדות. אל לנו להתעלם מאותם הסכמים שחתמנו עליהם, אל לנו להתעלם מאותם סיכונים וגם לא מאותם סיכויים שיכולים להוביל אותנו לשלום אמיתי.

כולנו זוכרים את הצעקות של גאולה כהן בזמנה, כאשר היה תהליך השלום עם מצרים, וברוך השם אנחנו זוכים כבר 20 שנה לשקט כל כך נפלא בגבולנו עם מצרים, שהוביל אותנו לשקט גם בגבול הצפוני, ואני חושב שגם לשלום עם ירדן. כל זה בגלל עצם עשיית השלום עם מצרים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני סגן השר, למען הדיוק, השלום עם ירדן התאפשר רק בגלל ההסכם עם הפלסטינים.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני חושב, שהיסוד שלו ושל כל ההסכמים, לרבות הסכם אוסלו, היה השלום עם מצרים. אלמלא התחלנו שם, לא היינו מגיעים לכיוון מסוים.

ההבדל ביני לבין הרבה אנשים מהשמאל הוא, שכאשר אנחנו עושים הסכם של שלום ומוותרים על חלקים מארץ-ישראל, אנחנו אומרים: עין במר בוכה, ולב שמח. לב שמח אולי על סיכוי לתהליך של שלום, אבל אני לא צוהל ברחובות קריה: הנה, ברוך השם ויתרנו על ארץ-ישראל. אני חושב שצריך צניעות פה והכאב צריך להתבטא, כי בכל אופן ביטחונם של אנשים עלול להיפגע. אנחנו הולכים

ונותנים חלקים מארץ-ישראל, כאשר ארצנו כל כך מצומצמת. עלינו להתחשב ברגשות של אחרים, ואני מברך על כך שמי שהביא אותנו לתהליך השלום זה הליכוד ולא השמאל. כאשר השמאל הוביל אותנו לתהליך של שלום, זה יכול היה לגרום כאן למלחמת אחים. כולנו זוכרים את המהומות שהיו פה. כאשר תהליך השלום מובל היום על-ידי איש הימין – איך אמרו חב"ד: נתניהו טוב ליהודים. מה הם יצחקו עכשיו? זה באמת מאוד מעניין אותי. כולם התאחדו סביב נתניהו, והנה האיש הזה דווקא הוא שהביא את השלום.

אתם יודעים איזו רגיעה יש היום ברחובות. אני מתאר לעצמי בחלומי השחור, לו היה ההסכם הזה נחתם על-ידי פרס או מישהו אחר. אתם יודעים מה היה קורה? אני זוכר שכאשר אני ומפלגתי, שתמכנו בתהליך השלום בקדנציה הקודמת, כמובן עם הסתייגויות בנושא הביטחוני – רדפו אותנו בכל פינה. באו אלי לביתי, רדפו אחרי לכותל המערבי.

אורי אור (העבודה):

זאת אומרת שאסור לדבר אמת. תלך ותשקר להם, ואז הם יקבלו אותך יפה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

איך אתה מסביר את הדבר הזה?

היו"ר ש' וייס:

בקשר לדברים שלך, סגן השר בניזרי, התגוררתי אז כיושב-ראש הכנסת בדיוק מול ביתו של הרב עובדיה יוסף, ברחוב ז'בוטינסקי. אני זוכר את ההפגנות מול ביתו.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הפגנות שם, הפגנות מול ביתי. מה צעקו לנו: די לאלמנות, די ליתומים, די לממשלת הדמים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, אם תאמר את זה בקול יותר שקט, נשמע. מה היתה שאלתך?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אז יש בכך צביעות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה לא מדויק. ריצת האמוק של ממשלת השמאל בקדנציה הקודמת, כאשר רצה לתהליך השלום, היתה מוגזמת. היא לא רצה עם העם, היא רצה לבדה, היא רצה עם הפרטנר שלנו מן הצד השני, אבל היא שכחה חלק נכבד מהעם. כאשר מקיימים תהליך שלום, אתה לא יכול לרצות רק את הצד של האויב ולשכוח חלק נכבד מהעם שלך. זאת היתה הבעיה.

אני רק מדמיין לעצמי, לו הוביל פרס היה את התהליך עכשיו. אילו הפגנות, אילו מלים, אילו פיצוצים היו פה בתוך מדינת ישראל, לצערנו הרב. מה היה קורה פה. אבל, ברוך השם, אשר ברוב חסדיו חמל עלינו והביא את הסכם השלום. מה הם יגידו לו? מה הם יצחקו? הם יפגינו? הרי זה התסכול הגדול ביותר.

באמת, אתה רואה את השקט, בקושי הפגנות פה ושם. אבל גם השקט הזה מפתיע אותי: מדוע אין הפגנות שמראות תסיסה בעם? כנראה גם המתנחלים, גם אנשי הימין, אלה שבאמת מבינים ושוקלים את הדברים בתוך תוכם, יודעים שהשד אינו נורא כל כך, אפשר להסתדר גם עם הסכם כזה, זה המקסימום שיכולנו להשיג מבחינת צמצום ומזעור הנזקים. לכן, אני מבין מדוע הם לא ממשיכים בהפגנותיהם, אלא נותנים לדבר לעבור. אני חושב שראש הממשלה ניסה לסגור את החורים בגבינה השוויצרית. אף שלפי דבריו של חבר הכנסת בן-עמי נראה לי שהוסיף בה עוד כמה חורים ועשה אותה מהודרת יותר כגבינה.

עם כל זאת, אני חושב שבמקום שהשמאל יחזק את ידיו של ראש הממשלה, הוא מרפה את ידיו בכך שהוא מנסה להעביר ביקורת נוקבת נגד ההסכם. מה רציתם כל הזמן? צעקתם: ביבי תקיים, ביבי תעשה. ביבי עושה – ושוב הוא נתון לביקורת שלכם. מילא, אני מבין את הביקורת של חבר הכנסת זאבי במאת האחוזים, אבל מה אתם רוצים? יוסי שריד התבטא שראש הממשלה גרם נזק נוראי לנושא של פולארד. מה הקשר, ריבוננו של עולם?

היו"ר ש' וייס:

ומה דעתך בכל זאת על הדברים של חבר הכנסת שלמה בן-עמי, לגופם?

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני לא רוצה להיכנס עכשיו לגופם של דבריו.

היו"ר ש' וייס:

מה שהוא קבע שם, עד כמה שהבנתי, הוא נושא גלעיני מאוד לשיטתו.

שלמה בניזרי (ש"ס):

לא באתי להיכנס עכשיו לפלפול לגופו של ההסכם. באתי לדבר על העיקרון בהסכם, מכיוון שההסכם קיים, והשאלה היא רק קיומו של ההסכם. מי שיצטרך להשיב על כך הוא מי שחתם על ההסכם – ראש הממשלה, אריק שרון ויצחק מרדכי, אנשי ביטחון מובהקים, אנשי צבא. הם יצטרכו להתמודד מול שלמה בן-עמי. אנחנו צריכים לתת את הרשת, את המטרייה, מכיוון שאנחנו תומכים בתהליך של שלום. אני חושב שצריך לסייע לממשלה הזאת בכל כוחנו לקיים את ההסכם.

האמינו לי שרוב העם אומר היום, די, מספיק, בואו ניתן את הצ'אנס. הכאב הגדול שלי הוא, אם כבר הגענו ל"וואי פלנטיישן", אם היתה פסגה כל כך רצינית, אם ראש הממשלה נאלץ לוותר כל כך, אדוני ראש הממשלה, למה לא השתדלת להגיע באותה חבילה להסכם הקבע? תבין, העם רוצה לדעת מהי התחנה הסופית, מהי הכתובת הסופית שלנו. האם זהו קצה הוויתורים שלנו? האם גמרנו את הסיפור, או עדיין לא?

ומלה אחת בנושא הבחירות: המפד"ל מאיימת עלינו ומהלכת עלינו אימים, אנחנו נכנסים להצבעה וכו' וכו'. אילו באמת רצתה המפד"ל להפיל את הממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

את זה נשמע אחר כך מחבר הכנסת פרופסור שאקי, אם הם רוצים להפיל את הממשלה. הוא נואם אחריו.

שלמה בניזרי (ש"ס):

לו רצתה המפד"ל באמת להפיל את הממשלה, לא היו מכנסים את המרכז. נראה לי שהמרכז הוא מקום המפלט שלהם, כדי לצאת מן הפלונטר שהם נכנסו לתוכו. הם יודעים שבמשך ארבע שנים באופוזיציה הם יתייבשו עם המוסדות שלהם והרבה לא יוכלו להועיל. כבר התבטא היטב ראש הממשלה שאמר אתמול: במקרה הטוב, תקבלו אותי; במקרה הגרוע, תקבלו ממשלה אחרת.

רבותי, גם אלה שבמפד"ל וגם אלה שבמקומות אחרים – אני חושב שזה הטוב ביותר. ממשלה כזו דווקא תוביל אותנו לתהליך שלום. זה מה שיוביל אותנו לשלום פנימי.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן השר, במקרה הזה חבר הכנסת שלמה בניזרי. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, שמונה דקות. אחריו – חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, שמונה דקות. תראו באיזו סיטואציה אני: חבר הכנסת פרופסור שאקי היה מורה שלי בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. חבר הכנסת הפרופסור אמנון רובינשטיין היה המורה שלי בפקולטה למשפטים. ואני צריך לחלק להם עכשיו רשות דיבור. טוב, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הנושא שלפנינו הוא בעייתי, ואינני מאמין שיש אחד שאינו מתלבט עם עצמו, מפני שמצד אחד אין ספק שאין אחד שאינו רוצה בשלום, אין אחד שאינו רוצה לראות סוף לכל המלחמות, לכל הקזת הדמים, לכל מה שמתלווה למלחמות הנוראות הללו. מצד שני, השאלה היא אם זה שלום אמת. ולדעתי, כל הדיון, כל הוויכוח, כל הכעס על ההסכם שהושג ב"וואי פלנטיישן" הוא על כך שזה איננו נראה כפרוזדור אמת לשלום אמת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תמורת שלום אמת אתה מוכן לוותר על יהודה ושומרון?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שלום אמת לא צריך להיות כרוך בווייתורים. זאת השאלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

קיבלתי זמן, אני מבקש לאפשר לי. אחר כך נדון בחוץ.

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון טוב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כמשפטן עיינתי בהסכם. אגב, הוא לא נקרא "הסכם" אלא "מזכר" – ממורנדום. אבל נניח לפורמליות. אני מוצא פגמים רבים, מה שנקרא "חורים" רבים במזכר הזה. הדבר הראשון – שני הסעיפים הראשונים שבו הם ויתור על 13%, מצד אחד, ועוד 14%, מצד שני; 27% שעוברים לשלטון של ערפאת, לשלטונה של הרשות הפלסטינית. כלומר, הם דאגו לשריין את מה שהעיקר בעיניהם.

כשאני מסתכל בביטחון – ראש הממשלה הודיע לסיעת המפד"ל, הודיע לכנסת, הודיע לעם ישראל, שהוא הולך להסכם הזה, אבל הפעם בשונה מקודמו, מר רבין, זיכרוננו לברכה, הוא רוצה קודם כול ביטחון ואחר כך שלום; שלום המושתת על ביטחון. אני מעיין בביטחון ומה אני מוצא?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק, אנחנו רוצים לראות את פנייך, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שמורת הטבע, אותם 3%, ייקבעו על-ידי ערפאת ואנשיו. הם ימקמו את המקום הזה והם יקבעו אם זאת תהיה שמורת טבע. זאת אומרת, שלמעשה המלה האחרונה הושארה בידי ערפאת.

הדבר המקומם כל כך בביטחון הוא, שמשוויים כאן את הטרור, את הפשעים ואת מעשי האיבה שעושים ה"חמאס", "הג'האד" וחלקים באש"ף נגד ישראל אל מה שקרוי שם "טרור" – פשעים ומעשי איבה של הישראלים. איזה עוול בולט, איך אפשר לתאר כשוויים את הרוצח ואת קורבנו? את התוקף ואת הנתקף? גם כאשר, למרבה הצער, עשו יהודים מעשים שלא ייעשו, וכולנו גיינו ונגנה אותם תמיד, עדיין זה היה תמיד מתוך הגנה, עדיין זה היה מפני שאנחנו הותקפנו ראשונים.

הביטחון הנדרש הוא לישראל ולישראלים, ולכן הסעיף הזה שמדבר על ביטחון תוך איזון כביכול בין הפלסטינים ובין הישראלים מטעה מיסודו, כי אין דומה מצבם של הישראלים למצבם של הפלסטינים בעניין הזה. הישראלים אינם הולכים לתקוף פלסטינים. אין כל כוונה לרצוח פלסטינים. היו כמה מטורפים, וכל הציבור הישראלי והכנסת, ללא הבדל, גינו אותם; מה שאינני שומע, לצערי, בהנהגה הפלסטינית ובעולם הערבי. לא שמעתי שמגנים את פיגועי ההתאבדות הנוראיים, המפלצתיים האלה. איננו שומעים גינוי על ההכרזות של ה"חמאס", ואינני יודע אם כל חברי הכנסת יודעים, שבמצע של ה"חמאס" כתוב, ש"אנחנו מצווים על-ידי הנביא מוחמד ללחום ביהודים ולהרוג יהודים כל אימת שאנו . דבר מחריד, ולא קם אחד, לא בכנסת ולא מחוצה לה, שיאמר סעיף FIND THEM מוצאים אותם" – אימים כזה. כל עוד הוא קיים במסמך הזה, האנשים הללו בחזקת פושעים.

במקום זאת, שיח' יאסין מייד אחרי שהתפרסם ההסכם מודיע מעזה לעיני מצלמות, לעיני העולם כולו – אנחנו מצפצפים על ההסכם, נמשיך ללחום ביהודים, נמשיך להרוג יהודים. הסתה אנטישמית גזענית מן הסוג הפרוע ביותר, ודבר לא נעשה כדי לכלוא אותו, את הרוצח הזה. זאת אומרת, ההסתה נמשכת. הביטחון לא הובטח.

יש הרבה גמגום גם בסוגיית ביטול האמנה. אם כבר עושים דבר, צריך לעשות אותו כדת וכדין. אם קבעו שהמועצה הלאומית הפלסטינית היא הגוף המוסמך, אין לך טבעי מזה שהגוף הזה הוא שיבטל. הפה שאסר הוא הפה שיתיר. הפה שתקף ואיים צריך להפסיק את האיום. במקום זאת יצרו מערכת של גורמים בנוכחותו של הנשיא קלינטון, שיש לי כל הכבוד אליו, אבל ודאי שזה איננו מה שהובטח לישראל.

אין לנו ביטחון שהמסמך הזה מבטל לחלוטין את האופציה של ערפאת להכריז מדינה פלסטינית. ההיפך הוא הנכון. ערפאת הכריז בו ביום – במו אוזני שמעתי במוצאי שבת שהוא אומר: זכותה של הרשות הפלסטינית להכריז מדינה פלסטינית ב-4 במאי 1999. משמע, מה שהתחייבנו ב"וואי פלנטיישן" הוא דבר אחד, ומה שאני מסוגל לעשות ורוצה לעשות זה דבר שני.

כשאני לוקח את כל זה ומעמיד כנגד את מה שהובטח על-ידי מר נתניהו, אני אומר לו: אדוני ראש הממשלה, אתה יודע מדוע החולשה שלך ושל חבריך, שבתוכם, לצערי, כאלה שאני מעריך ומוקיר כגדולי אנשי הצבא בישראל? מפני שלא הלכתם לעניין מתוך אמונה בצדקת הדרך. לא האמנתם ולא התבססתם על זכותנו ההיסטורית.

רבותי חברי הכנסת, אני מופרע כל הזמן, ואני מבקש מהיושב-ראש לעזור לי.

הי"ר ש' וייס:

לא, אתה לא מופרע לעולם; פשוט מפריעים לך. חבר הכנסת שריד, יש התעניינות בהתעניינות שלך בנואם.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני אזמין אותך, ידידי חבר הכנסת שריד, כי יש, נדמה לי, כמה דברים שאולי בכל זאת יעניינו אותך.

השבוע בדיוק התחלנו לקרוא פרשת "לך לך", והפסוק הראשון בפרשה הזו אומר: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". משמע, ההתגלות הראשונה של הקדוש-ברוך-הוא

לאברהם אבינו כללה את ההבטחה של הארץ הזאת. עברו 3,736 שנה מאז קיבל אברהם אבינו, עליו השלום, את ההבטחה הזו, שעברה גם ליצחק וגם ליעקב. אנחנו כאן לא רק כדי לעסוק בענייני ביטחון, חקלאות ותעשייה; אנחנו כאן כי יש לנו זכות היסטורית, זכות דתית היסטורית, כי אנחנו נמצאים כאן בארץ ההבטחה. לכן אין זה מספיק שמוצאים פתרונות לענייני ביטחון מסוימים. אתה אינך עוזב מולדת, אתה אינך נוטש את הבית שלך רק משום הסדר זה או אחר.

אני רוצה להזכיר, רבותי חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני מבקש.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ענת, מעולם לא הפרעתי לך, אני מקווה שלא תעשי לי את זה דווקא.

היו"ר ש' וייס:

אבל תראה איזה הרכב של מרצ, כל הסיעה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה לומר לכל חברי הכנסת, שהנשיא טרומן, האיש שהכיר במדינת ישראל 11 דקות אחרי שבן-גוריון המנחם הכריז על הקמת המדינה, כותב בספר זיכרונותיו: מה שהביא אותי להכיר במדינת ישראל זמן קצר כל כך אחרי שבן-גוריון הכריז על כך – מפני שבהיותי ילד לימדה אותי אמי את התנ"ך ולימדה אותי שאלוהים הבטיח לאברהם, יצחק ויעקב את הארץ הזאת. אז מה שהנשיא טרומן הבין, מה שהנשיא טרומן ראה – את הבסיס המוסרי לזכותנו על הארץ הזו, ראש ממשלה בישראל וקודמיו אינם מזכירים אפילו לצורך הדיון, ואני מתפלא על כך.

אני קורא לך, אדוני ראש הממשלה, אם לא תבסס את תביעותינו גם להבא, גם לגבי הפעימה הבאה, גם לגבי הסדר הקבע, אם לא נבוא בשם הזכות ההיסטורית הזאת נוסף על הצרכים הביטחוניים, נוסף על כל השאר, הרי תמיד יגברו עליך לחצים מצד האמריקנים, הערבים ואחרים. אבל מי שטוען בשם הזכות הזו, מי שמאמין בה, מי שחושב שזכותו בארץ הזו היא נחלת עולם, הוא לא יוותר בנקל.

ממילא תבינו שסיעת המפד"ל מתנגדת להסכם, תתנגד להסכם, היא תצביע נגדו הן בממשלה, הן בכנסת, מפני שלא יעלה על הדעת שנתמוך בהסכם מלא חורים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתם פורשים מהקואליציה?

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, כי חבר הכנסת שאקי צריך לסיים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתם פורשים מהקואליציה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, זה יתבהר בשנתיים הקרובות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל שיגיד אם הם פורשים.

היו"ר ש' וייס:

זה יתבהר בשנתיים הקרובות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל שיגיד.

היו"ר ש' וייס:

אני אומר בשמו. זה יתבהר בשנתיים הקרובות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אין לי זמן לחכות שנתיים.

היו"ר ש' וייס:

תתאזר בסבלנות. שנתיים ועוד ארבעה ימים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין הסגרה, דבר אלמנטרי. שובתים פה רעב הורים שכולים, ואיך ייתכן שראש ממשלה יוותר על הזכות הבסיסית של הורה שכול לראות את רוצח בנו נידון ומובל לדין?

דוד צוקר (מרצ):

יש גם לנו הורים שכולים. מספיק עם השטויות האלה.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תדבר בלשון פרלמנטרית. אם תדבר גסות, אני אשיב לך כפליים. דבר בכבוד, אתה נמצא בכנסת ישראל ולא ברחוב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאקי סיים, ואל תפריעו לו.

דוד צוקר (מרצ):

הורים שכולים הם – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הורים שכולים הם הורים שכולים, ואל תזלזל בהם, בזכות בניהם אתה כאן, בזכות הקורבנות אנחנו במדינה הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

תקשיב לי טוב – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש שתפסיק עם זה. יש לך זכות דיבור עוד מעט, ואז תענה לו.

דוד צוקר (מרצ):

– – – הורים שכולים פזורים בכל המחנות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שני משפטים מסכמים.

היו"ר ש' וייס:

נראה פעם אחת שני משפטים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני קורא לראש הממשלה לתקן במשהו את המעוות ולמזער את הנזק על-ידי זה, שמצד אחד יעמוד על קוצו של יו"ד במילוי כל דרישה וכל התחייבות פלסטינית, שידאג שכל ההתחייבויות המגומגמות, כגון עניין ההסגרה, כגון עניין האמנה, כגון כל השאר, שאכן הפלסטינים יעמדו בתוקף על מימושן. אנחנו לא נוכל לתת יד להסכם נקוב ככברה בטעויות ובדברים הפוגעים באינטרסים החיוניים של עם ישראל ומדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אפילו סגן השר איננו. אין סגן שר, אין שר, אין ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

מייד נברר את זה. חבר הכנסת רובינשטיין, תן לי להתייחס להערה של חבר הכנסת זאבי. גברתי סגנית המזכיר, הגברת שושנה כרם.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אולי בכל זאת יוכל חבר הכנסת שאקי לענות על שאלתו של אברהם פורז.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מה היתה השאלה?

יוסי שריד (מרצ):

האם הם עומדים לפרוש מהקואליציה?

היו"ר ש' וייס:

אני נתתי תשובה במקומו, זה יתבהר בשנתיים הקרובות. הוא קיבל תשובה ממני, ואני בטוח שהמפד"ל חותמת על התשובה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה יהיה עם שר?

היו"ר ש' וייס:

פניתי לסגנית מזכיר הכנסת, היא תנסה לגייס איזה נציג של הזרוע המבצעת.

כן, חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לתמוך בשאלתו של חבר הכנסת זאבי. נדמה לי שבמיוחד עכשיו אתה היית צריך לעמוד על זה, או לסגור את הכנסת או לעמוד על כך שיהיה פה סגן שר שישמע את כל הדברים.

היו"ר ש' וייס:

גברתי, אני אשיב לך.

חיים אורון (מרצ):

לא צריך סגן שר.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, רק שנייה. חברים, אני אשיב גם לחבר הכנסת זאבי וגם לחברתי, חברת הכנסת דליה איציק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא חברך?

היו"ר ש' וייס:

אני אשיב לשני החברים. גם כאשר הייתי יושב-ראש כנסת, באופן עקרוני בנסיבות כאלה מעולם אני לא הפסקתי ישיבה. למה? המשמעות היא שהשרים יכתיבו לנו את קצב החיים הפרלמנטריים. אני חושב שהם צריכים להיות פה. חוץ מזה, זה נחשב תמיד לגימיק מצד יושב-ראש ישיבה, ואני השתדלתי שלא לעשות את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גימיק בעברית זה איחזוז.

היו"ר ש' וייס:

פעלול.

אני לא סוגר ישיבה, אנחנו פרלמנט עצמאי.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אתה צודק לחלוטין.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מפני שהאמריקנים מעורבים כל כך בתהליך, הם יכולים לשלוח שר שלהם.

היו"ר ש' וייס:

שר אמריקני, זה רעיון. חבר הכנסת רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אבקש להתייחס לשני עניינים. קודם כול, לרצח הנפשע והמתועב שבוצע בקריית-ארבע, שעיתויו מיידי לאחר השגת מזכר ההבנה בווינגטון. אני

רוצה להביע את הזעזוע שלי. אנחנו עדיין לא יודעים במה מדובר, זה לא פורסם; גם להשתתף באבל המשפחה, הידידים והחברים, וגם לפנות לרשות הפלסטינית ולומר לה חד-משמעית: בלי מלחמת חורמה ברוצחים האלה, בלי מלחמת חורמה בהסתה לרצח, בלי תפנית מוחלטת בעניין של היחס לישראל ולישראלים, לא יעזרו הסכמים כדי לחיות בשלום, כפי שכולנו רוצים. אנחנו חייבים לשים קץ למעשים הנפשעים האלה, לרצח בני אדם, לרצח ישראלים, לרצח יהודים ולרצח השלום.

דבר שני, אדוני היושב-ראש, שמעתי את ראש הממשלה אומר, מייד עם רדתו מהמטוס, שממשלתו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, הסכימה לנסיגה של 90% מהגדה בפעילות השנייה והשלישית. כיוון שיצחק רבין המנוח לא נמצא כאן כדי להגן על עצמו בפני השקר הזה, וכיוון ששוחחתי אתו פעם ופעמיים על העניין הזה, אני רוצה לפנות אל שר הביטחון מעל הדוכן הזה: הוא יודע את האמת, יש מסמכים, יש מפות שהכין צה"ל. אני מבקש ממנו ותובע ודורש ממנו שהוא יאשר או יכחיש את ההאשמה הנלווה הזאת.

רבותי חברי הכנסת מימין ומשמאל, הדברים אינם נכונים, לא היה ולא נברא. יצחק רבין המנוח חשב, שבסך הכול בשלוש הפעילות אי-אפשר להגיע ליותר מ-50% מהשטח, כדי שיישארו לישראל קליפים למיקוח. כל מי שאומר אחרת הוא משקר ומנצל את העובדה שיצחק רבין לא יכול להתגונן בפני האשמות שווא והאשמות השקר האלה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמו רובנו, למעט חלק מאתנו, ישבתי וצפיתי בשידור מווישינגטון, ויש לי הערה אחת קטנה, אישית. התרוצצו בי שני רגשות מנוגדים. רגש אחד הוא רגש של סיפוק גדול. אני שמח שהליכוד מוליך מהלך של שלום ופשרה. אני ראיתי את הידידות הזאת, את הלחיצות, ראיתי איך מי שאמר שלא ילחץ יד מוחא כף. הבדל גדול.

דליה איציק (העבודה):

כמעט הרג את ערפאת.

היו"ר ש' וייס:

היה עצוב מאוד שרבין לא היה שם.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני ראיתי את כל ההילולה הזאת, וחשבתי לעצמי: רבותי, על מה היתה השנאה הגדולה הזאת שכוונה נגד המחנה שלנו? על מה כל ביטויי האלימות וההסתה ואנשים שנפלו ונהרגו ונרצחו בידי יהודים? אמיל גרינצווייג וראש הממשלה יצחק רבין, גיבור ולוחם מלחמות ישראל, על מה הם נרצחו? מה רצינו בסך הכול? לא ביקשנו שיתנשקו, לא ביקשנו שיתיידדו; ביקשנו, קודם כול, שישוחחו עם אש"ף וינסו להגיע להסכם, זה כל מה שביקשנו. על כך לובתה כאן שנאה אדירה כלפינו, כלפי המחנה שלנו וכלפי כל אחד ואחד מאתנו.

היום אנחנו יודעים שהוויכוח הוכרע, יהיו עוד קשיים, אבל הדרך ברורה, והיא דרכנו. אומרים, מה ההבדל ביניכם לבינם? יש הרבה הבדלים, אבל על הבדל אחד אני חייב לדבר. אנחנו צופים, רואים מראש, אנחנו מקדימים מבט וגם מקדימים תרופה למכה. זה ההבדל. הם באים אחרינו באיחור, בסכלות, בטיפשות, לאחר שהוקרב קורבן של דם ודמים.

אנחנו נתמוך במזכר ההבנה, מה שנקרא פתאום "הסכם שלום", והוא יעבור בכנסת, כפי שגם עבר הסכם קמפ-דיוויד, אתנו ובעזרתנו – לא הליכוד העביר. הליכוד לא יכול להעביר שום דבר בלעדיו, לא את הסכם קמפ-דיוויד ולא את המזכר הזה. בלי תמיכת מפלגת העבודה ומרצ הוא לא יכול לעשות דבר. אנחנו עשינו בלעדיו. עשינו שלום היסטורי, פרצנו דרך עם ירדן, עם הפלסטינים, או להיפך – עם הפלסטינים ועם ירדן, בלעדיהם. ההיסטוריה חוזרת, כמו בקמפ-דיוויד, אבל ההיסטוריה חוזרת תמיד באיחור, והיא חוזרת לאחר שישראל משלמת מחיר.

מצד אחד, אני באמת שמח ומפרגן לראש הממשלה, מפרגן לליכוד, אפילו שמח שהליכוד עשה זאת, אבל מצד שני, יש גם רגש נגדי, שמתקומם בתוכי וגם מסתער על האתיקה החדשה של ראש הממשלה. אני שומע עיתונאים שמשבחים את ראש הממשלה על מה שהוא אומר על כך היום; בסדר, זה משרת מטרה מסוימת, אבל רבותי, איך אפשר לשבור את כל הכללים המינימליים של אמירת אמת, של יושר ציבורי, להגיד אתמול "לא, לא, בשום פנים ואופן, על גופתנו, ייherג ובל יעבור", ולמחרת, כהרף עין להגיד "כן"? לומר יום אחד "לא יעלה על הדעת", ולמחרת לנסח את ה"לא יעלה על הדעת" על זה במסמך כתוב?

אני מבקש רק להביא דוגמה אחת, רבותי חברי הכנסת, והיא דוגמה מאוד מאוד חשובה, ואני חושב שכל אזרח בישראל צריך לזכור את הדוגמה הזאת. בדצמבר 1997 התכנס צוות ביטחוני בראשותו של האלוף שלמה ינאי ונציג ראש השב"כ, והכין טיוטה משותפת עם הרשות הפלסטינית בענייני , בלי אמריקה, בלי שום CIA ביטחון. 13 סעיפים, אם זיכרוני לא מטעה אותי, והכול היה מוכן, בלי ה- דבר.

חיים רמון (העבודה):

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, לא. לא בצורה הזאת. סליחה.

חיים אורון (מרצ):

התיווך היה ---

אמנון רובינשטיין (מרצ):

CIA. אתה לא שומע מה שאני אומר, חבר הכנסת רמון – בלי נוכחות אופרטיבית של ה-

חיים רמון (העבודה):

— — — ההסכם לא היה — — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

בוודאי. רבותי, תבינו, חבר הכנסת רמון, הבדל מהותי, תהומי ויסודי.

כעת בא ראש הממשלה ופסל והטיל וטו על ההסכם החשוב הזה, השקיע את ישראל למשבר בלתי רגיל והזמין לכאן את הגברת אולברייט – ושמים וארץ – ומה אמר ראש הממשלה? שמעו היטב. הוא אמר: ההסכם הזה לא בא בחשבון בגלל שתי סיבות. קודם כול, אנחנו לא נחתום על שום הסכם שאין בו הסגרת רוצחים. ושנית, יש כאן – שומו שמים – הדדיות בין ישראל לבין הרשות הפלסטינית. "אין להעלות על הדעת", ואני מצטט, אמר ראש הממשלה, "שנחתום על מזכר הבנה שממנו משתמע כי גם ישראל מבצעת פעולות טרור". וכך, בגלל הסיבה הזאת, מנע ראש הממשלה חתימתו של מזכר הבנה כל כך חשוב והשקיע אותנו במשבר עמוק, מתמשך, בגלל העיקרון.

כעת מה קורה בווינגטון? כל ההתנגדות של ראש הממשלה נמוגה כעשן, אין לה זכר, והוא חותם על המסמך הבא: "הצד הישראלי מסכים לבצע את כל הפעולות הנדרשות כדי למנוע פעולות טרור, פשע ועוינות נגד התושבים הפלסטינים או רכושם". ויש התחייבות משפטית לטפל בעניין הזה. כלומר, ישראל והרשות הפלסטינית זה אותו דבר. אנחנו לא אמרנו זאת.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

מרצ לא אמרה מעולם שהטרור המוסלמי נגדנו, עם האוטובוסים המתפוצצים, הוא כמו הפעולות נגד הערבים בשטחים, אף שגינינו את שניהם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

עמי פופר וברוך גולדשטיין – – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני רוצה לומר דבר אחד – יש כאן מעשה שלא ייאמן. ראש הממשלה מעכב תהליך מדיני בגלל עניין אידיאולוגי קדוש ומקודש, מוחה אותו מעל פני האדמה. אבל לא רק זאת הוא עשה, הוא נפל על ברכיו, זחל על גחונו והסכים גם להדדיות בנושא ההסתה. הוא מקים ועדה מעורבת שבה האמריקנים והפלסטינים ידונו בתלונות של ערפאת נגד חברי כנסת, נגד עיתון "הצופה", נגד ערוץ-7, נגד ראש הרשימה של מולדת – – –

דליה איציק (העבודה):

נגד מוסה פלד.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

– – – בהסתה גזענית. מישוהו מאתנו הציע הצעה כזאת אי-פעם? אני לא אומר זאת כדי – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה לא חושב שחבל שלא הצענו את זה?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני לא אומר זאת כדי לפגוע בהסכם. אני רוצה להוליך למסקנה – מייד אגיע אליה – לגבי אישיות של ראש הממשלה הזה. משום כך, אל יגידו לי: אתה עושה מעשה של שיתוף פעולה עם הימין הקיצוני. לא, תגיעו לזה, עוד מעט.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רובינשטיין, יש לך עוד 18 שניות, לך לא הפריעו. אני אוסיף לך עוד דקה, אני לא יכול יותר, עם כל חיבתי, ממש.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אישרת להרבה חברי כנסת.

היו"ר ש' וייס:

כי הפריעו להם. אני אתן לך בלי שהפריעו לך.

קריאות:

אפשר להפריע לו.

חיים אורון (מרצ):

נפריע לו, אנחנו מפריעים כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

תנסה לסכם, בכל זאת.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מסכם; שתי הערות. ראש הממשלה הצליח לעשות את הבלתי-אפשרי – גם לסכסך בינינו לבין ארצות-הברית, נשיאה, שרת החוץ שלה, רוב הקונגרס, רוב היהדות הלא-אורתודוקסית, וגם משימה כמעט בלתי אפשרית – לסכסך בינינו לבין ניוט גינגריץ', ידידו הטוב, וחבריו הרפובליקנים.

אני שואל את עצמי: זה אדם שהיה אזרח אמריקני, השתקע באמריקה, מדבר אנגלית אמריקנית מופלאה, יוצאת מהכלל – –

דליה איציק (העבודה):

קוראים לזה "יורד", אדוני.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

— – בעצם, רוב חבריו הם אמריקנים עתירי השפעה, והוא מצליח לעשות מה שלא הצליח שום ראש ממשלה, לרבות אדם שלא ידע אנגלית היטב – לריב עם האמריקנים ולהשקיע אותנו בסכסוך מתמיד כאן, ופירושו של דבר חיכוך וחילופי האשמות לנצח. CIA באמצעות נוכחות אופרטיבית של ה-

למה ירמזון דברי? לעובדה שראש הממשלה הזה פשוט לא יודע לנהל משא-ומתן. אולי זה פגם שאי-אפשר להתגבר עליו. הוא מטפס על עצים גבוהים לפני, נתקף בהלה בעצם השעה, ונופל אחרי. הוא מאבד עשתונות מקצועי ופאניקיסט סדרתי, והוא גם לא מסוגל בשום פנים ואופן לומר דבר אמת.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אסור להפקיד בידי איש זה ניהול משא-ומתן נוסף.

אנחנו נצביע נגד הצעת אי-האמון ובעד אישור ההסכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

אמנון, אנחנו נימנע.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מקצה לכם דקה לחילופי דברים.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, היות שזה – – – אנחנו נימנע באי-אמון. מרצ תימנע ולא תצביע נגד.

היו"ר ש' וייס:

אני רושם את זה לפרוטוקול. הפרוטוקול רשם את ההודעה של יושב-ראש סיעת מרצ?

חבר הכנסת צבי ויינברג, עשר דקות, ואחר כך – חבר הכנסת עזמי בשארה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ועדיין לא בא שר לכבד אותנו.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. גברתי סגנית המזכיר, יש לך אילו בשורות מהמזנון?

קריאה:

סגן השר פה.

היו"ר ש' וייס:

כן, סגן השר כאן. נדמה לי שגם חבר הכנסת פלד עדיין סגן שר. שני סגני שרים שווה שר. חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפי הסקרים, קרוב ל-80% של העם תומכים בהסכם שהושג ב"וואי פלנטיישן". אני חושב שלא מעייפות, כמו שאומרים הפרשנים; זה לא מפני שהיתה כאן איזו הונאה של העם. אני חושב שבעיקר מפני שהעם שואל את עצמו את השאלה הבסיסית המקורית: מה היא האלטרנטיבה? מה היא האלטרנטיבה ל"וואי פלנטיישן"? עוד סיבוב דמים? אז ננצח. אז נהרוג עוד כמה אלפים. מה יהיה אחרי זה? יהיה עוד סיבוב, ועוד סיבוב. אין שום ספק, שאפילו אם יש סיכוי קטן להגיע לאיזה מצב של אי-לוחמה, אפילו איזה שלום קר עם הפלסטינים – המאמץ שווה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשיטה הזאת, תיתן גם את ירושלים ותיתן גם את תל-אביב. תמיד יאיימו עליך בסיבוב דמים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מברך את ראש הממשלה, את השרים מרדכי, שרון ושרנסקי, על ההסכם שהם חתמו. אמר כאן חבר הכנסת רובינשטיין – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ויינברג, רק שנייה. בפרוזדור יש רעש, אולי אפשר לעזור לי ולסגור את הדלת, לטובת העניין. אני אחזיר לך את הזמן. אני רוצה שדברייך יישמעו. בבקשה, אתה יכול להמשיך.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אמר כאן לפני כמה דקות חבר הכנסת רובינשטיין, שאין בהסכם שהושג שום שיפור לעומת תוכניות אחרות. הוא הזכיר את המזכר של האלוף ינאי, שכנראה סוכם לפני שבעה חודשים. אני רוצה, חברי הכנסת, לצטט רק שני גורמים: הכתב הצבאי של עיתון "הארץ" זאב שיף – וגם העיתון וגם הכתב הזה לא ידועים כידידי ואוהדי בנימין נתניהו – ורק בנוגע למזכר הביטחוני שהושג, כותב זאב שיף: "המזכר הביטחוני עם הפלסטינים שופר לאין ערוך". אני חושב שזאת הודעה מטעם גורם חשוב ומבקר תמידי של הממשלה. רון בן-ישי, הכתב הצבאי של "ידיעות אחרונות", כותב גם כן בנוגע למזכר הביטחוני: "הפרק הביטחוני בהסכם וואי מרשים מאוד ומבטיח" – מרשים מאוד ומבטיח. וכמובן לכולנו ברור שזה הסעיף העיקרי בהסכם. חשובים כל ההסכמים וכל הסיכומים האחרים שכבר קראנו עליהם בכל התחומים, אבל זה ההסכם העיקרי.

עד עכשיו, מאז הסכמי אוסלו, בכל הסיכומים והדיונים לא היה שיתוף פעולה כה הדוק שהפלסטינים הביטחו לכוחות הביטחון שלנו. אני חושב שאולי בפעם הראשונה יבינו הפלסטינים, וכנראה לפחות יאסר ערפאת ויועציו ב"וואי פלנטיישן" הבינו, שבלי מלחמה, מלחמת חורמה בטרור, הם לא ישיגו את מבוקשם הבסיסי. המלחמה בטרור היא האינטרס העליון לא רק שלנו, אלא גם של הרשות הפלסטינית. אני חושב שאולי הם יתחילו להבין, שאם הם יעשו את הכול כדי להפסיק את הרצח – ולדאבוני גם היום קרה רצח בחברון, של עולה חדש מארגנטינה – אנחנו כמובן לא יכולים לבוא מייד בטענות לג'בריל ולהגיד: הנה, אתה כבר לא מקיים. נקווה שזה יהיה המקרה האחרון בסדרת

הרציחות, אבל אני חושב ומקווה שהפלסטינים מתחילים להבין ויבינו, שאם הם יעשו מאמץ עליון בנוגע לטרור, יילחמו בטרור עד חורמה, הם יקבלו כמעט את כל מבוקשם, הם יקבלו מדינה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זאת אומרת, יילחמו בטרור עד חורמה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, יש לי הרגשה שהנאום הזה הוא הנאום הכי שלומי שהושמע היום; תעקוב אחריו, כי קודם היו ניתוחי הסכמים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא יקרה אסון, רק קריאה אחת, לא נורא.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

, שעכשיו בפעם הראשונה יהיה מעורב בפיקוח לפחות על CIA חבר הכנסת טלב אלסאנע, אם ה- יודיעו לנו שהם רואים CIA המלחמה הפלסטינית נגד הטרור, ואם אנחנו, כוחות הביטחון שלנו וגם ה- עכשיו שהפלסטינים באמת לוחמים בטרור בכל מאמציהם – מובן שגם אני מודה שאי-אפשר לעצור כל מתאבד, אי-אפשר להבטיח מאה אחוז של הגנה נגד טרור; כולנו מבינים זאת, אבל אם אנחנו נבין שהם באמת לוחמים בטרור – אני חושב שהעם CIA – גם הכוחות שלנו וגם לפי הדיווחים של ה- במדינה הזאת יהיה מוכן לבוא לכל פשרה ולבוא לקראת הפלסטינים ולתת להם גם את הכבוד, גם תנאים כלכליים טובים, גם מסחר – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הם לא מחפשים כבוד. הם מחפשים את האדמות שלהם, הם מחפשים את הזכויות שלהם.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

על אילו אדמות אתה מדבר? על תל-אביב, על חיפה? על אילו אדמות אתה מדבר? אם מדובר על פשרה בגדה המערבית, ביהודה ושומרון – על כך מדובר בהסכם. אכן תהיה פשרה. אני לא יודע אם זה יהיה 90% של הסכם ביילין-אבו-מאזן או 92%, אבל תהיה פשרה בין 40%, שהם מקבלים כבר עכשיו, וההסכם של ביילין-אבו-מאזן. אבל אם הם יעשו את המקסימום, ברור לכולנו, לפי כל

הסקרים, שהעם בארץ, שצמא לשלום – היה סקר לפני שבוע ימים באחד העיתונים, בערב שבת: מה מבוקשו העיקרי של העם בארץ? כ-70% אמרו: שלום; 2% דיברו על אושר; 3% דיברו על ילדים, על נכדים; 4% דיברו על אהבה. 70% דיברו על שלום.

היו"ר ש' וייס:

על אהבת השלום. כדי שיהיה יחד 76% – 82%.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אבל מה המחיר שהם מוכנים לו?

היו"ר ש' וייס:

תראה, חבר הכנסת – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני חושב, ידידי אחמד סעד, שגם אתה יודע – גם אתה קורא את העיתונות הישראלית, גם אתה במדינה הזאת – שהעם מוכן לכל מיני פשרות אם יובטחו להם חיים בטוחים, שהאבא או האמא לא יפחדו שהילד לא חזר מבית-הספר וכו'. לכן, כמו שאמרתי, אני מקווה שהפלסטינים הבינו את האינטרס העליון שלהם בנוגע ללוחמה בטרור.

יש עוד נקודה אחת בהסכם של "וואי פלנטיישן" שגם היא חידוש, שגם הוא לא היה לפני כן, והיא המלחמה נגד ההסתה, נגד הפרופגנדה האנטישמית, האנטי-יהודית בכלי התקשורת הפלסטיניים. אי-אפשר להתחיל – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, יש הדדי, גם להיפך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

איפה שמעת על פרופגנדה אנטישמית? – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני קראתי ואני ראיתי התבטאויות אנטישמיות בכלי התקשורת של פלסטינים וכולנו ראינו את הילדה בת השבע ששרה שיר שהיא מוכנה להיות שהיד.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — צריך לחסוך — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה זה אנטישמיות? היא יכולה להיות קיצונית, אבל לא אנטישמית. ערבים לא יכולים להיות אנטישמים. אנחנו שמים. תפסיקו — — —

היו"ר ש' וייס:

זה סמנטי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אתה יודע, הדבר הזה, שאתם שמים ולכן אתם לא אנטישמים, זה סילוף — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איך אני יכול להיות אנטישמי? נגד עצמי?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אתה לא מבין את המלה אנטישמיות. לאנטישמיות אין שום שייכות לשמיות.

היו"ר ש' וייס:

זה רק ליהודים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

זו אחת האי-הבנות הגדולות. אנטישמי זה שם של שנאת יהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ערבים לא יכולים להיות אנטישמים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, סליחה, רק רגע, אתה באת רק כרגע. צבי ויינברג פה כבר תשע דקות והיה לו ממש נאום הכי יוני היום. אז אל תתלבש עכשיו עליו. אני מבקש לסיים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אני מסיים ואני חושב רק ששתי הנקודות האלה מהוות חידוש ושיפור על הצעות ההסכם הקודמות ויש לברך את הממשלה על ההישגים האלה. אני מודה לך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת ויינברג. חבר הכנסת עזמי בשארה, ואחריו – חבר הכנסת אברהם רביץ. עשר דקות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

בינתיים הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

החלטת ועדת הכנסת מהיום בדבר סדרי הדיון בהצעת התקציב ובחוק התקציב לשנת 1999 והצעות החוק הנלוות.

הצעת חוק הפיקוח על המטבע (תיקון מס' 3), התשנ"ט–1998, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ועוד מטעם ועדת הכספים: החלטת הוועדה לגבי צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 27), התשנ"ט–1998, וכן הוראות צו היטלי סחר (היטל בטחה על ייבוא טובין להגנה על הייצור המקומי) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ט–1998. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה.

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מסכים בהחלט עם הערכת היושב-ראש, שהנאום של חבר הכנסת ויינברג היה מאוד יוני, ואין לי ספק ואין לי שום חשד לגבי רצונו בשלום וכו'. אנחנו נשארנו תקועים עם השאלה, מה הוא שלום אמת באזור הזה, ואני לא מדבר על צדק אבסולוטי; אני מדבר על reasonable justice, Reasonable צדק יחסי. וחבר הכנסת ויינברג בקיא בשפות, מה שנקרא – אני חושב, שההסכם הזה אפילו לא מתקרב לשם, אפילו לא צעד בכיוון; זאת דעתי. peace.

ההסכם שנחתם ב"וואי ריבר", ב"אחוזת וואי" במרילנד הוא הסכם בסך הכול לביצוע ההסכם. אתה יודע, כל ההפקה ההוליוודית הזאת שנעשתה מסיבות פנימיות אמריקניות ומסיבות אחרות לשלושת המנהיגים שמעורבים בדבר, שהיו צריכים את ההפקה ההוליוודית הזאת, עם כל הדרמה, עם הבאת המלך חוסיין החולה – פשוט אפשר להזיל דמעה על הסיפור הזה; כל ההפקה הזאת, זה פשוט לא ייאמן. כל הדבר הזה הוא על ביצוע סעיף בחוזה שנחתם. דרך אגב – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

היה שיפור במזכר הביטחוני, וזה חשוב מאוד.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ודרך אגב, גם החוזה ההוא שנחתם היה חוזה לביצוע חוזה. אני מפחד שנצטרך עוד הסכם לביצוע ההסכם הזה. פשוט לא ייאמן איך אנחנו מתגלגלים, איך אנחנו עושים הפקות ועל מה אנחנו מדברים. היה הסכם שלא בוצע. דרך אגב, מי שלא ביצע אותו היה מפלגת העבודה – הסכם חברון. אחר כך היה הסכם שנקרא הסכם חברון לביצוע ההסכם הקודם. עכשיו אנחנו חוגגים הסכם לביצוע הסכם קודם, כאילו זה "ורט" שהוא מיוחד למידה מיוחדת לביצוע הסכמים. מה שקרה הוא, ששום דבר לא השתנה. שום דבר. מה שהשתנה הוא, שישראל הצליחה לכפות עוד תנאים על הפלסטינים. אין מה לכפות מהבחינה הזאת.

מעולם לא הלכתי שבי אחרי הדיבורים בחצי המפה הפוליטית הישראלית, שהבעיה של נתניהו היא שהוא שקרן. אני לא מסכים עם זה. אני חושב שהבעיה שלנו היא עם האמת של נתניהו, לא עם השקר שלו. נתניהו אמר שהוא יעשה פריסה מחדש. מתי הוא לא אמר שהוא יעשה פריסה מחדש? אני לא מסכים. אני לא שמעתי אותו אומר שהוא לא יעשה פריסה מחדש. הוא אמר תמיד שהוא יעשה בתנאים מסוימים, והוא הצליח להביא לישיבת פסגה על התנאים הללו. הוא כפה תנאים ביטחוניים על הצד הפלסטיני, תנאי אחר תנאי, כאשר הוא משתמש בכוחו להכתיב לא על סמך איזה עיקרון של צדק, לא איזה עיקרון שאנחנו חותרים אליו, לא על איזה בסיס שהמשא-ומתן הזה מבוסס עליו, אלא על הכוח הישראלי, הכוח להרוג. יש לישראל כוח להכתיב, לשכתב, לפרש את מה שכתוב, להתכחש למה שכתוב, להכתיב תנאים חדשים, להכתיב דברים ליוזמה האמריקנית עצמה, ולדעתי זו הבעיה של כל המשא-ומתן הזה, שהוא בנוי על מאזן כוחות ולא על איזה עיקרון משותף ישראלי-פלסטיני של צדק או צדק יחסי.

הגדרה עצמית – זכות הגדרה עצמית של העם הפלסטיני. ראש הממשלה של ישראל מגיע לנמל התעופה, וחוף מזה שהוא מתחיל במסע הבחירות בהסתה נגד מפלגת העבודה, מרצ וכו', הוא מתחיל להתחנף למתנחלים. הוא פותח מערכת בחירות בעצם ברגע שהוא מגיע לנמל התעופה. הוא מדבר על המוסד העליון – רצה לדבר על המל"פ – המוסד העליון של – ואז הוא נזכר שהוא צריך להגיד העם הפלסטיני. הוא חשב לרגע ואמר: של הציבור הפלסטיני. לאיש הזה לא יוצאות המלים "העם הפלסטיני". הוא לא מכיר בעם הפלסטיני, שלא לדבר על זכות הגדרה עצמית.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אולי בהקשר זה המלה ציבור היתה יותר מתאימה מעם.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בסדר. או.קיי, אם זה עניין של הקשרים. אבל אני מציע לך להגיש לו שאילתא ולשאול אותו. אני בטוח שהאיש הזה לא אוהב להשתמש במלים "עם פלסטיני", לא רק שהיא לא עלתה על שפתיו, הוא פשוט לא אוהב להשתמש במלה הזאת. הוא עוד לא הגיע לשם. אני חושב שהאיש לא מגיע. אמרו: כמה צעדים מתחילים בכמה צעדים.

היו"ר ש' וייס:

, שני עמים. PEOPLES אבל בנאום בווישינגטון אני שמעתי ממישהו –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

legitimate rights יכול להיות שבאנגלית זה יותר קל לו. כמו שלמנוח מנחם בגין היה יותר קל להגיד , באנגלית, בהסכם קמפ-דיוויד, כאשר בעברית מדובר בערביי ארץ-the Palestinian people, ישראל. אתה זוכר את הוויכוח הזה?

היו"ר ש' וייס:

ודאי שאני זוכר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בעברית – ערביי ארץ-ישראל. על כל פנים, אני לא רואה כאן שום סיבה לחגיגה. להיפך, אני רואה קולוניאליזם מסוג חדש. אני רואה התערבות בריבונות פלסטינית כלשהי בעתיד.

אומנם אני מסכים עם חבר הכנסת ויינברג ועם שאר חברי הכנסת. יש חשש, יש חשש מאלימות נגד אזרחים. נכון, נכון. אני מסכים לכל זה. אני יודע שזה קיים בציבור הישראלי. אבל אני חושב שהדרישה הישראלית, המושג הישראלי, ביטחון, לא כולל את זה; כולל גם את זה, אבל כולל בעיקר דרישה להתערב במנגנוני הביטחון הפוליטיים הפלסטיניים, כדי להיות שותף לקביעות פוליטיות גורליות בעתיד הפלסטיני – גם ישראל וגם ארצות-הברית. וזה קולוניאליזם מסוג חדש.

מה שקם כאן באזור ביחסים בין הישראלים לבין הפלסטינים זה משטר אפרטהייד. ומה שקם בצד השני זה כמו בדרום-אפריקה. זה שישראל כופה את עצמה בחיים הפנימיים הפלסטיניים, אני כבר רואה את התוצאות. אני בטוח שלא הרבה אנשים בכנסת דואגים לגורלה של החברה הפלסטינית, אבל אני דואג לגורלה של החברה הפלסטינית. אני רוצה חברה פלסטינית דמוקרטית. אני רוצה ממסד. אני רוצה שלטון חוק בחברה הפלסטינית, ואני רואה שהתערבות מבחוץ בטענה של ביטחון – הגענו לכך שה-יהיה המשגיח על החברה הפלסטינית. זו התנועה הלאומית CIA ישראל, יהיה עכשיו בעמדת השגחה? אני לא CIA הפלסטינית? זו התנועה לשחרור הלאומי הפלסטיני? ה- רוצה את הגורל המר הזה. אני לא חושב שאנחנו צועדים בכיוון הנכון.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

זה לא מחיר קטן מאוד? CIA האם ה-

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, לא, לא. זה מחיר גדול מאוד. אני אגיד לך למה, כי הרי לא מדובר כאן בריבונות, כאשר יש הסכמים הדדיים, מדובר כאן בישות לא ריבונית בכלל. אף אחד גם לא מתכוון להכיר בריבונות. מדובר בחלק קטן מהשטחים. מדובר בכך שמינו את אריאל שרון לשר החוץ, כשכולם כאן מדברים: זה מסר למתנחלים. לדעתי, זה מסר לערבים. זה סוג של פתרון הקבע. סוג פתרון הקבע זה אלון פלוס, כלומר האזורים הערביים המאוכלסים ביותר. לא אכפת לשרון שהם ייקראו אי-פעם מדינה, כל עוד ההתנחלויות יישארו ורוב השטחים יישאר בידי ישראל, יהיו הגבלות על כושר ההכרעה הפוליטי והכלכלי והביטחוני של הישות הפלסטינית הזאת, לא יהיה פתרון צודק לבעיית הפליטים, לא יהיה שום פתרון בירושלים – בכיוון הזה צועדת הממשלה הזאת. אני לא רואה שום עיקרון משותף עם האנשים הללו, להגיע לאיזה הסכם קבע.

יש לי מסר לחבר'ה בצד השמאלי של הבית, כשאני עומד כמובן בצד הימני. אני שומע את הביקורת של ברק על ההסכם, הוא מנסה להתקיף אותו מימין. פשוט לא יאמן, לא למדו כלום. מסרו יותר מדי אדמות לערבים – זאת הבעיה. זה פשוט לא יאמן.

אתה יודע מה? אני חושש, שכאשר האנשים האלה יגיעו לממשלה, הם לא יהיו מסוגלים לבצע את ההסכם הזה, כמו שקרה לנו בהסכם חברון. אני רוצה מהם מסר ברור שהם חזקים והם יכולים לבצע הסכמים. כי הנימות שאני שומע זה רק להחליף וכו'. היום היה ממש פינוק לבני אלון, על-ידי חברי מפלגת העבודה, בוועדת חוקה, חוק ומשפט. פשוט, בני אלון הפך להיות קורבן. השתגעתי מהדבר הזה – רק פרגמטיזם יש בעולם? אני לא רואה איפה העיקרון המשותף אתם. אני גם לא רואה בהבטחות שלהם שאם הם יעלו הם יקיימו את ההסכם הזה, כי אני רואה התקפות מימין. אני רוצה דברים ברורים מראש האופוזיציה ברק. אני עומד על כך. כבר כמה פעמים אנחנו מסבירים לו, אנחנו רוצים ממנו דברים ברורים לגבי ביצוע ההסכמים ומה הפתרון שלו, איך נראה פתרון הקבע שלו. ממה שאני שומע היום, אני לא רואה הבדלים. הוא אומר לא בעניין ירושלים, הוא לא אומר לא בעניין ההתנחלויות. הוא היה בבית-אל והבטיח שם הבטחות. הוא מבקר את הממשלה מימין בעניין החזרת האדמות. אני רוצה דברים ברורים.

אנחנו לא סתם נספח שלהם. אנחנו רוצים לשמוע דברים ברורים לגבי ההסכם, לגבי ביצועו ולגבי העתיד, כי השלב הבא הוא לא הסכם מרילנד. התקופה הבאה שאליה תיבחר מפלגת העבודה היא תקופת הדיון, המשא-ומתן על הסכם הקבע. מה העמדה לגבי הסכם הקבע? ההבדל בין העבודה לבין הליכוד בעניין יהיה שם הרשות הפלסטינית, אם יקראו לה מדינה או לא יקראו לה מדינה – זה לא מעניין אותי, שיקראו לה אימפריה. ללוב קוראים ג'מהריה, אז מה אכפת לי? שיקראו לה אימפריה, מה אכפת לי השם – יקראו לה מדינה או לא, ויקבעו את הסמכויות שלה. זה לא מספיק לי. אני רוצה דברים ברורים. בענייני אפטרופסות חוקיים, אנחנו לא מבקשים את השמים, אנחנו רוצים צדק יחסי.

בלי שלום צודק – מכאן אני מגיע למה שהתחלתי בו בנאום הזה – בלי שלום צודק, גם לא יהיה שלום ממושך, גם לא יהיה שלום מתמיד, גם לא יהיה פתרון קבע. פתרון קבע הוא פתרון המבוסס על צדק ולא על מאזן כוחות, על כוחו של מישהו להכתיב את תנאיו, איך קובעים הסכם, הוא מכתביב את פרשנותו להסכם ומכתיב את מה שהוא לא מסוגל לבצע. ככה לא עושים פתרון קבע. צריך לפחות עיקרון אחד של צדק יחסי שיהיה משותף בינינו – זכות ההגדרה העצמית, למשל. נתחיל מפה. אבל יש לנו ראש ממשלה שעד עכשיו מתקשה להגיד "העם הפלסטיני". אני רואה לאן הוא חותר. יש לי בעיה עם הדבר הזה. אני גם לא בטוח, כפי שאמרתי לכם. זה בכלל הסכם לבצע הסכם. אני לא בטוח שלא נצטרך עוד הסכם על מנת לבצע את ההסכם הזה. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת עזמי בשארה. חבר הכנסת אברהם רביץ. אחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח לומר, שכאדם שמאמין בהבטחותיו של הקדוש-ברוך-הוא, ברגעים אלה ובזמנים אלה כולי אחוז שרעפים ואני מרגיש שאני צריך ללמוד את הסוגיה ההיסטורית שאנחנו חיים בה כיום.

הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לנו: הנני נותן לכם את בריתי שלום. זו הבטחה שיהיה לנו שלום, והקדוש-ברוך-הוא גם הבטיח לנו את ארץ-ישראל בגבולותיה ההיסטוריים, כפי שהם מופיעים בתורה כמה וכמה פעמים.

בהיסטוריה שלנו היו תקופות שהיו לנו יותר חלקים מארץ-ישראל ותקופות אחרות שהיו לנו פחות, אפילו פחות מהיום. אני אומר לעצמי, רבותי חברי הכנסת: אין כל ספק שהקשר של העם היהודי אל ארץ-ישראל ומימוש הזכות שלנו לארץ-ישראל תלויים בדרכי ההתנהגות שלנו לפי התנאים שהקדוש-ברוך-הוא נתן לנו בהם את הארץ. אין חוכמות בעניין הזה.

נדמה לי שנכון לומר, אנחנו לא יכולים להכניס את זה לקומפיוטר, אין לנו המבחנה – אבל נכון לומר, שככל שנהיה ראויים יותר, כך תהיה לנו הארץ יותר, ובשלום, וכן להיפך.

כשאנחנו מסתכלים על התקופה הזאת של ההיסטוריה שלנו ואנחנו רואים אחרי כל המשאים-והמתנים, אחרי ההסכמים, ולב מלכים ושרים ביד השם, שבסופו של דבר זה מה שיש לנו, חבר הכנסת זאבי, סימן שלכך אנו ראויים.

נכון, יש מצוות השתדלות, אבל כאשר אנחנו לוקחים את שני הדברים יחד, את השלום, שזה שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ואת ארץ-ישראל, ואנחנו עומדים בתוך, אנחנו חייבים לבדוק את עצמנו באיזו מידה אנחנו ראויים, לכמה ואיך.

אני לא יודע אם זה הזמן לקטרג. אינני מדבר על אחרים, אני באמת מדבר על עצמי, על עצמנו. אין לי ספק שעוד יבוא יום ונהיה ראויים יותר ואז תקוים בנו ההבטחה האלוקית, שתהיה הארץ הזאת לשלום ולעמנו.

לכן, אם לב מלכים ושרים ביד השם, אני חושב שהתשובה היא לא בהתחכמות של משא-ומתן כזה או אחר. אני יודע שהדברים שאני אומר לא שייכים כמעט לנוף של האולם הזה, אבל הם שייכים לקיום של העולם הזה. אבל מוטב, יהודים מאמינים, שנאמר לעצמנו את האמת. אם זה מה שיש, סימן שלא הגענו ליותר.

אין בעיה לבקר את התוכנית הזאת שחתמו עליה עכשיו. ודאי שיש עליה ביקורת, ויש גם דברים חיוביים רבים מאוד. אבל המסקנה שלפי דעתי כל יהודי מאמין צריך להגיע אליה היא, שאנחנו חייבים להיות ראויים יותר כדי שהארץ הזאת תהיה בידינו. זה כתוב במפורש בתורה: אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו – וכל הברכות הנאמרות שם – ונתתי שלום בארץ.

נכון, יש ביטחוניסטים יותר טובים ממני שאומרים: רק רגע, כל נקודת המוצא שלנו היא בכלל נקודת מוצא ביטחונית. אם חלילה נמסור שטחים לידי עם שאינו אוהב אותנו, אנה אנו באים? זה שיקול מסוג אחר; כנגדו יש שיקולים הפוכים בדיוק, ואני הקטן וגדולים ממני לא יכולים לומר בבטחה מה הוא השיקול הנכון יותר מבחינה ביטחונית בהסתכלות הכללית של הקיום שלנו כאן.

אינני עושה את השיקולים האלה בהקשר של הדבר הזה ולא בהקשר של הקיום שלנו בארץ. בהקשר הקיום שלנו בארץ אני שוקל את מה שרבים נוטים לקרוא "השיקולים ההיסטוריים", אבל אני קורא לילד בשמו – שיקולי ההבטחה האלוקית, שארץ-ישראל תהיה לעם ישראל. אין ספק שהדבר הזה תלוי בהתנהגות שלנו, אם אנו ראויים להיות אותו עם שצריך להוביל ולהיות אור לגויים בצדק, במוסר, בהתנהגות שבין אדם לחברו, בינינו, ולהיות למשל לאומות העולם.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש גם ציווי "והורשתם" – במדבר ל"ג.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש גם הציווי "והורשתם"; בוודאי, חבר הכנסת זאבי.

הי"ר ש' וייס:

והורשתם, מה שנשאר, כמו בכל ירושה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ודאי שיש הציווי והורשתם", ולכן אנחנו פה, בגלל ה"הורשתם". כיוון שהורישו לנו אנחנו באמת פה. אבל אנחנו חייבים להיות ראויים להיות כאן. וזה לא נוגע כלל, חברי הכנסת הערבים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רציתי להגיד, הרי אנחנו בניו של אברהם אבינו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כולנו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גם יצחק וגם ישמעאל. לכן גם "הורשתם" פירושו יחד, לשני הבנים.

היו"ר ש' וייס:

בגלל חוק שיווי זכויות האשה אני מציע להזכיר גם את האמהות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני לא רוצה להתפלפל אתך איך הלכה ההבטחה, מה נתנו, למי נתנו את הר שער וכו'. אתה עורך-דין. אם נצטרך עורך-דין בשביל ענייני הירושה, אני אצמין אותך אז. אבל הירושה של ארץ-ישראל זו ירושה לעם היהודי. עם זאת, גם אם היא ירושה לעם היהודי – "הנני נותן לכם את בריתי שלום", ואנחנו חייבים לעשות מאמץ עליון לחיות בשלום, שלא תהיה כאן שפיכות דמים חס ושלום; לחיות בכבוד, בכבוד הדדי.

אני יודע שאני מסיט את הדיון, חבר הכנסת זאבי, אבל אתה מכיר את השפה הזאת. בית-המדרש הזה אינו רחוק ממך. לא הכול נמדד בכוחנו, לא הכול נמדד בצבאנו, ולא הכול נמדד בחישובים מדיניים כאלה ואחרים. הקשר לארץ-ישראל נמדד בראש ובראשונה בזכאות שלנו, שנובעת מההתנהגות המוסרית, הערכית; היא שזיכתה אותנו לארץ הזאת, שעניי השם עליה מראשית שנה ועד אחרית שנה.

מותר להגיד את הדברים האלה פעם אחת כאשר אנחנו עוסקים ברגעים היסטוריים גדולים, ואנחנו באמת נקווה. אין סדר לדברים. אולי לפני הגאולה העתידה בסדר ההיסטורי קודם נגיע ל"הנני נותן לכם את בריתי שלום", שנער וילד יהודי, ילדה וילד מכל העמים הגרים כאן, יוכלו לחיות בשלום ולעבוד את השם, כל אחד לפי דרכו.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רביץ, אני אנצל על הגבול, על התפר, את העובדה שאני עכשיו מנהל את הישיבה. היתה לי הזכות לשבת גם בדיונים ההם, בקדנציה של יצחק רבין, זכרו לברכה. אני מאזין לנאומים, זה דיון מרתק ברוח טובה. למה נאום מזהיר כזה למען השלום לא שמענו מצדכם נניח עד 1995–1996? תסלח לי על השאלה, כי זה מעסיק אותי מאוד מאוד, השאלה המוסרית הזאת.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, באופן הכן ביותר. אצלנו, בראש ובראשונה, עומד לנגד עינינו – ואתה נתת לזה פעם אחת ביטוי – המשך קיומו של העם היהודי כעם יהודי. מדינה – זה אחר כך. אנחנו מאוד חששנו, אינני יודע אם זה היה נכון, אבל מאוד חששנו שאותו שלטון, בגלל חלק ממרכיביו, עלול להפנות את העם היהודי לזהות ולהזדהות אחרת, למחיקה של ההזדהות היהודית, ואצלנו זה יותר חשוב גם מן הנאום הזה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך על התשובה הכנה שלך. חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. מאוד מעניין מה שפה קורה היום. אתם שמים לב, חברים?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי פרופסור שבח וייס, אני רוצה דווקא להתחיל את הנאום שלי בתשובה אחרת, אבל דומה, על שאלתך.

הי"ר ש' וייס:

אתם לא הייתם אז בכנסת. דווקא שני חברים שהם ממייסדי הדרך השלישית, הצביעו ב-5 באוקטובר 1995 נגד יצחק רבין, נגד ההסדר. תמיד מדברים על אלכס גולדפרב וגוגן שגב, ואת זה ככה משכיחים. תסלח לי שאני פה מסמל את הזיכרון, כי הייתי בתפקיד שם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

טוב עשו שהצביעו נגד, ואומר לך, דווקא כמתנחל, תושב גוש-עציון, אדם דתי, אבל כמי שתומך בפשרה טריטוריאלית, מדוע אותו הסכם שהביא יצחק רבין לא יכול היה להיות מקובל עלינו. משום – וכאן אני רוצה בהחלט להצטרף לדבריו של הרב רביץ – שהפעלתם מערכת ששידרה רמיסה של כל העקרונות הציוניים שלנו.

אני זוכר את ישיבת הממשלה על הסכם אוסלו ב'. יצא אחד השרים – אני לא רוצה להזכיר את שמו – ואמר, בניצחון, בשמחה לאיד, על הליכוד: נגמר חלום ארץ-ישראל השלמה. האמן לי, אני יודע שנגמר. אני חושב שצריך היה לצאת מרצועת-עזה.

היו"ר ש' וייס:

אני, אגב, מזכיר את הקטע הזה בספרי על כישלון הבחירות של מפלגת העבודה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

צריך היה לצאת משכם, אבל צריך היה לקרוע קריעה בבגד ולהגיד: לאסוננו, לא זכינו לממש בדורנו את ארץ-ישראל השלמה.

היו"ר ש' וייס:

אבל לא היה אז ראש הממשלה רבין, אתה יודע.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא היה ראש הממשלה רבין, אבל אני אומר שהשלטון שידר רמיסה של כל הערכים שלנו.

כשבא היום בנימין נתניהו עם הסכם, צריך להודות ביושר אינטלקטואלי, שבמידה רבה הרי הוא מיישם פתרון מבית-מדרשה של מפלגת העבודה. אני מבין את התסכול של חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת אלון, מולדת, המפד"ל וכל אלה שפעלו להבאתו לשלטון ואומרים: הלשם כך עבדנו, כדי שהוא יממש בעצם בצורה זו או בצורה אחרת, עם שיפור זה עם שיפור אחר – אבל יש להודות על האמת, יש כאן המשכו של התהליך שהתחיל באוסלו. אני מבין את התסכול ואני אומר: ובכל זאת, אולי יש כאן באיזה מקום עורמת ההיסטוריה, משום שאם נגזר עלינו, בעצב רב, בכאב רב אני אומר את זה, להביא לחלוקת הארץ, אוי ואבוי לנו אם באותה הזדמנות גם נביא לחלוקת העם. יכול להיות שאפילו בנימין נתניהו מבצע אותה מדיניות, יש בכך טובה.

ואני יודע שזה גם מתסכל אתכם. אני שומע אתכם. בעצם במקום לקפוץ משמחה, אתם מתוסכלים, אתם רוצים להפיל את הממשלה, אתם מוכנים לחבור למולדת ולמפד"ל כדי להפיל את הממשלה, כדי שלא לאפשר לו לבצע אותו פתרון, משום שבסופו של דבר, תסלח לי שאני אומר את זה, מניעה אתכם רדיפת השלטון.

היו"ר ש' וייס:

אני כאן מנהל את הישיבה, אני לא יכול לענות לך. אולי דליה איציק תענה לך, או אלי גולדשמידט, כי אני לא יכול לענות לך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הפקיעו את הספלים.

היו"ר ש' וייס:

השארתם אותי לבד, אז אני מנסה ברמיזות לייצג את המפלגה שלי, אבל אני לא יכול.

דליה איציק (העבודה):

מה הוא אמר?

היו"ר ש' וייס:

לא נחזור על זה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אחזור על זה בצורה אחרת. אומר לך, אדוני היושב-ראש, אנחנו בדרך השלישית לא היינו מעולם חסידים גדולים של הסכם אוסלו, אבל חשבנו שצריך לתת לזה את ההזדמנות. חשבנו שצריך לנסות להמשיך את המהלך.

אתם יודעים, בשנתיים האחרונות הפעלנו לחצים כבדים על ראש הממשלה. נדמה לי שעד היום לא התפרסם במלואו מכתב שכתבנו לו רק לפני חצי שנה. כשראינו שהמכתב הזה לא עושה את שלו, הצבענו בסוף המושב הקודם על הקדמת הבחירות כדי לגרום לו ללכת לתהליך. הסיבה שעמדה

לנוכח עינינו היתה, שלא יעשה בנימין נתניהו את הטעות של קודמיו, שלא ילך בקואליציה צרה ויבצע מדיניות שמקובלת על חלק קיצוני של העם.

אין לנו ברירה, אנחנו חייבים להתאחד סביב מדיניות ששני הצדדים יכולים לחיות אתה; אני אפילו לא אומר להסכים אתה. אלא שבאמת המחלוקת היא אולי קשה. אבל חייבים להתאחד סביב מדיניות שאפשר לחיות אתה בשני הצדדים.

אני מוכרח לומר כאן למפלגת העבודה: ההתנהגות שלכם היא מחפירה.

דליה איציק (העבודה):

איך אתה לא מתבייש? שמעת אותו אתמול?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דליה איציק (העבודה):

דיברתי אתך? שב בשקט.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

המורה מבית-הספר — — — זה ברוח הדברים שאת רוצה ממילא.

דליה איציק (העבודה):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה שהוא לא יעשה — — — הוא הלוא מדבר בשמך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתם חוזרים על אותה טעות שעשה בנימין נתניהו בקדנציה הקודמת, שרצה לחבור אל המפלגות הערביות כדי להביע אי-אמון בממשלה על רקע של הפקעת קרקעות בירושלים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אלכס, זה לא הוגן. אנחנו נותנים רשת ביטחון. למה אתה אומר את זה?

היו"ר ש' וייס:

בקלות כזו נותנים רשת ביטחון, אז נותנים לנו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

רשת הביטחון שלכם, עם כל הכבוד, היא די מפוקפקת. הרי היום נלחמתם כאריות על הקדמת הבחירות ואין הבדל, בואו לא נתפלפל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה להגיד לך.

היו"ר ש' וייס:

תן לו, כי בכל זאת זו האשמה כלפי מפלגה. תן לו דקה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אתן לו לענות. אנחנו חברים טובים ואני מקשיב לו תמיד בשמחה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מאיר שטרית פנה אלי בשבוע שעבר וביקש שניתן רשת ביטחון לשבועיים. מאיר שטרית לא ביקש מאתנו – זה לא אומר שהייתי נענה אם הוא היה מבקש – להפסיק את ההליכים להקדמת הבחירות. הוא ידע שיש הליך להקדמת הבחירות. לפני שבוע הוא לא תפס את הנושא של הקדמת הבחירות כדבר שפוגע בנושא של מימוש ההסכם, אלא הוא ביקש מאתנו שלא נפיל את ראש הממשלה באי-אמון עד לגמר ההסכם. לזה נענינו, עד לגמר אישור ההסכם. רק השבוע פתאום עלה העניין של הקדמת הבחירות, כשאנחנו אומרים שתאריך הבחירות יהיה חודשיים אחרי גמר ביצוע ההסכם. אז אנחנו מכשילים?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ידידי חבר הכנסת גולדשמידט, עם כל הכבוד, השאלה היא לא פורמלית, מה הוא ביקש. מי כמוך יודע, שגם שמעון פרס, לפני הבחירות, אף שהיה לו הסכם מפורש עם הפלסטינים, לא פינה את חברון מפחד הבחירות.

אם יוכרז על בחירות חדשות, בנימין נתניהו לא יבצע את ההסכם. זה טוב, זה רע, זה נכון, זה לא נכון – זאת המציאות. והרי זוהי בדיוק הסיבה לכך שמולדת והמפד"ל רוצות להקדים את הבחירות. האם הן פתאום רוצות להקדים את הבחירות כדי להעלות אתכם לשלטון? מה קרה שחברו לפתע מולדת, המפד"ל, העבודה, מרצ וחד"ש? מה קרה? ברור שזאת הסיבה. לכן, לא הייתי מיתמם בעניין הזה.

אבל אני רוצה להפנות את דברי היותר-משמעותיים דווקא לחברי במפד"ל. דווקא כאיש הציונות הדתית אני מרגיש היום מאוד נבוך ורע עם העמדה של המפד"ל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יצחק כהן, אתה תוכל לענות אולי בשם המפד"ל. לכן, תקשיב לו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לציונות הדתית יש תפקיד חשוב מאוד בחברה הישראלית. הציונות הדתית צריכה להוות את ראש הגשר בין החברה בישראל, על כל מגזריה, הדתיים, החרדיים ובמיוחד החילוניים, לבין היהדות. כאשר המפד"ל תופסת עמדה כל כך קיצונית, כל כך בוטה, בקצה האחד של מגוון הדעות בחברה הישראלית, היא לא תוכל לשמש כאותו ראש גשר.

אני בהחלט מכבד את העמדה של מולדת. מולדת קמה כתנועה על הנושא הזה. זה תפקידה. בסדר. אני יכול לחלוק עליה או לא לחלוק עליה, אבל אני מכבד את העמדה. אבל כשמדובר במפד"ל – כשתפקידה המסורתיים של הציונות הדתית צריכים להשתרע על כל מגוון החיים של מדינת ישראל, לטפל בכל הנושאים – הפכה המפד"ל למפלגה של נושא אחד, שהיא נושאת אותו ברמה, יותר טוב, פחות טוב, לא לי לשפוט, לא אני מיניתי אותה לכך, לא אני בחרתי בה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לובוצקי, אני מוסיף לך שתי דקות שגזלנו ממך. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

אני בהחלט חושב שיש כאן בעיה קשה. לצערי, זה לא נגמר בנושא המדיני. בשנה האחרונה, כשפעלתי בנושא של חוק ההמרה, בנושא הדתי, גיליתי שקיצוניות בנושא אחד מובילה לקיצוניות בנושא אחר. המפד"ל לקחה את העמדות הקיצוניות ביותר גם בנושא הדתי, ולא רק בנושא המדיני. נראה שיש כאן משהו פסיכולוגי, שאתה נכנס לאיזה מסלול של הקצנה ואתה שוכח את טובת כלל ישראל.

חברי בציונות הדתית, אין לנו ברירה אלא להבין שתפסת מרובה לא תפסת. אנחנו חייבים לדאוג לכך, שהציונות הדתית תמשיך להיות ראש גשר לחברה הישראלית כולה. אי-אפשר להעמיד את כל הציונות הדתית על נושא אחד, על הנושא של ארץ-ישראל, והוא חשוב לי מאוד. בחיי הבוגרים, זה למעלה מ-15 שנה אני תושב גוש-עציון והתנחלות. השקעתי הרבה מחיי כדי לפתח את מפעל ההתיישבות ביש"ע. הוא יקר לי מאוד. לא ייתכן שהנושא הזה יהיה הנושא הבלעדי בסדר-היום הישראלי. לא ייתכן שזה יהיה הנושא הבלעדי של הציונות הדתית. יש לה הרבה יותר מדי תפקידים והרבה יותר חשיבות מכדי שהיא תקדיש את עצמה אך ורק לנושא אחד, חשוב ככל שיהיה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, עשר דקות. אחריו – חבר הכנסת בני אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אלכס, האם יש משהו שאתה אוהב עד הסוף ובלי פשרות?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני חושב שהחיים האמיתיים הם בדיוק האיזון בין ערכים שונים, וזה קשה, וזה מורכב. בגלל זה אני דרך שלישית ולא מולדת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בחיים האנושיים אין דיוק כפי שהוא קיים במתמטיקה.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, רשות הדיבור עכשיו היא לחבר הכנסת דראושה. בטח יהיה לו מה להשמיע גם למפלגת העבודה, המפלגה שלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מברכים על ההסכם, הסכם הפרשה שהגיעו אליו בווינגטון ראש ממשלת ישראל ונשיא מדינת פלסטין, ראש הרשות הפלסטינית, מר יאסר ערפאת. אומנם עדיין לא הכירו בכנסת במדינה הפלסטינית, אבל היא קיימת בפועל. העולם כולו מקבל את יאסר ערפאת כנשיא מדינת פלסטין. גם אם חלק מהבית הזה לא רוצה להכיר במדינה הפלסטינית, בסופו של דבר גם הם יכירו בכך. בסופו של דבר גם הם יכירו בכך.

אני חושב, שאותם חברי כנסת שהיום מסרבים להכיר בישות הפלסטינית, ברשות הפלסטינית ובמדינה הפלסטינית, יעלמו מהנוף הפוליטי הישראלי. אותה סיעה קטנה, שהגישה היום הצעת אי-אמון, אולי לא תהיה כלל בכנסת הבאה. אני חושב, שהציבור הישראלי כבר מאס בסיעות כאלה פנאטיות, קיצוניות, שלא מייצגות לא את השאיפה לשלום, לא את השאיפה לדו-קיום ולא את השאיפה לשגשוג ולחיים משותפים באזור הזה. האם יהודים יכולים לחיות כאיבוד במזרח התיכון? רק אם עושים שלום עם העולם הערבי ישראל יכולה לשרוד. לא על החרב ישראל יכולה לחיות, אלא רק דרך השלום ודרך עשיית השלום.

לגבי מה שעשה ראש הממשלה בווינגטון – הוא צעד יד ביד עם יאסר ערפאת לקידום תהליך השלום. אני מברך אותו על כך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ושום זכויות לא התנפצה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שום זכויות לא התנפצה. הם ישבו בשקט. זה טוב. את הצעת האי-אמון הגישו רק כדי להראות את עצמם וכדי להראות כמה הם קיצוניים. אבל זה לא עוזר.

דליה איציק (העבודה):

הם רק תאבי שלטון.

היו"ר ש' וייס:

הם בסוף יגידו שהתמונה היא היתה בסך הכול תעמולה ל"פניציה".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, תראה מה שקורה. הימין הפנאטי והקיצוני במדינת ישראל קורא לראש הממשלה "בוגד"; "הסכם בגידה". הסירוב הפלסטיני הקיצוני קורא ליאסר ערפאת: "נכנעת", "זה הסכם כניעה". ואני, כאיש שלום, חושב שאין כאן בגידה ואין כאן כניעה. יש הסכם פשרה, וההסכם הזה מנסה לשווק סחורה לשני הצדדים: הסכם ביטחוני למדינת ישראל והסכם שמחזיר קרקע פלסטינית לעם הפלסטיני. ה-13% הללו הם אדמה פלסטינית. זו לא אדמה ישראלית וזו לא אדמה יהודית, כפי שמנסים לטעון כאן. זו אדמה פלסטינית שנכבשה ב-1967 ועכשיו חלק ממנה מוחזר.

התפלאתי שדווקא אהוד ברק, שאני מעריך אותו מאוד, אמר אתמול: החזירו יותר מדי שטח, היה צריך להפעיל יותר שכל. זאת אומרת – לעשות צחוק מהפלסטינים ומהעולם. זה לא יאה לאהוד ברק, ואני מייעץ לו כידיד וכחבר שיחזור בו מהסגנון הזה של הדיבורים ומהסגנון הזה של המחשבה.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת דראושה, כשאתה מצטט – תצטט במדויק. הוא לא אמר – לעשות צחוק מהפלסטינים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא, לא, אני מנתח. הוא אמר: זה יותר מדי שטח והיה צריך להפעיל יותר שכל. זאת אומרת שהוא פיקח והוא רוצה לשחק משחק כזה, כאילו לשכנע את הפלסטינים שיקבלו פחות שטח. צריך להבין.

בנימין אלון (מולדת):

למה אתם מתנצלים?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת איציק, בכל זאת את צריכה להסביר את זה קצת יותר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל זאת היה תגובה שלו על האשמה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חברת הכנסת איציק, את יודעת שאני מעריך את אהוד ברק. אבל אני חושב שהתבטאויות כאלה מרחיקות אותי ממנו. היא מרחיקה ממנו לפחות אותי ואת חברי.

דליה איציק (העבודה):

האם אתה רוצה שאסביר לך ביושר?

היו"ר ש' וייס:

ביושר ובקיצור.

דליה איציק (העבודה):

אהוד ברק היה לפלסטינים יותר קשה מכמה בחינות. הבחינה האחת היתה שהוא היה רב על כל תג ופרט בנושא ביטחון. הוא איש כזה ורוב תחומי חייו הוא עסק בזה. אבל כשהוא היה אומר מלת אמת לערפאת, זו היתה לא כמעט מלת אמת, לא בערך ולא על-יד, אלא זה מה שהיה. לכן, חשוב להבחין בין הדברים. פה יש סגנון מתלהם של ראש הממשלה, מן הצד האחד, ומאידך גיסא יש – – –

היו"ר ש' וייס:

זהו. קריאת הביניים המותרת הסתיימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מקנא בכך שאת משוכנעת בדברים הללו.

דליה איציק (העבודה):

אני משוכנעת בזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בכל אופן, אני לא מקבל את הסגנון הזה. זה סגנון אומלל שמזיק למחנה של ברק ומזיק לברק כמנהיג מפלגת העבודה ששואף להיות ראש ממשלה. אני אומר את הדברים הללו בכנות, כיוון שאני רוצה שתהליך השלום יתקדם. אין לי אמון בראש הממשלה, אין לי אמון בשר החוץ, אין לי אמון בממשלה הזאת, אבל יש לי אמון בהסכם הזה, ולכן אנחנו תומכים בו. אני מברך את אלה שעשו את ההסכם הזה. מי שחושב אחרת – זכותו לחשוב אחרת.

לכן, אדוני היושב-ראש, אנחנו בסיעת מד"ע-רע"ם אנשים שמאמינים בשלום ורוצים שלום. אני אומר לך בכנות: אין אצלי הבדל אם יעשה שלום ביבי נתניהו, או יעשה שלום רוני מילוא, או יעשה שלום אהוד ברק. השלום בשבילי יותר חשוב מהשמות. אם אהוד ברק יעשה שלום – אני אברך אותו ואתמוך בו. אם ביבי נתניהו יעשה שלום – אני אתמוך בו – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, הסדר הוא הפוך. אם תתמוך בו – הוא יעשה שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אתמוך בו אם הוא ישכנע אותי שהוא רוצה לעשות שלום. עד היום הוא לא שכנע אותי, ואני מדבר על אהוד ברק. אני גם לא תמכתי בנתניהו מפני שלא השתכנעתי שהוא רוצה שלום. אבל הוא עשה בימים האחרונים צעד גדול בכיוון הנכון, ולכן, מתוך רצון טוב, כדי לאפשר את מימוש ההסכם, אנחנו נצביע היום נגד הצעת האי-אמון של מולדת וגם נצביע נגד כל הצעה אחרת שתהיה קשורה להסכם הזה ותנסה להפיל את הממשלה על הרקע של ההסכם הזה.

אני מרחיב את רשת הביטחון שלנו יותר משתי ההשוואות שדיברת עליהן, ידידי – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה עושה את הביטוח ג'נרלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני נותן הארכה כל עוד – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו ביטוח חובה צד ג' – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – הוא מקדם את תהליך השלום, כל עוד הוא מיישם את ההסכם וכל עוד הוא בא לקראת הפלסטינים והעולם. אני לא אתן את היד שלי, והסיעה שלנו לא תיתן את היד שלה להפלת הממשלה הזאת.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדבר לא רק על הסכם ביניים – –

היו"ר ש' וייס:

עד עכשיו זה היה מבוא, חבר הכנסת דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זאת היתה גם מהות וגם מבוא, אבל אני רוצה להמשיך.

היו"ר ש' וייס:

עוד שלוש דקות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה להזכיר לכנסת, במיוחד לסיעת העבודה: כל מי שמדבר על שלום וחושב ששלום וכיבושים יימשכו – טועה. כל מי שחושב שהוא יכול לדבר על שלום ולשקר לאנשים ולחשוב שהמשך ההתנחלויות, המשך הכיבושים והמשך השליטה בעם אחר, זה יכול להימשך – טועה. רק הסכם

שלום שיש בו הבנה לצרכים של העם הפלסטיני, הסכם שלום שיש בו הכרה בזכות ההגדרה של העם הפלסטיני, הסכם שלום שיביא לקץ הכיבוש ולהקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה, ובירתה ירושלים המזרחית – אין פלסטיני שיהיה מוכן למחיר נמוך מזה. ומי שחושב שהוא יכול להשאיר את ירושלים, כולה, בירת ישראל המאוחדת לנצח בלי להכיר בזכויות של הפלסטינים – לא יעשה שלום. אני אומר לכם: רק שלום שבמסגרתו תוקם מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה ובירתה ירושלים המזרחית – זה הסכם שלום שיתקבל על הפלסטינים, על העולם הערבי ועל העולם כולו.

היום יש מעורבות אמריקנית, אירופית, ערבית, בין-לאומית בהסכם שהיה ובהסכמים שיבואו, ולכן אנחנו, כחלק ממחנה השלום במדינת ישראל, כנושאים את דגל השלום האמיתי, אנחנו סיעת מד"ע-רע"ם נצביע היום נגד הצעת האי-אמון, כיוון שאנחנו רוצים שנראה שתהליך השלום מתקדם ואנחנו נפעל בעתיד לגופו של עניין. כאשר הממשלה תתקדם בתהליך השלום – אנחנו נתמוך בהתקדמות. אבל אם הממשלה תיסוג מהסכם שלום או מהסכם ביניים ותפעל כדי למצוא עילות לטרפד את ההסכם – אנחנו נפעל נגד הממשלה הזאת.

מה שיכריע בשבילנו זה תהליך השלום. תהיה נסיגה מהאדמות הפלסטיניות הכבושות – אנחנו נתמוך בכל נסיגה. נתמוך בכל הסדר שיביא לקידום תהליך השלום.

אדוני, זאת העמדה שלנו. אנחנו נהיה עקביים בעמדה הזאת כפי שהיינו תמיד, וגם בחודשים הקרובים נפעל ברוח הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת בנימין אלון – עשר דקות. לאחר מכן, חברת הכנסת דליה איציק – חמש דקות. הסיעות הגדולות חילקו את העוגה שלהן למנות קטנות יותר. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש –

היו"ר ש' וייס:

הזמן מתחיל עכשיו.

בנימין אלון (מולדת):

– – כנסת נכבדה – –

היו"ר ש' וייס:

חברים.

בנימין אלון (מולדת):

— אני פונה, בעיקר, אל אותם —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אנא.

בנימין אלון (מולדת):

— נאמני ארץ-ישראל, אותם יהודים טובים שאינם מתביישים באהבתם לארץ-ישראל ואינם רואים במולדת מלה גסה ואינם קונים את השקרים של השלום המדומה; אלה שגם ברגעים האלה וגם עם כל המרירות שיש להם נגד ההסכם ממשיכים לבקש ממני רק בקשה אחת: רק אל תפיל את ביבי. אז אני רוצה להרגיע אותם. הנה הם שמעו עכשיו, אין חשש. יש לבנימין נתניהו, איך אמר חבר הכנסת דראושה? — ביטחון, יותר ממפלגת העבודה הוא נותן לו. בנימין נתניהו לא נופל, כי חבר הכנסת דראושה וחבריו תומכים בו ומצילים אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת דראושה, שאמר שזו בושה שערבים משרתים בצה"ל; חבר הכנסת דראושה, שאומר שזו בושה שערבים משרתים בצה"ל — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בצבא הכיבוש?

בנימין אלון (מולדת):

בצבא כיבוש. הוא חוזר על זה עכשיו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — — מפלגת העבודה

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויס, עוד מלה אחת – לא תהיה לך תמיכה. תהיה זהיר עכשיו.

בנימין אלון (מולדת):

— — — מפלגת העבודה, היום, מכינה כבר

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

בני, תן להם קצת. אני אחזיר לך את כל הזמן. תן להם דקה לאוורור. זהו? בבקשה להמשיך.

בנימין אלון (מולדת):

מפלגת העבודה, היום, כבר מכינה את הבלוק החוסם הבא, שהיא רוצה לזכות בו בבחירות הבאות ודואגת שחבר הכנסת סאלח סלים, בהסכמת אפי אושעיה שמוותר, הוא סגן יושב-ראש הכנסת, כשהמשטרה חוקרת את מה שהוא אמר כאן ובכל מיני מקומות אחרים והכול מתועד – שצריך לעשות קציצות וצריך להרוג אזרחי ישראל ערבים שמוכרים קרקעות ליהודים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רק מפני שהוא ערבי. אתה כל היום מסית — — —

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת אלסאנע, שקורא לנקום את הדם — —

קריאות:

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — מהפקח שעשה את עבודתו במסגרת החוק.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, רגע, רגע. הגל הזה מספיק.

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — מי שחשוד — — —

היו"ר ש' וייס:

בסדר, חברים. אני חושב שהתאזנתם. עכשיו הוא ימשיך. קדימה.

בנימין אלון (מולדת):

אז יש רשת ביטחון, כל הכבוד לך, בנימין נתניהו, אתה יכול להמשיך. דראושה וחבריו תומכים בך — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — בשלום תומכים, לא — — —

בנימין אלון (מולדת):

אתה הרי יודע את האמת, אדוני ראש הממשלה, שהם לא רוצים שלום, וכל מה שהם מדברים זאת מדינה פלסטינית. אתה הרי יודע את האמת, שבעיתונות הערבית לא מדברים על שלום, מדברים על מדינה פלסטינית. אתה, אדוני ראש הממשלה, יודע את האמת, שבעוד שישה חודשים הם מקימים מדינה פלסטינית, והם יעמידו אותך אל עמוד הקלון וישרפו את תמונתך יחד עם דגל ישראל בכל הערים שאתה מפנה להם, בשכם ובעזה. כמה שנאה נוספה בכל ארץ-ישראל, בשכם, בעזה, בחברון, במקומות שאנחנו נסוגונו משם, ואתה יודע את זה, אבל אתה ציני, אדוני ראש הממשלה, ואתה אומר במצח נחושה: מה, אתה ממולדת, אתה לא למדת כלום לקח? ואתה אומר בתקשורת: הם יכעסו והם יירגעו. הם יירגעו. ציניות בהתגשמותה. תשלח את כל אנשי הימין לצלצל אלינו וללחוץ עלינו.

איש לא לחץ עליך ללכת לאמריקה ולהרים מאשפותות נשיא לא מוסרי, שקיבל שבוע של צילומים בטלוויזיה, למען העם האמריקני יראה את פרצופו ולא יתרכז באיבריו האחרים. איש לא לחץ עליך, זה מה שאתה רצית, אדוני ראש הממשלה, ואני יודע את האמת כמו שאתה יודע את האמת. כי אתה ציני ואינך ציוני ואהבתך לארץ-ישראל היא גרסא דינקותא עמומה.

דליה איציק (העבודה):

מומרת, לא עמומה.

בנימין אלון (מולדת):

כל מה שנשאר לך, כשאתה נוחת בנמל התעופה, זה להשתלח במפלגת העבודה? מה ההבדל בינך לבינם? בעוד שישה חודשים אולי העם הזה עומד בפני מלחמה. זו ההנהגה הלאומית שלך? מה אתה חושב, שכך מכינים עם? למה אני מדבר על שישה חודשים של 4 במאי? אולי מייד, בעוד שבועיים, מתחיל הלחץ עליך. רשת הביטחון שלהם תתפוגג.

דוד צוקר (מרצ):

לא, לא.

בנימין אלון (מולדת):

הם לא אוהבים אותך והם לא אהבו אותך והם לא סומכים עליך והם חפצים בנפילתך.

דוד צוקר (מרצ):

לא.

היו"ר ש' וייס:

סמוך על המפד"ל שהוא לא יצטרך את רשת הביטחון שלנו.

בנימין אלון (מולדת):

אולי בעוד שבועיים הפעימה השלישית, שהראית לי כל כך הרבה פעמים שהיא תהיה 1%, ככה, עם האצבע, כמו שהיית בטוח שהפעימה השנייה תהיה ככה, ויתחילו עליך הלחצים, וחברי הכנסת הפלסטינים יחגגו. ודאי שייתנו לך רשת ביטחון יותר גדולה ממה שנותנים לך בעבודה, כי ה-CHAIRMAN, יאסר ערפאת, הנשיא, אומר להם לתת. הוא הפרטנר שלך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זו הסתה שלך.

בנימין אלון (מולדת):

איזה חיבוק חם נתת ליד שלו. לא הסתפקת בלחיצת יד מעושה כמו יצחק רבין המנוח. השהית, התעכבת. היה לך נעים, אדוני ראש הממשלה?

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת אלון, הוא לא ידע שיאסר ערפאת איש חלש? הוא לחץ את היד מאוד חזק. הוא היה יכול להפיל אותו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כל פעם שיש איזה סימן של שלום חבר הכנסת אלון נכנס להיסטריה.

בנימין אלון (מולדת):

חברת הכנסת גוז'נסקי — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ממה אתה פוחד?

בנימין אלון (מולדת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, את היחידה מהמפלגה שלך שאני מאמין לך שאת אומרת שלום ומתכוונת שלום, כי את גדלת על שלום ושוויון של קומוניסטים, ואת אומרת שלום כי כך את, מהראש שלך, אף שאת יודעת שהשלום הקומוניסטי זה חזון שלא יחזור. אבל בציניות שלהם הם רוצים מדינה. זה מה שהם רוצים, והם בכלל לא מדברים על שלום והם יודעים שזה לא קשור לשלום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תפסיק עם מה שהם רוצים.

בנימין אלון (מולדת):

ודאי שכך בכל הערים הערביות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה איש השלום הדגול. אתה איש השלום, אנחנו לא. רק אתה איש השלום. בושה וחרפה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בנימין אלון (מולדת):

היום בחברון, בגבעת-האבות, הרגו המחבלים את דני ורגס. השאירו אשה בהיריון עם שני יתומים. זרקו את הגופה שלו, גנבו את הרכב שלו והמשיכו הלאה.

דוד צוקר (מרצ):

אתה יודע שכבר היתה תגובה היום, היה מעשה נקמה.

צבי הנדל (מפד"ל):

זה אותו דבר?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מאחל שלך שלא תעמוד בניסיון כזה בחיים.

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי שזה אותו דבר. בשני המקומות נרצח אדם חף מפשע.

בנימין אלון (מולדת):

היום כמו בימים אחרים, אדוני ראש הממשלה, אתה אינך מוכן להודות שנכשלת בחברון. אתה התגאית בהישגים ביטחוניים ואינך מוכן ללכת לשם ולהביט בעיני המתיישבים ולהודות, אף שקציני הצבא שם אומרים זאת, שהתפיסה המדינית-הביטחונית שלך כשלה בחברון.

אינני בז לשאלה שמציקה להרבה מאלו שצופים בנו עכשיו: האם לא למדתם לקח מכך שהוקדמו הבחירות בזמנו של יצחק שמיר ובמקום שמיר קיבלו את אוסלו? אף שכידוע לכם, דוד לוי ואריק שרון ו"החישוקאים" וכל ההתנהגות המופתית של הליכוד אז היתה כזאת, שגם אם חצי שנה אחר כך היו הבחירות, מסתבר שהיו תוצאות דומות. למרות זאת, השאלה היא כמובן שאלה, והאחריות היא כמובן כבדה. אל יחשוב איש שאנחנו לא מתלבטים, שאנחנו לא כואבים, שלא בכינו בפני ראש הממשלה, שלא אמרנו לו: אתה במו-ידיך, אל תיקח כמובן מאליו שאנחנו בכל מקרה שפוטים שלך ובכל מקרה נאמר שאין אלטרנטיבה.

לכן הכאב הוא גדול. אנחנו לא נוקמים. אנחנו עירניים ומודאגים, אבל אין אני מסוגל לראות את זחיחות הדעת שמובילה את עם ישראל למדינה פלסטינית ואולי למלחמה, בכל אופן, לאירוע טראומטי, שכל ראשי הממשלה ממפלגת העבודה תמיד לחמו נגדו ואמרו: מדינה – רק מדינת ישראל בין הירדן לים.

אפי אושעיה (העבודה):

זה לא מדינה מה שיש לפלסטינים עכשיו? יש להם דרכון, דגל – – –

בנימין אלון (מולדת):

הם פחדו מהדבר הזה. לא ייתכן ששישה חודשים וחצי לפני האירוע הטראומטי הזה, שאולי ילווה במלחמה ואולי לא, תמשיך ממשלה צולעת. למה אני צריך את איציק מרדכי כשר ביטחון ואת אריק שרון כשר חוץ, כשכל השמאל יבוז ויצעק, ועל כל צעד ושעל ערפאת יכרסם בין שני הגושים האלה, שההבדל ביניהם כזה קטן, ויחגוג על המחלוקת הזו ועל הפירוד הזה, ובזחיות דעת כזו? מה נשאר לליכוד האידיאולוגי מהאידיאולוגיה שלו? רק שנאה שבטית למפא"ניקים? זה כל מה שנשאר, מפני שהם מפא"ניקים?

נואף מסאלחה (העבודה):

זאבי פלמ"חניק.

בנימין אלון (מולדת):

לכן, אני מוכרח לומר, ואני מסיים בזה, אדוני היושב-ראש, ההתלבטות, ההתייסרות היא קשה, אבל אתה אינך יכול להשליך אותה מולנו, ואתה אינך יכול לנקות את עצמך מאשמה. אמרת שאתה מוכן להקריב קורבן פוליטי בשביל השלום הזה, שאתה בסתר לבך לפחות פעם האמנת שהוא לא קשור לשלום, אבל ארץ-ישראל וחיייהם של אזרחי מדינת ישראל וסכנת מלחמת האחים והמלחמה בינינו לבין הערבים, שבחצי השנה הקרובה יכולה להתממש, חלילה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא תהיה.

בנימין אלון (מולדת):

הם אינם קורבן שאתה רשאי להקריב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ס):

אתה רוצה, אבל לא תהיה.

בנימין אלון (מולדת):

לכן, אני קורא לך בזאת לגלות מנהיגות ולהתפטר.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת בנימין אלון. אני מזמין את חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה. לרשותך, חמש דקות. אחריה – חבר הכנסת צבי הנדל; אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, זה יום קשה מאוד. זה יום קשה מאוד לקבוצה הקוראת לעצמה "המחנה הלאומי".

תאמין לי, חבר הכנסת בני אלון, הקשבתי לכל מלה שלך, ואני משוכנעת שהיא באה עמוק מהבטן ומהלב, אבל אני שואלת אותך, חבר הכנסת בני אלון: הרי אתה איש חכם, באמת חכם, הרי יש לך ניסיון עם המחנה הקרוי "הלאומי". אתה רוצה דוגמאות? כל מה שהשמאל אומר, כאילו התנפץ היום החזון של ארץ-ישראל השלמה, שנתניהו ניפץ אותו – קשקוש. לא נתניהו ניפץ אותו. כשהסכמנו על חלוקת הארץ הזאת, הליכוד קיבל והסכים. כשאבא בגין, עליו השלום, קיבל את השלטון והסכים, בעידודו של אדון שרון, היו אלה הם הראשונים שפירקו התנחלויות עם בולדוזרים, והם, המחנה הלאומי, עשו את זה בחדווה ובששון.

ואתם, יש לכם משהו בגנטיקה שלכם, אתם אוהבים שמרמים אתכם, אתם יודעים שאתם מרומים. מה, לא ידעת שהוא שקרן? יש נושא אחד שהוא לא שיקר בו? אני שואלת אותך, תגיד לי, איך נפלת? יש נושא אחד שבו האיש הזה לא משקר? נושא אחד, פרטי, אישי?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא אמר שהוא יעשה פעימה ויש פעימה.

נואף מסאלחה (העבודה):

אנחנו נעביר, הם מהקואליציה – 35, אנחנו הרוב – 56 נעביר את הפעימה.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת מסאלחה, אני מבקש לאפשר לחברת הכנסת איציק להשלים את דבריה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש נושא שקשור לנתניהו שאת לא מתנפלת עליו?

היו"ר א' זנדברג:

את לא חייבת לענות לו.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כואב לי הלב על המתנחלים, כי חלקם מאמינים באמונה שלמה, הם נלחמים על מה שהם חושבים שהוא הבית שלהם. אני יכולה להבין את זווית הראייה שלהם. אני רק לא יכולה להבין איך פעם אחר פעם אתם נופלים שדודים וקורבן. איך? במיוחד בפני איש הזה. הוא אלוף התקשורת, אף אחד לא ייקח לו את זה. תראה איך שנתיים הוא שיטה בכולם כל הזמן, ומי שמשטה כל הזמן בכולם, גם בקרובים לו ביותר; הוא משטה גם בך, בני אלון, אתה לא יותר חשוב לו מרעייתו. מי שעושה את זה, עושה את זה פעם אחר פעם לכולם.

ויכולתם להבין את כללי המשחק, ולא רציתם, כי אתם מעדיפים שירמו אתכם. איך יצדיקו החברים שלך כאן את ישיבתם על הכיסא, אם הם כאילו יגלו שלא מרמים אותם? הרי הם יצטרכו לפנות את הכיסא, אז זה נוח להם. כאילו מרמים אותם, הוא יודע שהוא מרמה אותם, ומפגש האינטרסים המלוכלך הזה מתקיים.

אדוני היושב-ראש, בנימין נתניהו עשה מעשה, אי-אפשר לקחת את זה ממנו, עשה גם עשה, והבין שבלי שלום אין סוף למערכת הדמים הזאת. אבל בנימין נתניהו רימה חלק גדול מן הציבור וממשיך לרמות אותו. הוא פשוט מדהים, האיש הזה, תאמין לי, אין לו מנגנון בושה, אבל אי-אפשר שלא להעריך את זה.

צבי הנדל (מפד"ל):

תצביעי בשבילו.

דליה איציק (העבודה):

איך האיש הזה פונה אליכם ואומר: "לא נורא, הם יירגעו". כאילו מדובר בשמלה לשרה נתניהו. לא LOVE, CARE, "לא נורא", נגיד להם. הוא יהרוג אתכם ברכות, חבר הכנסת בני אלון, ב- TENDERNESS. הוא יגיד לכם מלים טובות, וכך הוא יהרוג את הרעיון.

פעם אחת אמר לי מדינאי חשוב מאוד במדינה הזאת: דליה, תפסיקי להתנפל עליו, הוא המכשיר להרוג את הימין, הוא המכשיר לחסל את המחנה הלאומי שאת כל כך מתנגדת לתפיסת העולם שלו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ואת מזילה דמעות תנין על זה.

דליה איציק (העבודה):

בכל יום אתה רואה את האמת, אתה קורא אותה לנגד עיניך. שער בנפשך שהיה בא בנימין נתניהו, מדינאי שעשה מעשה, ונושא נאום מדיני יפה בשדה התעופה, וקורא לך, וקורא לי ולחברי, וקורא לכולם ואומר: חברים, לא העת לפלגנות, לא העת לסכסכנות. נושא נאום גדול, כיאה לרגע הזה. אבל זה באופי שלו, הוא סכסכן, הוא פלגן, והוא יודע שזה מדבר לחלק מהציבור שלך. אתה צדקת, זה כמו תופי טם-טם, אומרים להם "מפא"ניקים", והם נדלקים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך משהו להגיד לגופו של ההסכם?

דליה איציק (העבודה):

אני שואלת אותך, מי בעל הזכויות הגדול ביותר בארץ הזאת, אהוד ברק או – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך משהו להגיד לגופו של הסכם? הרי הכול לגופו של בנימין נתניהו.

נואף מסאלחה (העבודה):

היא תצביע בעדו. מה אתה רוצה?

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת בויס, חברת הכנסת איציק סיימה את הזמן, ואני מבקש משפט אחרון לסיום. חבר הכנסת מסאלחה.

דליה איציק (העבודה):

אני שואלת אותך, חבר הכנסת בני אלון, מי יותר בעל זכויות בארץ הזאת? מי שכמעט ירד מכאן? הרי זאת האמת, לא נעים להודות, הרי כדאי להיפגש בה – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה ברמה האישית.

דליה איציק (העבודה):

– – מול אדם שלחם על הארץ הזאת, האיש המצול"ש ביותר בצה"ל.

סהדי במרומים שהתכוונתי לשאת פה נאום אחר. שמעתי אותו אתמול והזדעזעתי ואמרתי: ריבונו של עולם, מנין החוצפה של האיש הזה?

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

תגיד לכולם.

היו"ר א' זנדברג:

הזמן תם מזמן, ואני קובע את הסדר. חברת הכנסת דליה איציק, זמנך עבר.

דליה איציק (העבודה):

אילו היה בא ואומר, הגעתי למסקנה, לא היתה לי ברירה. אני אומרת לך, חבר הכנסת בני אלון: תלמד טוב טוב את ההסכם. אתמול בערב ישבתי עד השעות המאוחרות – – –

היו"ר א' זנדברג:

חברת הכנסת איציק, לא נחזור עוד פעם לעניין, אני מבקש לסיים.

דליה איציק (העבודה):

לכולם נתנו דקה, תן לי לפחות לסיים.

היו"ר א' זנדברג:

אני לא יודע מה נתנו לכולם. עד עכשיו לא נתתי לאיש דקה, נא לסיים. דקה עברה, שתי דקות עברו.

דליה איציק (העבודה):

האיש, נכון שהוא נלחם כמו אריה, נפל כמו זבוב יחד עם אריק שרון. וכשהוא מינה את אריק שרון היית צריך להבין שיש פה תרגיל; הוא לא מינה את אריק שרון סתם. הוא לא ראה אותו ראוי להיות בממשלה, פתאום הוא ראה אותו ראוי להיות שר חוץ.

לכן, אדוני היושב-ראש, למרות הכול אנחנו לא נתנהג בחוסר אחריות. יכולתי לשאת נאום אחר, להזכיר את כל ההסתה של נתניהו.

היו"ר א' זנדברג:

הזמן תם לכל נאום שהוא, אז נא לסיים.

דליה איציק (העבודה):

אנחנו נצביע, כי השלום חשוב לנו, אבל לי אין אמון באיש השקרן הזה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת צבי הנדל, שבע דקות לרשותך. אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר, ואחריו – חבר הכנסת יצחק כהן.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הלוואי שיכולתי להשתתף בבדיחות ולשמוח שמחה מזויפת; הלוואי שיכולתי עדיין לקרוא לתהליך הזה באומץ לב – חוצפה ממדרגה ראשונה – תהליך שלום.

לצערי הגדול, ידידי חבר הכנסת זאב בוימ, רצית ושאלת קודם את חברת הכנסת דליה איציק, אם יש לה מה להגיד לגופו של הסכם. אני אומר לך כמה דברים לגופו של הסכם, ואני אומר את זה בצער רב, אחרי ששמעתי אתמול את ראש הממשלה, ושמעתי גיבור ישראל, שר החוץ, עומד על הבמה ומספר, מי עוד יכול להשיג הישגים יותר טוב מאתנו?

נסים דהן (ש"ס):

ההסכם הזה טוב או לא?

צבי הנדל (מפד"ל):

כמה נקודות, עוד לא התעמקתי בכול, אבל הוא נותן 13% ומתוך זה 3% שמורת טבע. מי יקבע איפה שמורת הטבע? היית מעלה על דעתך, העקומה ביותר, שערפאת יקבע איפה תהיה שמורת טבע?

נואף מסאלחה (העבודה):

למה לא?

צבי הנדל (מפד"ל):

זה ההסכם. זאת אומרת, הוא יכול להחליט, פה תהיה שמורת טבע, והוא לא צריך להתייעץ אתך; כך כתוב בהסכם. בהסכם אוסלו כתוב, שלאחר הפעימה השלישית, גם אחרי הפעימה השלישית, לא ייגעו במחנות צה"ל ולא ייגעו באזורי ביטחון. בהסכם הזה, בפעימה השנייה מפנים לפחות שישה בסיסים ואזורי אימונים, שטחי אש.

דוד צוקר (מרצ):

אם לא היו מפנים, היית תומך?

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מענה לך, ידידי דדי צוקר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שמורת הטבע היתה נקבעת – – – מה עם הארנבות?

צבי הנדל (מפד"ל):

גם לך אני מענה. אני לא יודע מה זה ארנבות, אבל אני מענה לך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בשמורת הטבע.

צבי הנדל (מפד"ל):

היו כבר כמה ראשי ממשלה, והרבה זמן מדברים על מעבר בטוח. היה קטע אחד שבגללו העניין לא סוכם, כי הם דרשו חסינות מלאה לכל מי שעובר, וישראל דרשה זכות וטו על מי שמותר לו לעבור. למשל, רוצח מבוקש לא יכול להיות חסין כשהוא עובר במעבר הבטוח. ברוך השם, סיכמנו את הנושא הזה, כי ישראל ויתרה גם על זה. זה כבר לא יש"ע ולא כלום, זה מעבר בטוח בתוך מדינת ישראל.

אחר כך לא סוכם העניין של שדה התעופה. רצית פרטים, למה לא סוכם. ישראל התעקשה, שאת הטעות הזאת, שנעשתה פעם אחת, ויצחק רבין, זיכרונו לברכה, הצטער עליה צער גדול, והוא התבטא בעניין הזה, שהוא נתן שהשיירה של ערפאת, כשהיא עוברת את הגבול, היא לא תיבדק. על

זה היה הוויכוח – האם מטוס הג'מבו שיהיה בו נוסע בשם יאסר ערפאת יוכל להיבדק על-ידי ישראל או לא? על זה לא סוכם עד היום. היום זה סוכם, ברוך השם; ויתרנו בעניין הזה.

דוד צוקר (מרצ):

חשבתי לתומי שאתה איש ישראל השלמה – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מבקש, אצלך זה בדיחות, תן לי לגמור.

דוד צוקר (מרצ):

אני אומר ברצינות.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני אשמע אותך, אבל לא על חשבון הזמן שלי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' זנדברג:

אתה לא חייב לענות לו, אתה יכול להמשיך לדבר. איש לא חייב אותך להשיב לחבר הכנסת דדי צוקר.

צבי הנדל (מפד"ל):

אחר כך אמר ראש הממשלה, שביטול האמנה הפלסטינית על-ידי המל"פ, זאת פסגת שאיפותיו, על זה הוא לא יוותר. על זה הוא לא יוותר, כי הרי כל טמבל מבין שלא יכול להיות שאדם יושב בתהליך שלום – כך קוראים לזה – ויש לו אמנה, עשרת דיברות כאלה, שלפיה הוא צריך לרצוח את מי שיושב מולו, צריך לבטל את זה. ומי שהחליט, המל"פ – לא רוצה לחזור על זה, ועל זה יישבר הכול.

רבותי, לא המל"פ יבטל את האמנה הפלסטינית על-פי ההסכם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גם המל"פ.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא המל"פ. המל"פ יוזמן. ואדוני הנכבד, הדרך השלישית, אני רוצה שתדע, יש או אמת או שקר, אין דרך שלישית.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כל העולם יראה איך בנוכחות קלינטון מבטלים את האמנה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

לכן אני רוצה שתדעו — הוא אמר שהוא ייכנס — — —

קריאה:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

קראתי את זה.

היו"ר א' זנדברג:

חברי הכנסת זאבי וזיסמן.

קריאות:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת זיסמן, יש לי שאלה אליך. אני מאמין — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת הנדל מבקש להשיב לך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

העיקר הוא שיהיה שידור טלוויזיה בכל העולם.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא חוקי. צריך שני-שלישים מהמל"פ — —

קריאות:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מצטער, אני לא יכול לדבר כך.

היו"ר א' זנדברג:

חברי הכנסת גנדי וזיסמן. חברת הכנסת איציק. רבותי חברי הכנסת, מה הסערה? תנו לנואם לדבר, הוא רוצה להשיב לך, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — בעד קלינטון.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

קריאות:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

אני שמעתי, רק אתה לא שומע אותי. אני הפסדתי שתי דקות.

היו"ר א' זנדברג:

הפסדת בדיוק 20 שניות, תמשיך.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא, לא.

היו"ר א' זנדברג:

אני רואה, אל תגיד.

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת זיסמן, אני לא כועס עליך, כי כנראה לא קראת את ההסכם. ההבדל בינינו, שאני קראתי אותו היטב והתעמקתי בו, וכנראה אתה לא קראת את ההסכם. ואם תגיד לי שקראת, אני אתנצל. אני אומר לך, תקרא את ההסכם. מה שהיה אפשר לכתוב בחצי שורה כתבו בעשר שורות בשביל לתמרן ולטמטם.

הדבר האחרון בהסכם הזה, הקטעים שאני קראתי בו, אחד הדברים המרכזיים – – – יש לי בקשה, גנדי.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת צוקר, אתה הדובר הבא. אני מבקש לאפשר לו לסיים. זה יהיה בסוף על חשבון זמנך. בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

הדבר האחרון והמרכזי בעיני, מר דדי צוקר, תקשיב טוב, אני עונה לך עכשיו.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת דדי צוקר.

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת, ידידי הטוב דדי צוקר, מה שאתה רוצה אני אגיד. אני רוצה שתדע, שלפני שיצא ראש הממשלה שלנו לארצות-הברית – – – הוא הזמין כל מיני חברי כנסת, גם אותי הוא הזמין, והיתה לנו שיחה לא של דקה אחת ולא של שתיים – – –

היו"ר א' זנדברג:

הזמן תם, נא לסיים.

צבי הנדל (מפד"ל):

זמני לא תם.

היו"ר א' זנדברג:

אני אומר לך, זמןך תם.

צבי הנדל (מפד"ל):

זה שתי הדקות שהפריעו לי.

היו"ר א' זנדברג:

אני ספרתי גם את השניות, ועם כל הכבוד, תשלים.

חיים רמון (העבודה):

הפריעו לו מאוד, לדעתי.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת רמון, תודה על העזרה. כשתשב פה, תחליט אתה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני אומר לך, חבר הכנסת דדי צוקר, שאמרתי לראש הממשלה: אני מבקש ממך שתעמוד רק על מה שאני מאמין שאתה מסוגל לעמוד עליו, שמדינת ישראל חייבת לעמוד עליו, ולא על דברים שאי-אפשר לעמוד עליהם. ואחד הדברים המרכזיים זה שלא ירמסו עד עפר את הכבוד הלאומי, לא האישי שלי, לי אין בעיות עם זה, את הכבוד הלאומי של כולנו, שלא ייווצר מצב שתהליך מתקיים כבר חמש שנים, ואפשר לרצוח יהודים כאן בארץ-ישראל, והרוצח יישאר גיבור לאומי וישרת כקצין בשב"כ הפלסטיני.

ולסיום, אני רוצה להגיד, שאחרי שהבנו שוועדות הביטחון והמעקב הן של ארצות-הברית ושל אש"ף, ואנחנו רק משקיפים, לא נמצאים בוועדות האלה, אחרי שראינו את כל הסעיפים, אני חייב להודות ולומר בכאב, כי קיוויתי לתנאים אחרים בממשלה הזאת. ובאחריות מלאה, כאדם שהיו לו הרבה שעות אוסלו א' עם יצחק רבין, זכרו לברכה, אני אומר את זה באחריות מלאה ובחד-משמעיות – יצחק

רבין לא היה חותם בחיים על הסכם כזה, בחיים, בוודאי לא חמש שנים אחרי שהוא ראה מי הפרטנר. רק הימין יכול. רק בנימין נתניהו יכול. תודה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת צבי הנדל. חבר הכנסת דדי צוקר, בבקשה, לרשותך חמש דקות. אחריו – חבר הכנסת יצחק כהן; אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אדוני השר סילבן שלום, חבר הכנסת חיים רמון, אני אבקש לאפשר לחבר הכנסת דדי צוקר לפתוח בדבריו.

סאלח טריף (העבודה):

לפתוח ולסיים.

היו"ר א' זנדברג:

לסיים אחרי שהוא יפתח, אחרי חמש דקות. בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא צריך להגזים ולחשוב שזהו סופה של הדרך ופתרון הקבע מאחורי הכותל, אבל צריך להיות גדולים מספיק, גם אם עשה זאת יריב פוליטי מר, לבוא ולומר: זהו צעד חשוב, דרמטי, גדול, נוסף בדרך להסדר.

אני רוצה להפנות את עיקר דברי, חבר הכנסת צבי הנדל, אל המתנחלים, אל אלה שבאמת היום הזה, הימים הללו, בעבורם הם באמת הימים הקשים ביותר, ימים של תבוסה.

חבר הכנסת צבי הנדל, כמו שאמרתם כאשר יצאנו מימית – נכשלתם כי לא התנחלתם בלבבות. חשבתם שאתם שליחי האומה, ונשאתם שם לבד.

צבי הנדל (מפד"ל):

55% אמרו אתמול בסקר "מעריב" שהם רצו שסיגירו רוצחים לישראל. האומה יודעת את האמת, אבל הטיפשים שהובילו את האומה לא יודעים את האמת.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת צבי הנדל, תקשיב לי טוב. אני מדבר על מפעל ההתיישבות. חשבתם – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אל תטיף לי, תבדוק אצלך.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת הנדל, הערת את ההערה שלך. תן להשיב בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

חשבתם שנשלחתם לשם ואתם שליחי האומה – –

צבי הנדל (מפד"ל):

בוודאי, לדורותיה.

דוד צוקר (מרצ):

– – ונותרתם לבדכם. חבר הכנסת צבי הנדל, תראה מסביב את הציבור הישראלי, תראה את התמיכה בהסכם הזה, בעם הזה לשדרותיו, ותבין שאתם מיעוט קטן, כי לא התנחלתם בלבבות. חשבתם שלהתנחל על קרקע – על-פי רוב לא שלכם – די בזה.

נסים דהן (ש"ס):

זה שלהם.

דוד צוקר (מרצ):

אבל העם זה, מאז תהליך אוסלו, בכל צומת וצומת מפנה את עורפו ואת גבו ואומר לכם: אתם לבדכם ואתם מיעוט, כי נכשלתם כישלון גדול. אלו ימי התבוסה שלכם, חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

תגיד לי, מסיק זיתים בשביל ערבים זה לא – – –? מי – – – ימסוק זיתים לערבים – – –

דוד צוקר (מרצ):

בוא נדבר עכשיו על זה, חבר הכנסת צבי הנדל. אני ראיתי את יצהר. יצהר, לא בטוח שזו התנחלות, יכול להיות שזה דומה יותר למוסד לאנשים עם מופרעות קשה, יכול להיות שזו לא התנחלות. אני ראיתי את עצי הזית השרופים, ראיתי את עצי התאנה השרופים – –

צבי הנדל (מפד"ל):

בכרמל?

דוד צוקר (מרצ):

– – וראיתי את השקדים השרופים, והם הביטוי הקיצוני האולטימטיבי, אני מקווה הלא-מאפיין, אבל ביטוי שלכם למהות יחסי שכנות. אתם המכשול הגדול מול רוב עם ישראל, המכשול הגדול בדרך לסיכוי להסדר; אולי לא הסדר, אבל לסיכוי להסדר.

בנימין אלון (מולדת):

אני שומע ממך יחס לעץ.

דוד צוקר (מרצ):

אין מכשול גבוה יותר, עיקש יותר, לעתים מרושע, אבל בעיקר לא דמוקרטי, משום שהוא לא שועה למה שהעם הזה רוצה. ומרביתו של העם הזה, חבר הכנסת צבי הנדל, רוצה הסדר. הוא מאמין בהסדר.

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא רוצה שלום, לא שקר.

דוד צוקר (מרצ):

נכון. ואתה, אל תעמוד פה עם כל נימוקי הביטחון שלך. אתה לא רוצה לתת גרגר חול אחד לגויים, זה הסיפור שלך, ואתה עומד פה רבע שעה עם הסדרי ביטחון.

צבי הנדל (מפד"ל):

חבר הכנסת צוקר, שיהיו להם ערי מקלט, שיוכלו לרצוח ולהתחבא. אתה לא מתבייש? על מי אתה מגן?

דוד צוקר (מרצ):

אני ממך ממש לא מתבייש, אבל ממש לא מתבייש.

קריאות:

חיים אורון (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת הנדל, בואו נירגע. סיבוב אחד הסתיים.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת הנדל, תבוא ותאמר לי מהי זכותו של מיעוט קטן כל כך לבוא ולהכשיל את סיכויי ההסדר, או לטרפד את סיכויי ההסדר ל-80%-85% מהחברה הישראלית שרוצים את זה? מי אתם שתבואו ותחסלו ותפגעו בסיכויי ההסדר הזה? מי אתם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה רוצה להוריד את הממשלה ---

דוד צוקר (מרצ):

מי זה ציבור המתנחלים הזה שיבוא וינסה לתקוע מקלות בגלגלי ההסדר? מי אתם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, תן לי לשאול אותך שאלה.

קריאות:

היו"ר א' זנדברג:

רבותי חברי הכנסת, שלב, שלב.

צבי הנדל (מפד"ל):

עברו את הגבול בזמנו?

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת הנדל. רבותי חברי הכנסת, נא להירגע. תנו לו להמשיך בדבריו. חבר הכנסת הנדל, לפני חמש דקות עמדת כאן ודיברת. רק אם הוא רוצה להשיב לך, ובשלב הזה הוא לא רוצה – אז נא להמשיך.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, המיקרופונים לא עובדים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, אפשר לשאול אותך שאלה?

היו"ר א' זנדברג:

שנייה, רבותי חברי הכנסת, המיקרופון לא עובד, וחבר הכנסת צוקר לא יכול להשיב לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חיים, לא תהיה פעימה.

חיים רמון (העבודה):

עכשיו אני שמח.

צבי הנדל (מפד"ל):

תלכו משם.

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה לסיים בפנייה אל ציבור המתנחלים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה חכם, החברים שלך טיפשים.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש לסיים בפנייה לציבור המתנחלים: אין לכם זכות, איש לא נתן לכם את הזכות לטרפד את הרצון החופשי – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

איזה זכות? – – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת הנדל, אני מבקש לאפשר לו לסיים את המשפט.

דוד צוקר (מרצ):

צבי הנדל, אני מסיים את הפנייה הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לך – – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צוקר לסיים את המשפט האחרון בדבריו.

רחבעם זאבי (מולדת):

כל ההתנחלויות הן החלטות ממשלות ישראל. אתה אומר: מי שם אתכם? משמאל ומימין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת זאבי, אני רוצה לסיים רק חצי משפט. כן, הכול בהחלטות ממשלה. הם חשבו שהם נשלחו, והם נשלחו והם נותרו שם לבדם, כי רוב הציבור הישראלי לא רוצה את הגדה, הוא רוצה את ההסדר, הוא רוצה ניסיון לפיוס, ואני פונה למתנחלים – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

רובם יישארו בהסכם.

דוד צוקר (מרצ):

תישארו בהסכם; רק בלי לכפות את דעתם.

היו"ר א' זנדברג:

הזמן הסתיים. אז אם אתה רוצה לפנות למתנחלים – משפט אחרון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בשם מי אתה מדבר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מדבר בשם הרוב.

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקש לסיים. הזמן תם. אתה לא חייב לענות על כל השאלות האלה. אני לא מסכים שתענה להם. תודה.

דוד צוקר (מרצ):

מאה אחוז. תן לי רק לסיים את הדברים.

היו"ר א' זנדברג:

תאמר את המשפט האחרון.

חיים אורון (מרצ):

אתם מיעוט, כל השאר לא חשוב.

היו"ר א' זנדברג:

אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צוקר להשלים את המשפט האחרון.

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה לומר לכם, חבר הכנסת ריבלין: זה נכון, רוב הציבור הישראלי חבר אל מי שהחזיק בהשקפות האלה 20–25 שנה ונראינו כסהרורים בפאתי המחנה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דרסת את המיעוט. אתה היית מיעוט קטן.

חיים אורון (מרצ):

זכותו של אדם להיות מיעוט.

היו"ר א' זנדברג:

נא לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

ואתם חברתם אלינו, ואל תרשה למיעוט הקטן הזה, האלים הזה, להכשיל את הסיכוי להסדר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצערי הרב הוא הצליח.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת דדי צוקר.

רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים רמון יאמר את דבריו. לא שומעים אותי. אפשר לתת לי מיקרופון? חבר הכנסת אורון, נא לשבת. בבקשה, חבר הכנסת רמון, לרשותך חמש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

אם אפשר להוסיף לו עוד חמש דקות. הוא מדבר לעניין.

היו"ר א' זנדברג:

אתה מוותר על הזמן של חבר הכנסת כהן?

נסים דהן (ש"ס):

אני מוותר על הזמן שלי.

היו"ר א' זנדברג:

לך אין זמן, חבר הכנסת דהן.

חיים רמון (העבודה):

אין לי מיקרופון; עכשיו יש לי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני באמת מברך על ההסכם הזה, בגלל הרבה מאוד טעמים. מי שיודע, אני הטלתי ספק רב אם ראש הממשלה יגיע להסכם כזה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

חיים רמון (העבודה):

הגיע הסכם כזה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הבטחת שתאכל סיגר.

חיים רמון (העבודה):

אני בינתיים אכלתי הרבה מאוד ארוחות על כך שראש הממשלה – יושבים פה באולם שניים, אני לא נוקב בשמות, שטעו ביחס לזה. אני בא ואומר, שבמשך תקופה ארוכה, וכן, כך הוא נהג, הטלתי ספק בכך שראש הממשלה יגיע להסכם הזה. אבל אני מאוד שמח שהוא הגיע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הרגעת אותי כל הזמן. אמרת לי כל הזמן: חבר הכנסת ריבלין, אל תדאג.

חיים רמון (העבודה):

נכון. אני מתנצל על שהרגעתי אותך. לפחות שנה היית רגוע. אני ממש באמת שמח, מהרבה מאוד טעמים, באמת מהרבה מאוד טעמים, ותקצר היריעה, אבל אחד הטעמים המרכזיים שאני שמח על כך שההסכם הזה נחתם הוא, שעם ישראל יוכל לראות כיצד נושאים את שם הביטחון לשווא. כולם יודעים ששום דבר מהדברים שראש הממשלה טען שהוא מעכב בעטיים את ההסכם לא יצאו מן הכוח אל הפועל. מי שייקח את ההסכם, שאפשר היה לחתום עליו לפני שנה והיום – לא קרה בו שום דבר. הגדיל לעשות שר החוץ שאמר: רבותי, 13% פלוס 14.2% היו נתונים, לא היו כלל בוויכוח. אפילו לא הוצאנו הגה, לא ניסינו להגיד 9%, 10%.

אני מקווה שכולם פה עוד זוכרים מה לא אמרו, בשם הביטחון, כמובן, לא בשם דברים אחרים, אילו מרעין בישין, אילו אסונות – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה קראת את המזכר הביטחוני?

חיים רמון (העבודה):

אם יהיה לי זמן, גם על זה אני אדבר אתך. המזכר הביטחוני של דצמבר יותר טוב מזה, אבל גם זה לא חשוב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה חשאי, איך קראת את זה?

חיים רמון (העבודה):

אני ראיתי וקראתי. כל דבר חשאי הוא גלוי. ואני אומר לכם, אמרו: על זה כבר אין ויכוח. באו אנשים – שר הביטחון – ואמרו: זה אסון, חורבן בית שלישי, אם ניתן. 13%, 14.2%, השטח שניתן ויהיה מדינה פלסטינית, הוא פי חמישה ממה שנתן יצחק רבין, זיכרונו לברכה; ועל זה אמרו עליו את כל הדברים. ובעוד שלושה חודשים – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

91% מהשטח – – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן, נא להירגע. היית מאוד פעיל עד עכשיו, בלטת בנוכחותך החשובה. תן לו להשלים את המשפט, יש לו עוד שתי דקות.

חיים רמון (העבודה):

אין לי שתי דקות. לא דיברתי.

היו"ר א' זנדברג:

דיברת שלוש דקות, בבקשה. חבר הכנסת רמון, חבל להתווכח, תתקדם.

חיים רמון (העבודה):

אני אומר, עוד שלושה חודשים ו-50% מגב ההר יהיו מוגדרים כמדינה פלסטינית. ומה סיפרו לנו על זה האנשים האלה מפה? מה הם אמרו על הדברים האלה? ואני חושב שכך צריך להיות, כי צריכה להיות הפרדה בינינו לבינם וצריך להיפרד לשלום.

אבל נסו את העניין הזה, ובפעם הבאה, אזרחי ישראל, שאריאל שרון ובנימין נתניהו ודומיהם יבואו אליכם ויגידו: אי-אפשר לוותר על שני מילימטר פה ועשרה סנטימטר שם, או 10%, אל תעזו להאמין

להם. הם מתעתעים בכם, הם מספסרים בשם הביטחון, הם לא מתכוונים לשום מלה. עובדה, מתי הם שיקרו לכם, כשאמרו לכם שזה אסון עכשיו, או שזה הסכם טוב? אחת משתיים.

נדמה לי שחבר הכנסת לובוצקי אמר דבר מאוד חשוב לגבי ראש הממשלה כשהוא הצביע בעד הקדמת הבחירות. היתה לי טעות – אמר חבר הכנסת לובוצקי – אני ידעתי שראש הממשלה לא נאמן לאמת, אבל חשבתי שהוא משקר לימין, לימין הקיצוני, ולי הוא אומר אמת. לכן לא היתה לי בעיה. בחודש יולי חשב אלכס לובוצקי, הוא גילה שכנראה הוא משקר לו, ואז הוא הגיע למסקנה, ואני חושב שחבל שהוא לא דבק בה, שראש ממשלה שמתעתע, שמאחז עיניים, אי-אפשר לדעת מתי הוא יאחז את עיני הימין ומתי הוא יאחז את עיני האמצע ומתי הוא יאחז את עיני השמאל; תמיד ראש ממשלה כזה אסור שיהיה ראש ממשלה. אסור.

עכשיו זה זמן פציעות.

היו"ר א' זנדברג:

זמן פציעות קצר מאוד.

חיים רמון (העבודה):

זמן פציעות קצר.

אבל אני אומר, היום מגישים אי-אמון, ובאמת זה חזיון לא נפרץ שמפלגת אופוזיציה, כשמציעים אי-אמון איננה מצביעה אי-אמון בראש הממשלה. כך אנחנו נוהגים מתוך אחריות, מתוך אמונה, אולי אמונה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כמה זמן זה יימשך?

חיים רמון (העבודה):

יש לי זמן פציעות, אל תפריע לי. אני לא שומע אותך וגם היא לא שומעת, אז בשביל מה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – – יישום ההסכם

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן, זה לא ריאיון. תן לו לסיים את הדברים. זמנו תם ואנחנו צריכים להקפיד על מסגרת הזמנים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

שישכנע אותי.

חיים רמון (העבודה):

אם ייתנו לי זמן בלתי מוגבל אני אשכנע אותך, למרות – – –

היו"ר א' זנדברג:

הזמן כן מוגבל וככל הנראה הוא לא יוכל לשכנע אותך. נא לסיים, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

עוד מלה אחת ואני מסיים.

ומה עושה ראש הממשלה? הדבר הראשון, הוא חוזר ומוציא דיבה ביודעין על ראש הממשלה יצחק רבין, זכרו לברכה. הוא הרי כבר יודע – לא כמו בעבר כאשר אולי הוא לא ידע – שיצחק רבין מעולם לא התכוון להעביר במסגרת הסכם הביניים, בשלוש הפעילות, יותר מ-50%. הוא יודע; שישאל את אנשי הצבא. הוא יכול לשאול את רב-אלוף במיל' ליפקין-שחק. הוא אולי חשוד בעיניו – שישאל את רב-אלוף לא במיל' מופז. הוא היה שם באוסלו ב'. אני באופן אישי שמעתי מיצחק רבין בשיחה, מה הוא מתכוון לעשות. והוא חוזר ובמזיד הוא מעז להסית נגד יצחק רבין, זכרו לברכה, וכנגד שמעון פרס. ובשביל מה? כדי להציג מצג שווא, כאילו הוא השיג איזה הישג. אין בכך שום ממש: הוא לא השיג שום דבר, הוא הלך בעקבות יצחק רבין, רק בצורה מקרטעת.

אני אומר לכם, אני תומך בהסכם הזה והוא טוב, אבל אם הסכם אוסלו נקרא גבינה שוויצרית מלאה חורים, ליד ההסכם הזה שיש בו כל כך הרבה חורים, הוא גבינת פרמזן מוצקה. בכל הסכם יש חורים, אין הסכם בלי חורים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש דבר משותף לשניכם: העם מאמין לך כמו שהוא מאמין לראש הממשלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לפי מה שאתה אומר, הוא הרוויח 8% לעם ישראל – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת יצחק כהן להתחיל בדבריו.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הסכם "וואי פלנטיישן" טומן בחובו תמיהות וקושיות לא מעטות. אולי נפתוליו וחבלי לידתו ארכו הרבה זמן – למעלה משנתיים – והם בבואה למציאות הקודרת האופפת את המזרח התיכון זה עידן ועידנים. וכל זה, ידידי חבר הכנסת זאבי, עדיין כאין וכאפס לעומת מה שאין בו.

הבעיות האמיתיות עדיין לפנינו, ובמוקדם או במאוחר יצטרכו למצוא גם להן פתרונות: ירושלים, "זכות השיבה", המעבר הבטוח, מהות האוטונומיה, כן מדינה פלסטינית, כן הכרזה או לא הכרזה, גורלן של ההתנחלויות ברצועת-עזה וביהודה ושומרון. הסברה היא שאת הבעיות האלה יש לדחות בינתיים למועד מאוחר יותר; יש בה אולי היגיון ומחשבה נבונה. בניית אמון, אומרים לנו, הליכה עקב בצד אגודל, עידוד הרחוב הפלסטיני המתון אל מול הטרור המאיים – כל אלה מכריעים את הכף, כך אומרים לנו, לטובת השהיית הפתרונות של השאלות המסובכות שמניתי.

אך לצערי, עדיין עלינו לשאול שאלות ולתמוה תמיהות גם באשר להסכם שהוא נושא הדיון היום. ההחלטה על כינוס המל"פ לא היתה חלק מההסכם הקודם? אולי ותיקי הבית יגידו לי. גודלה של המשטרה הפלסטינית לא היה אחד מסעיפי ההסכם הקודם? המלחמה הבלתי-מתפשרת בטרור, זה משהו חדש? כלי הנשק הלא-חוקיים ואיסופם? הסגרת רוצחים? כל אלה ואחרים היו אבני יסוד שנוסחו ונחתמו כבר בעבר, וברגעים אלה טוב, חשוב וכדאי לכולם לזכור את ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, שהתחיל את התהליך. ושוב, ידידי הרב נסים דהן, שוב אותה סחורה נסחרת שוב ושוב, נמכרת על-ידי אותו מוכר, נקנית על-ידי אותו קונה, ומשלמים עליה טבין ותקילין פעם אחר פעם. כדאי לכל שוחר שלום באשר הוא לתמוה באשר למידת הנחישות האמיתית של הפרטנרים שלנו בצד הפלסטיני.

אך למרות הכול באתי לברך, מפני שאנו שמחים על חתימת ההסכם, מפני שאין לנו דרך אחרת, רק דרך השלום; לברך, משום שלא הוצגה על-ידי המתנגדים, חברי היקרים מהימין, ולו תוכנית אחת בעלת סיכוי כאלטרנטיבה. על חרבך תחיה, ידידי, אינה הברכה לבית ישראל. למדנו מלחמה, משום

שאימצו אותנו. את החרב יש לאחוז רק בלית ברירה. חשוב להדגיש זאת שוב ושוב, שאם חלילה וחס תיכפה עלינו מלחמה בשל אי-קיום ההסכמים, בשל טרור שירים ראש, בשל קואליציה של מדינות עוינות – ידעו בחזית ובעורף שקברניטי המדינה עשו כל אשר בידם לצעוד בדרך השלום; לוותר, ליטול סיכונים. לא יטיל איש ספק בנחיצות, אותה תחושה חשובה שתהיה בתרמילו של כל אחד. לא יהיה מחר או מחרתיים ספק הקל שבקלים, שלמען ילדינו עשינו את כל אשר לאל ידנו.

שלישית, חברי הכנסת, אנחנו חייבים, בין שנרצה ובין שנמאן, להביט נכוחה אל ידידותיה של ישראל. לא קל להשיב תשובות כהלכה כמדינה יהודית על שאלות שמטיחים בנו. מישהו מעלה על הדעת שליטה נאורה על מיליוני אנשים? מישהו מעלה על הדעת אחריות לכלכלתם, לפרנסתם, לבריאותם ולרווחתם של אותם מיליונים? יותר מאשר כיצד תשיב לידידים ולאפיקורסים אולי גם נבין כי שכן רעב הוא גם שכן מסוכן, אובד עצות וחורש מזימות.

היחסים עם ארצות-הברית – על הנכס הזה, של מעצמה שכה היטיבה עמנו, חייבים לשמור מכל משמר. אני מבקש לומר כאן, שהלוואי שלא נפגעו אותם יחסים בלהט המשא-ומתן. אותם מתנגדים להסכם יכולים אולי בהבל פה, אבל לא יותר מזה, ליטול סיכונים באשר ליחסים המיוחדים, ובמיוחד אשר לסיוע הביטחוני והאזרחי רחב ההיקף הקיים בינינו לבין ארצות-הברית.

מאין שואבים אותם חברים את היכולת לתקוף את ההסכם ואת מחבריו? מבנימין נתניהו הנושא באחריות לביטחון כראש ממשלה? מיצחק מרדכי או אולי מאריאל שרון, שברצונם הוא יקיר הימין הישראלי וברצותם – הביא עמו הסכם חמור ומוקצה? צביקה, שמעת את הדברים שאמרת על אריק? עד לפני שבוע אחזת בדעה אחרת לגמרי.

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא קיבל בזמנו תיק ביטחון – – –

יצחק כהן (ש"ס):

מאין נובע הזלזול, שכותרתו היא הפסוק – כוחי ועוצם ידי? ראיתי מודעות וסטיקרים: "אנחנו עם חזק". איזה שטויות והבלים. מה זה "אנחנו עם חזק"?

צבי הנדל (מפד"ל):

הלוואי שהמנהיגות היתה כמו העם.

יצחק כהן (ש"ס):

בעולם של לוויינים, מטוסים מאוישים ומזל"טים, טילים בליסטיים ואימת הלוחמה הגרעינית, הכימית והביולוגית; מאין נובע הזלזול בעתידה של מדינת ישראל?

וכנגד זה, חברי הכנסת, הזלזול של אותם מתנגדים וההתקפה על ראש הממשלה שדאג לגורלו של פולארד, לגורלו העלום של רון ארד, לגורלם של לוחמי סולטן-יעקוב, או אולי לאבסורד שבגורלו של עזאם עזאם. על כך צריך לשבח את ראש הממשלה. במקורותינו, רבתי, ניתן לשאוב תעצומות נפש רבים, באשר לסייעתא דשמיא, לנסים הרבים שזיכנו בהם הקדוש-ברוך-הוא, אך כל זאת תחת הכותרת: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. השמירה היא בחזקתנו, תוך כדי סיוע תמידי מהשוכן במרומים.

בפרשת תולדות תוהו רבקה אמנו באשר להתרוצצות הבנים בקרבה: ותאמר אם כן, למה זה אנכי, ותלך לדרוש את ה'. ויאמר לה ה': שני גויים בבטן ושני לאומים ממעיך ייפרדו. בואו נמעיט במחלוקות, בעיקר נמעיט בדמגוגיה, כאילו הנושאים והנותנים למען המדינה כשלו במלאכתם. אדרבה, נטל האחריות וכובד המשא, אסור שיישאו אותו לבדם. בואו נטה שכם גם אנו, כל חלקי הבית, ימין ושמאל, יהודים וערבים.

ולסיום, רבתי, אני פונה לראש הממשלה מר בנימין נתניהו, לשר הביטחון מר איציק מרדכי, לשר החוץ אריק שרון, באותו אומץ לב, אבקש מכם בכל לשון של בקשה ותחינה: אנא הוציאו את צה"ל מדרום-לבנון. הסיכונים שנטלתם בחתימה על ההסכם ב"וואי פלנטיישן" – ועל כך מגיע לכם יישר כוח, על הדרך ועל האומץ – הם לאין ערוך גדולים וקשים מהחלטה לא קלה ולא פשוטה ומסוכנת וטומנת בחובה קשיים רבים, והיא להוציא את צה"ל מדרום-לבנון. אנא, השהייה של הבחורים בדרום-לבנון כאשר הם חשופים לפגיעות, והתועלת של הפעילות במאזן האסטרטגי הכולל, היא לא קריטית לגורלם של תושבי הצפון. ניתן אף לקבל החלטה באומץ ובנחישות; החלטה מסוכנת פחות מתהליך אוסלו. החזירו את הבחורים הביתה, כי זה נתון רק להחלטה אמיצה שלכם.

היו"ר א' זנדברג:

תודה, זמנך תם, לא נפתח בנאום נוסף. זמנך תם, ואני לא זוכר שהיו לך הפרעות. אני מבקש שתסיים, עם כל הכבוד.

יצחק כהן (ש"ס):

במקביל, תחזירו את פולארד. זה לא נתון להחלטה שלכם אלא להחלטה של ביל קלינטון. ולסיכום: לא בכוח ולא בחיל, כי אם ברוחי, אמר השם. תודה רבה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת יצחק כהן. אני מזמין את חבר הכנסת אלי גולדשמידט – חמש דקות לרשותך. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, שהוא אחרון הדוברים.

עד עכשיו לא שמעתי שנציג מטעם הממשלה מבקש להשיב, לכן לאחר דבריו של חבר הכנסת שטרית תתקיים ההצבעה. חמש דקות, חבר הכנסת גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, עוד מעט סגן שר, רבותי חברי הכנסת, כיושב-ראש סיעת העבודה ומרכז האופוזיציה אני מתכבד להודיע, שאנחנו לא נתמוך בהצבעת האי-אמון הזו היום. נענינו לפנייתו של ראש הממשלה, שהועברה אלינו באמצעות חבר הכנסת מאיר שטרית, עוד בשבוע שעבר, בקשה שהועברה מ"וואי פלנטיישן", שלא יהיה מצב שבו ראש הממשלה יגיע עם הסכם, בכנסת תהיה הצבעת אי-אמון וראש הממשלה יפול בהצבעת האי-אמון וכתוצאה מזה ההסכם לא ייכנס לתוקף, לא יאושר וכמובן לא יבוצע.

אנחנו אופוזיציה אחראית. אנחנו אופוזיציה שחושבת שראש הממשלה הזה אינו ראוי לכהן בתפקידו, ואנחנו חושבים שצריך לקיים בחירות מוקדמות. אנחנו חושבים שהוא צריך להיות מוחלף במישהו טוב יותר; לטעמנו, באהוד ברק. אבל, אנחנו לא נשלם, בגלל השאיפות שלנו להחליף את השלטון – שהן שאיפות לגיטימיות של אופוזיציה – מחיר של הקרבת תהליך השלום. ולכן, אנחנו היום לא נצביע יחד עם חבר הכנסת רחבעם זאבי בהצבעת האי-אמון.

רפיק חג'י-יחיא (העבודה):

חלק כן יצביעו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו אומרים, קודם כול, אנחנו מברכים את ראש הממשלה ואת שריו, שהגיעו להסכם ב"וואי פלנטיישן".

לא אנסה לעשות כאן את החשבון של מה יש בהסכם ומה אין בהסכם. אומר רק זאת, ציפיתי מראש THE הממשלה, כשהוא עמד באולם המזרחי בבית הלבן ונאם את נאומו וזכר להגיד תודה לגמאל, מספק הסיגרים שלו במהלך הפסגה ב"וואי פלנטיישן" – אני מאוד מעריך PURVEYOR OF CIGARS אותו גמאל שסיפק לו סיגרים – אבל אם אותו גמאל היה ראוי לאמירת תודה מראש הממשלה, יצחק רבין, זיכרונו לברכה, היה ראוי לא פחות להבעת תודה ואולי גם לבקשת סליחה. אבל אישיותו של ראש הממשלה איננה מגיעה לגבהים שראוי שתהיה אישיותו של ראש ממשלה בישראל, שברגע היסטורי הוא יוכל להגיד מלה טובה על האדם שפרץ את הדרך לשלום, האדם שהכשיר את הקרקע למהלך הזה והאדם ששילם בחייו על המהלך הזה.

ראש הממשלה היה איש קטן, הוא לא היה מסוגל להגיד מלה ליצחק רבין ז"ל. זה ראש הממשלה שלנו. המלך חוסיין במחלתו ידע באצילות הנפש שלו לעמוד ולומר מלה ליצחק רבין. יאסר ערפאת ידע להגיד מלה ליצחק רבין. בנימין נתניהו אמר תודה למספק הסיגרים שלו ב"וואי פלנטיישן".

וכעבור ימים מספר, כשהוא יודע שהאופוזיציה היא אופוזיציה אחראית והיא נותנת לו את רשת הביטחון, הדבר הראשון שהוא עשה כשהוא ירד ממטוסו במסיבת העיתונאים זה לפתוח במסע הסתה שכולו שקר וכזב, שאנחנו הצענו לפלסטינים במסגרת הפעימות 90% משטח הגדה המערבית, או יהודה ושומרון. בושה וחרפה שראש ממשלה משקר. בנימין נתניהו, אתה ראש ממשלה, תכניס לך את זה לראש, אתה לא פוליטיקאי קטן ועלוב, אחרון הפוליטיקאים; תפסיק לשקר, תפסיק לרמות. אפשר לשקר לציבור פעם, פעמיים, שלוש פעמים, אתה תיכנס לספרי ההיסטוריה כראש ממשלה שקרן ומסית ומדיח.

במקום לבוא לנמל התעופה בן-גוריון ולהגיד לציבור הישראלי: עשיתי צעד לקראת השלום, צעד כואב, צעד קשה. והוא היה מגן על כך שהוא השיג הישגים. בסדר, נתווכח אילו הישגים הוא השיג, זה סיפור אחר. במקום לבוא ולהיות ממלכתי, במקום לבוא כראש הממשלה של כל העם, הוא ירד לדרגה הנמוכה ביותר, של מה שהוציא שם רע לפוליטיקאים בכל הדורות.

תתבייש לך, ראש הממשלה, ואף שאנחנו לא מאמינים בך, לא מאמינים לך, אנחנו בכל זאת לא נפיל אותך, כי השלום חשוב לנו עוד יותר. תודה רבה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

תודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת מאיר שטרית, אחרון הדוברים; לרשותך 20 דקות. לא חייבים כמובן להשתמש בכל מכסת הזמן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אחרי תקופה ארוכה מאוד שרבים מחברי הבית הזה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני יושב-ראש הקואליציה, אתם מגייסים נגד האי-אמון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אנחנו מגייסים. הגיע הזמן שנתחיל להצליח בהצעות אי-אמון.

היו"ר א' זנדברג:

להזכירך, עד עכשיו לא נכשלת, אם היית נכשל – לא היית יושב-ראש הקואליציה, היינו לפני בחירות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לאחר תקופה ארוכה שבה רבים מחברי הבית אמרו וטענו וחזרו וטענו, שראש הממשלה לא יקדם את תהליך השלום ולא יגיע להסכם עם הפלסטינים, הנה, בסופו של דבר, באה המציאות וטופחת על פניהם. ראש הממשלה יחד עם צוות השרים שיצא ל"וואי פלנטיישן" ניהל משא-ומתן קשה, ארוך, ואני חושב שהצליחו להגיע להסכם, שבנסיבות הנוכחיות אי-אפשר להגיע להסכם טוב ממנו. אין שום ספק בכך שבהסכם יש ויתורים הדדיים. מי שחושב שיוכל להגיע להסכם בדיוק כמו שהוא רוצה, פירוש של דבר שהוא רוצה לנהל משא-ומתן עם עצמו. אם אתה רוצה להגיע להסכם שלום, אתה צריך לדעת שיש לזה מחיר, והשאלה היא איזה מחיר אתה משלם.

צבי הנדל (מפד"ל):

איזה ויתור?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שהממשלה הגיעה למינימום הוויתורים האפשריים מבחינתה, ובמצב שאפשר להגיע להסכם. אפשר לטעון ולומר, אנחנו לא רוצים הסכם, לא רוצים שלום, נחזור למצב של הסלמה, של הידרדרות במערכת היחסים, של הידרדרות למלחמה; חלילה, זו לא גישה, אלה גם לא קווי היסוד של הממשלה. הממשלה הזו התחייבה להמשיך בתהליך השלום תוך שמירה על האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל, תוך הבטחת ביטחונם של אזרחי ישראל. והיו בעיות ביישום. הממשלה ניסתה במשא-ומתן עם הפלסטינים לעמוד על כך שאכן ימולאו התנאים שהפלסטינים התחייבו עליהם בהסכם אוסלו – דהיינו, להעמיד את המשטרה הפלסטינית על המספר החוקי של אנשיה; לאסוף את כלי הנשק.

צבי הנדל (מפד"ל):

אין סעיף כזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש.

צבי הנדל (מפד"ל):

אין סעיף כזה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, קראתי את ההסכם ואני מודיע לך – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

תראה לי אותו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אראה לך. אם אראה לך אותו, תצביע יחד אתי בכל דבר? בבקשה. אני אראה לך בכתובים, איסוף כלי הנשק הלא-חוקיים.

נסים דהן (ש"ס):

אין כזה נשק, כל הנשק לא חוקי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מעצר של כל המחבלים שעשו פיגועים בישראל והעמדתם לדין תחת בקרה אמריקנית – אלה דברים שכתובים הלכה למעשה בהסכם; לא רק כתובים, חבר הכנסת הנדל – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

זה כתוב כבר חמש שנים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, אבל ההבדל הוא פשוט.

צבי הנדל (מפד"ל):

הם מוכרים אותה סחורה. הם שקרנים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, תחליט. אם אתה אומר שזה קיים חמש שנים ולא עשו את זה, זאת אומרת שהסחורה לא היתה קיימת. בהסכם שעשו היום – נכון, יש ויתור. יש אומנם ויתור מצדנו, אבל הפעם מותנית כל נסיגה בהסכם בביצוע של סעיף א', ב', ג', ד'. לכל קטע יש ממש מעקב, ומעקב אחרי ביצוע. לא תהיה נסיגה בשלב א' לפני ביצוע ההסכם על-ידי הפלסטינים בשלב א' שלהם. יש לוח זמנים מוגדר, יש מערכת מעקב ובקרה.

צבי הנדל (מפד"ל):

ואחרי חודשיים הם יפירו את ההסכם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, אם אתה צודק בדברך, אז מה היה ערפאת צריך לעשות? הרי הוא היה צריך לחתום מראש על כל דבר שביבי מבקש.

צבי הנדל (מפד"ל):

ערפאת לא ויתר על כלום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא נכון, אתה טועה.

צבי הנדל (מפד"ל):

הדבר היחיד שהיה ניתן למחיקה הוא הסגרת רוצחים. על זה הוא לא ויתר. על כינוס המל"פ הוא לא ויתר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, לצערי, אתה טועה בקריאת ההסכם ובפרשנות שלו, ותרשה לי להסביר. ראשית, לגבי העניין של המחבלים. אני מסכים אתך שישאל ויתרה בנקודה הזאת, שלא דרשה את הסגרת המחבלים לידי ישראל. אבל אתה גם צריך להבין שמבחינת הצד השני, ותנסה לשים את עצמך בנעליים שלו – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

– – – האמריקנים. גם לזה הם לא הסכימו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, תן לי לענות לך. תסכים אתי שזה מעשה מאוד קיצוני מבחינתם. עכשיו הגיעו להסכמה – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

לרצוח יהודים זה לא קיצוני?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רגע, מאוד קיצוני. הגיעו להסכמה שכל המחבלים הללו ייעצרו, יישפטו תחת בקרה אמריקנית, כדי שלא יהיה מצב של דלת מסתובבת. הלוא מה מטרנתו?

צבי הנדל (מפד"ל):

מה יקרה שלושה חודשים אחרי שהם ישוחררו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, לשיטתך, אילו ערפאת לא היה רוצה לקיים את ההסכמים הללו, הוא היה חותם על הכול מראש – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

הסגרת מחבלים – כמו ילדים מפגרים – – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת הנדל, שאלת 20 שאלות עד עכשיו. ספרתי. תן לחבר הכנסת שטרית להשיב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, כשאתה הולך לעשות הסכם עם מישהו, אי-אפשר לצאת מנקודת הנחה שאתה עושה הסכם כדי שיפירו אותו. כי אם זו נקודת המוצא, אל תיפגש, אל תעשה הסכם, אל תדבר. נקודת המוצא גם שלנו וגם של הפלסטינים צריכה להיות שעושים הסכם כדי לכבד אותו. ואני אומר לך, חבר הכנסת הנדל, בכוונת הממשלה לכבד את ההסכם מצדנו.

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה מאמין במה שאתה אומר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה מאמין שערפאת יעצור את הקצינים מהשב"כ הפלסטיני?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן. אם הוא לא יעשה את זה, לא תבוצע נסיגה בשלבים – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

לא, הוא ישחרר אותם אחרי הנסיגה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, אילו היתה גרסתך נכונה, ערפאת היה חותם מראש על כל הסכם שישראל מציעה לו, אם הוא לא רוצה לקיים אותו. היה חותם על הכול ולא עושה כלום.

צבי הנדל (מפד"ל):

ישראל לא הציעה לו את זה, הוא לא חתם על זה. ישראל רצתה הסגרה לישראל, והוא לא חתם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, הדבר השלישי – לגבי ביטול האמנה. נניח שהיו מכנסים רק את המל"פ.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא אני רציתי את זה, ראש הממשלה אמר שרק 66% – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז. נניח שהיו מכנסים רק את המל"פ ומקבלים החלטה. תגיד לי אתה מה עדיף בעיניך. האם לא עדיף שבמצב שהגיעו אליו יכונס המל"פ, כל הארגונים הפלסטיניים, המועצה המחוקקת – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכונס המל"פ, תשכח מזה. תקרא את הסעיף.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני קראתי, חבר הכנסת בגין.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכונס המל"פ.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לבדו – לא.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכונס כלל. תסלח לי, עם כל הכבוד, ברשות היושב-ראש, צריך להבהיר את העובדות, ברשותך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן להביא את ההסכם.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

היושב-ראש ערפאת, יושב-ראש המועצה הפלסטינית, יושב-ראש המועצה המחוקקת יזמינו את חברי המועצה הלאומית – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הפלסטינית, נכון.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

– – את חברי המועצה המחוקקת. אלה שירצו יבואו, אלה שלא ירצו לא יבואו, ויהיה להם פיקניק על שפת הים. זה כל הסיפור.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צודק. חבר הכנסת בגין, זאת אומרת – – –

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת בגין – – – לוותר, אלא לאשרר מחדש את הוויתור.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר א' זנדברג:

רבותי חברי הכנסת, בואו נאפשר לחבר הכנסת שטרית להשיב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת בגין, שאלת שאלה, הערת הערה, בוא ניתן לחבר הכנסת שטרית להשיב. חבר הכנסת כהן. חברי הכנסת עזרא וכהן, אני מבקש. נשאלה שאלה, הועלה נושא, חבר הכנסת שטרית ישיב כרצונו, אם הוא רוצה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאוד שמח שחבר הכנסת רן כהן מצטרף.

רן כהן (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש ממך. חבר הכנסת ריבלין, עד כאן. אני מבקש מכם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאוד שמח, חבר הכנסת כהן, לראות אותך מצטרף לחוגי הימין. זה מאוד נדיר.

אדוני היושב-ראש, צריך שהדברים ייאמרו.

רן כהן (מרצ):

אני לא משקר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

על-פי ההסכם יוזמנו חברי המל"פ וחברי המועצה המחוקקת וגופים אחרים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר א' זנדברג:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת כהן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת זאבי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

על-פי ההסכם יוזמנו חברי המל"פ וחברי המועצה המחוקקת וחברים של הגופים הפלסטיניים השונים בעצרת גדולה, בנוכחותו של הנשיא קלינטון, ויבטלו את האמנה ברוב גדול, לא בהיחבא.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בגלוי, תחת מצלמות טלוויזיה בערבית, שכל העולם הערבי יראה. מה יותר חזק מזה שיבוא פארוק קדומי ויצביע בעד ביטול האמנה? רבותי, אני מתפלא עליכם, תחשבו רגע בהיגיון, מה אנחנו רוצים מהפלסטינים?

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה מתפלא עלינו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנדל, אנחנו רוצים מהפלסטינים דבר אחד, שהמנהיגות הפלסטינית תודיע בכל מקום, בפירוש ובגלוי, שהם מבטלים את הסעיפים שקוראים להשמדת ישראל. עכשיו עושים את האירוע הזה קבל עם ועולם.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא חוקי. שני-שלישים – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא ירכז תשומת לב מלאה של כל העולם שיסתכל בזה. זה לא מספיק?

חבר הכנסת זאבי, אני חושב ששום ממשלה אחרת לא יכלה להגיע להסכם טוב יותר, אלא אם אתה רוצה לפרק את הסכמי השלום, וזו לא הכוונה.

אני רוצה לומר יותר מזה. אני מזהיר. אני שומע שמועות, שהימין יכול להקים מפלגת ימין חדשה, לרוץ לבד לבחירות. רבותי, את הטעות הזאת עשיתם ב-1992, ואז הפסדנו בבחירות. כך צמח הסכם אוסלו. אני אומר: היו זהירים. הרי מה האלטרנטיבה לעניין הזה? תבוא ממשלה יותר ימנית, יותר אוהבת ארץ-ישראל מהממשלה הקיימת היום? לא תהיה. ואני אומר לכם, אתם צריכים להיות זהירים ולא לשפוך את התינוק עם המים.

מרגע שנחתם הסכם, אין לי ספק שהוא יאושר בממשלה ובשבוע הבא הוא יובא לאישור הכנסת. אני אומר לכם, רבותי, ובעיקר אני אומר לחברי מפלגת העבודה ומרצ, ואני משבח אתכם על כך, את חבר הכנסת אלי גולדשמידט וחבר הכנסת אורון, יושב-ראש הסיעות, שעל סמך פנייתי אליהם בשבוע שעבר הסכימו להודיע שהם מתחייבים, כדי להבטיח שההסכם אכן יאושר בכנסת, לא להצביע בשבועיים הקרובים שום הצבעת אי-אמון בממשלה.

חברי הכנסת, אם אתם חפצים באמת ביישום ההסכם – ואני אומר לכם, אנחנו מעוניינים ליישם את ההסכם – תלכו, תעצרו את הסוסים שלכם. אל תעשו מעשים נחפזים של תמיכה בפיזור הכנסת, כיוון שהמשמעות היא סתירה מוחלטת של אותה רשת ביטחון. אם כוונתכם לתת רשת ביטחון להסכם השלום, תנו אותה עד הסוף, עד לגמר יישום ההסכם, ואז תפזרו את הכנסת. אנחנו לא מפחדים מבחירות.

חיים אורון (מרצ):

מועד הבחירות ביוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, בוא לא ניתמם. מרגע שאתה קובע תאריך בחירות, מתחילה מערכת בחירות. חברים, אני מזהיר אתכם, מרגע שקבעתם תאריך בחירות ומתחילה תעמולת בחירות, אתם מסכנים את יישומו של הסכם השלום. אני קורא לכם, לראשי המפלגות ולראשי הסיעות לחשוב פעמיים, לא לתת יד למהלך שייזום חבר הכנסת פורת מתוך כוונה לטרפד את ההסכם. אתם נותנים לו ביד חרב להרוס או לטרפד את ההסכם. אתם עושים טעות פוליטית איומה. זה אלף-בית בפוליטיקה, ואני לא מבין אתכם.

אני אומר בגלוי, אנחנו לא מפחדים מפיזור הכנסת ומהליכה לבחירות, אבל בואו נלך אחרי יישום ההסכם, לא לפניו, כי אחרת אתם תימצאו עושים את החטא הכי גדול שיכולתם לעשות. אנחנו נאבקים פה שנתיים להביא להסכם שלום. ההסכם מגיע; עכשיו תלכו לפיזור הכנסת? אצה הדרך, למי? אתם חושבים שבאמת תנצחו בבחירות? לא תנצחו.

אני אומר לכם בזהירות, אל תהרסו את מה שהושג היום. תנו גיבוי לממשלה לתקופה של יישום ההסכם. חבר הכנסת אורון, מקובל עלי. אם תראו שנעשות פרובוקציות מצד הממשלה, שמפירים את יישום ההסכם, שלא רוצים ליישם את ההסכם – אתם חופשיים.

חבר הכנסת אורון, אני אומר לך, שראש הממשלה, בתקווה שהכנסת תאשר את ההסכם, מתכוון ליישם את ההסכם, לא לשחק עם זה; והוא רוצה. תנו את הזמן הדרוש ליישום ההסכם. הליכה לבחירות היא שינוי מוחלט של המצב. אל תבואו בטענות אם מחר הליכה לבחירות תעצור את הסכמי השלום. אתם יכולים לבוא בטענות לעצמכם בלבד.

חבר הכנסת אורון, ממה נפשך? קל מאוד לראש הממשלה לרצות את חבר הכנסת חנן פורת. כל מה שהוא צריך לעשות הוא להודיע לחבר הכנסת פורת ולשותפיו: אני מבטל את ההסכם. מת העניין? פורת יבטל את הוועדה, לא יהיה עוד דיון בוועדת החוקה, העניין יידחה בשנתיים; זה ברור לך. גם אתה לא תמים. אתה בכנסת הרבה שנים, כמוני. גם זה ברור לך.

אז תחשבו רגע בהיגיון. מה בוער? אם אתם רוצים לפזר את הכנסת בעוד ארבעה חודשים – ייגמר יישום ההסכם בעוד שלושה חודשים, תביאו אז לפיזור הכנסת. אם כוונתכם אמיתית, בואו נעשה את זה ככה, בהגינות, ביושר. גם אתה מבין את זה פוליטית, שאי-אפשר להתחמק מהסוגיה. אנשים שיושבים על הספסל הזה מבינים אותי ויודעים את זה.

אורי אור (העבודה):

איזה תאריך אתה מציע?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע תאריך, מייד לאחר יישום ההסכם. תאמין לי, חבר הכנסת אור, אני לא נבהל משום תאריך.

רן כהן (מרצ):

אם ראש הממשלה מאמין שההסכם הזה הוא הסכם שלום טוב גם לו גם למדינה, מבחינתו זה קמפיין הכי טוב לבחירות. מבחינתו, היום האחרון לביצוע ההסכם זה יום הבחירות. מה אכפת לך? בוא נקבע שמעכשיו – ארבעה חודשים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רן כהן, כל מה שאני אומר הוא פשוט. הרי גם אתה יודע ומבין בפוליטיקה ובקיא בפוליטיקה. עובדה, העברת את חוק הדיור הציבורי נגד רצוני.

רן כהן (מרצ):

עובדה שאתם מנסים לדחות אותו. לא יעזור לכם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא אני, ידידי. אני אמרתי את דעתי על החוק. אבל נעזוב את זה.

היו"ר ד' תיכון:

מה, אתה מודאג שחוק ההסדרים יעבור? יש לי חדשות בשבילך.

רן כהן (מרצ):

אדוני יושב-ראש הכנסת, כמה שהממשלה הזאת תדחה את זה – היא תיפול יותר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מבין כמוני, שמרגע שיש תאריך לפיזור הכנסת מתחילות מערכת בחירות ותעמולת בחירות מכל הכיוונים. ברור לך, ואתה לא תמים, שמהלך כזה, לדעתי, מסכן את היכולת ליישם את ההסכם הזה; אין ספק בכך. כל מי שעיניו בראשו רואה את זה. ואני שואל: מה המהירות? למה השיטה של מהר שלל חש בז? השלטון עוד לא בכיס של אף אחד. בוא נמתין כמה חודשים, ניישם את ההסכם, ואז נבוא לשיטתכם ונדון.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע לחברי הכנסת לדחות את הצעות האי-אמון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הריני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת – הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 1999), התשנ"ט–1998. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

שימו לב לחוק הזה. בפעם הראשונה אין כאן פירוט של כל החוקים. העמוד הראשון נעלם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, צריך להקפיד לקרוא לזה "עידוד הצמיחה והתעסוקה".

רן כהן (מרצ):

הוא לא יודע שזה יותר עבה מכל שנה.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא יעבור – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, לא נקדים את המאוחר למוקדם.

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי"

היו"ר ד' תיכון:

יש לנו הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל תוצאות השיחות ב"אחוזת וואי". מי בעד? מי נגד הצעת האי-אמון? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להביע אי-אמון בראש הממשלה – 8

נגד – 21

נמנעים – 15

ההצעה של סיעת מולדת להביע אי-אמון בראש הממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 8, נגד – 21, 15 נמנעים. הצעת האי-אמון לא עוברת.

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 7), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 7), קריאה ראשונה והעברה להכנה לקריאה שנייה ושלישית. באיזו ועדה זה היה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כלכלה.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 39

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 7), התשנ"ח-1998,

לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 39, אין מתנגדים, נמנע אחד. החוק עובר להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון מס' 4) (השוואת סמכויות שיפוט).

התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה, קריאה ראשונה והכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת החוקה, חוק ומשפט – מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 33

נגד – 7

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון מס' 4) (השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ח-1998, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 33, נגד – 7, נמנעים – 2. תודה.

הצעת חוק לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יביא את החוק חבר הכנסת יונה יהב.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק של חבר הכנסת מאיר שטרית, שעיקרה שינוי מאוד מהותי בחוק איסור לשון הרע.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מביא בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט הצעת חוק שעברה כמעט פה-אחד, בהסתייגות של חבר אחד בוועדה, ועיקרה פיצויים ללא הערכת נזק בגין ביצוע עוולת לשון הרע. עד היום התגבשה אומנם בפסיקה הזכות הזאת לקבל פיצויים, אף-על-פי שלא הצליח הנעוול להוכיח את הנזק שלו. והנה, אנחנו אפשרנו זכות זו בהצעת החוק הזאת. והיתה הצעת חוק דומה גם של פרופסור ויינברג ושלי על אותו עיקרון, שלפיו תהיה סמכות לבית-המשפט, גם בהליך אזרחי וגם בהליך פלילי. אף שהנעוול לא הוכיח נזק, הוא יכול לתבוע פיצויים עד גובה של 30,00 ש"ח, שצמודים למדד יולי שנה זו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש קביעה בנושא בדיני הנזיקין. לא היתה סטייה מדיני הנזיקין לגבי פיצוי ללא הוכחת נזק. השאלה היא, עד היכן אפשר לסטות?

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אתה צודק. אנחנו החלטנו לסטות מהעיקרים הבסיסיים של דיני הנזיקין, וזאת מהטעם הפשוט, שברגע שאנחנו מגיעים לסיטואציה מהסוג שמוגדר כאן בהצעת החוק, אין חולק על כך שהעוול בוצע. כלומר, יש הוצאת לשון הרע כנגד אדם מסוים, אבל אי-אפשר לגבש בדיוק את ההוכחה של הנזק הזה. על עצם העוולה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

איך בבית-המשפט – – –

היו"ר ד' תיכון:

האם היית פעם אחת בבית-משפט במשפט כזה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

האם אתה ראית איך התובע הופך לנאשם?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא שייך.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה לא שייך? מה זה לא שייך? שואלים אותך "קלוץ קאשעס". האם ראית את השאלונים של העיתונים?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא שייך.

היו"ר ד' תיכון:

מה לא שייך? תוכיח שהיה לך שם טוב. תוכיח שהיה לך שם טוב.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

העניין הוא שדיני הנזיקין קובעים אותו דבר.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בשעה שהוחק ב-1965 חוק איסור לשון הרע נעשתה בו הפרדה מפקודת הנזיקין, חבר הכנסת פורז. אנחנו ניגשים לעניין הזה בגישה שונה לחלוטין. גם השופט ארבל, שהיום הוא מנהל בתי-המשפט, אמר, שכשהוא יושב בדין במשפטים מסוג זה, לעתים מאוד מזומנות הוא הרגיש שבעצם העובדה שהחוק לא מאפשר לו, אלא רק הפסיקה שהתגבשה, לזכות את הנעוול בפיצויים, הוא עושה בעצם עוול על עוול. העובדה היא שנעשתה עבירת לשון הרע, ולפעמים היא מאוד מהותית, אף-על-פי שאתה לא מסוגל להוכיח את הנזק, מכיוון שמה שיש לאדם בראש ובראשונה זה שמו הטוב. לאחר הפסיקה המאוד-מהותית בעניין של אברהם שפירא נגד אריה אבנרי, חופש הביטוי, כזכות יסוד של האדם, הועלה כנורמה עליונה מעל כל זכויות היסוד האחרות. אני בטוח שאתה יודע את פסק-הדין הזה.

הגיע הזמן לסגת לחלוטין מהראייה הנזקית הזאת ולאפשר תשלום פיצויים גם לאדם שהעוולה בוצעה נגדו, אבל הוא לא הצליח להרים את נטל ההוכחה הנקודתי לגבי הנזק הממשי שהעוולה הזאת גרמה לו.

ולא רק זאת, אלא אנחנו גם יוצרים כאן כלי לקיצור ההליכים. את הפיצויים האלה אפשר לפסוק לא רק בהליך אזרחי, אלא גם בהליך הפלילי. לכן, לאחר שכבר קיבלת את פסק-הדין בהליך פלילי, אינך צריך לחזור להליך אזרחי כדי לקבל את הפיצוי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל גם בהליך פלילי מותר, לפי החוק הקיים, לפסוק פיצוי.

יונה ירב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון, נכון. אנחנו לקחנו את מה שנקבע בחוק הפלילי בצורה מאוד כללית והטמענו זאת בחוק איסור לשון הרע. אנחנו חושבים שעשינו דבר חשוב במקרה הזה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להביא זאת להצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. לחבר הכנסת דדי צוקר ארבע הסתייגויות. 20 דקות לרשותך. בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

חברי חברי הכנסת, אני רוצה להזהיר את אלה שיציבעו מתוך האזנה והקשבה. אני רוצה להזהיר את מי שמתעניין במה שקורה.

מובא היום למליאה חוק ראשון, חבר הכנסת וייס, מתוך חמישה חוקים, שגם אם זו לא כוונתם, תוצאתם האחת היא פגיעה בחופש הביטוי. יש כוונות טובות. השאלה איננה שאלה של כוונות, אלא שאלה של תוצאות.

אני אומר לכם, שבועדת החוקה התגבשה חזית שמרנית, בעייתית לחופש הביטוי, שבשם עקרונות חשובים מנסה לקעקע עקרונות חשובים יותר באיזון הזכויות.

זכרו, זה החוק הראשון, ומייד אחריו יגיעו עוד ארבעה חוקים, שיפגעו באופן ממשי בחופש הביטוי. וזה במדינה שבה חופש הביטוי איננו מעוגן בחוקה שלנו. החוקה מגינה על שמו הטוב של אדם, וטוב שכך. היא איננה מאזנת את זה, כפי שהיה נדרש, כפי שחברה דמוקרטית זקוקה לו, היא איננה מאזנת את הזכות לשם טוב עם הזכות לחופש הביטוי.

הצעת החוק הזאת חורגת – ומעניין למה – מן הכלל שנקבע בדיני הנזיקין וקבוע בדיני הנזיקין בכל מקום ובכל זמן, שכדי לקבוע את שיעור הפיצוי, אחרי שהוכחה הוצאת שם רע, יש לקבוע את מידת הנזק, את עומקו של הנזק. מדוע הכלל הזה לא יחול גם כאן? אולי כדי להרתיע עיתונאים? אולי כדי להרתיע עיתונות?

היו"ר ד' תיכון:

מה דעתך על העיתונות בישראל? מה יש לאדם יותר מאשר השם שלו? למה כששודדים אדם וגונבים ממנו 20 שקל, הגנב מועמד לדין ונידון למאסר, אבל כששודדים מאדם את השם שלו אי-אפשר לעשות דבר?

דוד צוקר (מרצ):

למרות זה שאדוני היושב-ראש אומר מתחילת הדיון בעניין הזה את עמדתו באופן חד-משמעי, מה שנראה לי מעט בעייתי, אומר לך – – –

היו"ר ד' תיכון:

למה בעייתי?

דוד צוקר (מרצ):

נראה לי.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך שאני חבר כנסת בדיוק כמורך. לא אירתע מאיומים. אתה מאיים עלי? אתה מהלך עלי אימים?

דוד צוקר (מרצ):

סליחה.

היו"ר ד' תיכון:

אמרת, למרות. מה זה למרות?

דוד צוקר (מרצ):

מותר לי לומר את דעתי על זה, סליחה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, למה זה בעייתי? תחשוב איך לסגת מהבעייתיות הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

בוא נחזור לעניין הזה. זה באמת לא הדבר החשוב.

אדוני היושב-ראש, הזכות לחופש הביטוי איננה השאלה כאן, משום שפה אנחנו מדברים בשלב שהוא אחרי שנקבע שאכן הוציאו לו שם רע שלא כדין. זה בשלב הזה. זה לא בשלב הראשוני. נקבע שאכן הוצא לו שם רע. מה בא החוק ואומר? בכל מקרה, בלי קשר לנסיבות, המו"ל או העיתונאי יצטרכו לשלם את 30,000 הש"ח.

היו"ר ד' תיכון:

העיתונאי, העורך והמו"ל.

דוד צוקר (מרצ):

כל מי שאחראי לכתיבה יצטרך לשלם 30,000 ש"ח.

היו"ר ד' תיכון:

כל אחד.

דוד צוקר (מרצ):

אני רואה, למשל, את הנסיבות הבאות: אני מוציא עיתון, אני מוציא עליך שם רע בטעות, ולמחרת תיקנתי את כל העניין. תיקנתי את זה כי נפלה טעות, או התברר שהפרסום היה פרסום שווא. אתה יודע שגם במקרה הזה אתה תהיה זכאי לקבל את פיצוי המינימום הזה, את 30,000 הש"ח. אני יכול לתת לך שורה של תסריטים שעלו בוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אני יכול לתת לך תסריטים הפוכים.

דוד צוקר (מרצ):

תסריטים הפוכים בוודאי קיימים.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לתת תסריטים הפוכים על כך שאדם לא יודע מה רוצים ממנו. כתבו משהו נגדו, והוא לא יודע מאין זה מתחיל והיכן זה נגמר. אני באמת שואל אותך – ואז אתה מבקש שהעיתון יתנצל. הוא לא רוצה להתנצל. מה אתה עושה?

דוד צוקר (מרצ):

אני הולך לבית-המשפט – – –

היו"ר ד' תיכון:

כמה שנים אתה מבלה בבית-המשפט?

דוד צוקר (מרצ):

עניין השנים לא ישתנה כאן, אני מציע שתלמד. עניין השנים לא ישתנה כאן. יישאר אותו מספר שנים
-- --

קריאות:

-- --

דוד צוקר (מרצ):

חברים, אני יודע שהדבר הכי קל -- --

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

אני יכול להעיר הערה, ברשותך? אדוני היושב-ראש, לפי דיני הנזיקין, אמא שרואה את הילד נדרס
מול עיניה לא מקבלת פיצוי -- -- כי יש איזה -- -- של הצמדה לנזק -- --

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע -- --

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, אני לא יודע מה הניסיון שלך, אבל לכל אחד מאתנו יש ניסיון.

קריאה:

-- --

היו"ר ד' תיכון:

לא יודע.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הביוגרפיה של כל מי שיושב כאן מלאה גם עם משפטי דיבה וגם עם השמצות – צודקות ולא צודקות. אני מציע לנו שקצת נחלץ את עצמנו מהביוגרפיה האישית שלנו ונראה את זה ברמה החוקתית. נדמה לי שאנחנו יוצרים פה מצב לא מאוזן, שייצור איום על כותבים ועל עיתונות, ולמה לשלול מבית-המשפט, אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בויס, למה לשלול מבית-המשפט את הסמכות, את היכולת, את התפקיד של שיקול מידת הנזק?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד לך למה. כי אני צריך ללכת לבית-המשפט להוכיח שאין לי אחות וזה עולה לי הרבה הרבה כסף.

דוד צוקר (מרצ):

לא, זה אחרי. זאב, אם היית מקשיב, על זה עניתי ליושב-ראש. השלב הזה הוא כבר – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

זאב, תקשיב לי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

זאב, תקשיב.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

זאב, תקשיב לי. אנחנו מדברים על השלב — — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — — יכול לכתוב מה שהוא רוצה.

דוד צוקר (מרצ):

מאה אחוז. לא רצית להקשיב. היתה לי תשובה. אני אומר לך עוד הפעם, תקשיב. אנחנו מדברים על גובה הפיצוי לא על עצם השאלה אם הוא הוציא עלי שם רע — — —

נסים דהן (ש"ס):

— — —

קריאות:

— — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לתת לו לדבר. יש לו הרבה זמן, אבל גם הזמן הרב התקצר.

דוד צוקר (מרצ):

נדמה לי שמה שאתם צריכים להחליט עליו זה האם כל אחד נשאר נעוץ בביוגרפיה שלו ובעלבונות שלו ובפגיעות שהוא ספג, או שמא אנחנו מסוגלים לחלץ את עצמנו מזה ולראות תמונה רחבה יותר של חקיקה, שזו הראשונה מבין חמש הצעות חוק, כמו שאמרתי, ועוד הקלה שבהם. אם היום אנחנו מתירים את הרצועה הזאת, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם היום נתיר את הרצועה, זה אור ירוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשמש בפעם הראשונה כוועדה בכנסת שאני מכיר, שנלחמת בחופש הביטוי, שנאבקת בחופש הביטוי, ומפירה איזון באופן שצריך לקומם אותנו כאזרחים שרוצים לחיות בחברה דמוקרטית, שנבחנת לא בשאלה אם יש לה פרלמנט או אין לה אלא בשאלה האם היא מקיימת זכויות פרט, חירויות יסוד בסיסיות. זאת השאלה. על-פי זה אני מבקש שתצביעו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

צריך להשיב?

היו"ר ד' תיכון:

לא. יש לך הסתייגות אחת?

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מבין. חבר הכנסת מאיר שטרית — — —

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

החליף אתי.

היו"ר ד' תיכון:

החליף אתך. חבר הכנסת בני אלון, שתי הסתייגויות, עשר דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני רואה שזה מטריד אותך.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, כפי שאתה מבין זה ניסוי. כל אחד ילמד ויפיק לקחים. השעון הזה, אם אני אוריד את השכבות שמכסות אותו – לא תוכל לראות; הוא יסנוור. אין ספק שהוא גדול מדי – — —

חיים אורון (מרצ):

ובוהק.

היו"ר ד' תיכון:

ובוהק. השאלה היא, האם הוא תורם משהו או לא תורם משהו לקיצור הדיון ולחלוקה שווה יותר של הזמנים? חברת הכנסת גוז'נסקי אומרת: כן. אנחנו מנסים, רואים, נלמד ונפיק לקחים.

חיים אורון (מרצ):

— — — אדוני היושב-ראש

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ד' תיכון:

ללא ספק יהיו כמה מקופחים. איך אמר חיים רמון? – מי צריך את השעון הזה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש – – – של המשטרה מצטלם הפושע עם המספר הסידורי. זה מזכיר לי את זה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, יש לנו זמן. חבר הכנסת פורז, זה ברור. אנחנו נפיק את כל הלקחים. כל אחד שיש לו הערות מוזמן לשלוח ללשכת היושב-ראש – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

מה את אומרת? אני לא שומע.

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

עכשיו אני בוודאי לא שומע כי דדי צוקר מפריע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מה? מה אתה אומר? מה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך, שזה נהוג היום כמעט בכל הפרלמנטים, ללא יוצא מן הכלל.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

הבעיה? יש המון בעיות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כמו בשעון דיגיטלי. שחור על רקע ירקרק בהיר — — —

היו"ר ד' תיכון:

למה? יש בקונגרס האמריקני שלוש נורות. כשנדלקת הנורה האדומה – גמרת; הרמקולים מנותקים.

בנימין אלון (מולדת):

אולי נעביר את זה לוועדת העיצוב?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

תשמע, הכול שאלה של אסתטיקה. יש כאלה שאוהבים לגור בזבל. מה אני יכול לעשות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אמרתי. האם אני אחזור עשר פעמים על כך שזה גדול מדי? אני חוזר ואומר שזה גדול מדי. קדימה, רבותי.

קריאות:

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —
אדוני היושב-ראש, עליהם אני לא מתפלא — — —

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

הערתי; יש כאלה שאוהבים לגור בזבל. יגורו.

חיים אורון (מרצ):

האדום הזה הוא ירוק.

היו"ר ד' תיכון:

מה?

חיים אורון (מרצ):

האדום הזה הוא ירוק.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אם הם ימשיכו לדבר, עוד מעט יהיה כתוב פה אפס-אפס – – –

קריאות:

– – –

חיים אורון (מרצ):

במפלגה הקומוניסטית האיטלקית, אחרי המשבר בברית-המועצות – – – ירוק – – –

היו"ר ד' תיכון:

ואתה רואה? הם עלו – – –

חיים אורון (מרצ):

היתה להם ססמת בחירות: הירוק הזה הוא אדום.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני לא יודע מה אתה יודע על המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, אבל ראש הממשלה הנוכחי הוא בוגר לשעבר וזה קורה בכמה מדינות נוספות, מה שמלמד שיש סיכוי לחברת הכנסת גוז'נסקי. היא חושבת, שנים, שעוד תחזור העדנה.

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

תסתכל, זה רושם גם כמה בזבזנו.

חיים אורון (מרצ):

פעם גרתי על-יד מכבי אש – – – הפעמון הזה נוראי.

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי לך, חבר הכנסת אורון, אני צריך לחזור בפעם הרביעית?

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

איזה פעמון?

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אבל זה פעמון שיש כאן שנים, נדמה לי.

חיים אורון (מרצ):

לא. החליפו.

דוד צוקר (מרצ):

כמו יציאה להפסקת עשר.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתחילים. הפעמון הוחלף? רבותי, קדימה. הוא צריך ללכת. אתה אל תלך; אני רוצה לדבר אתך.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חולק על דברי קודמי, חבר הכנסת צוקר, ואף שחבר הכנסת מאיר שטרית דאג היום לכך שזה יהיה נאום הפרידה שלי בתור חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט, אין לי אלא לשבח אותו כמגיש הצעת חוק טובה, צודקת, והאיזון שדאג לו חבר הכנסת צוקר, אני חושב לא מאוזן בצורה קיצונית במציאות הנוכחית.

חוק איסור לשון הרע, כידוע לכם, הוא היום חוק ייחודי. יש בו צד של נזיקין, של עוולה אזרחית, ויש בו צד פלילי מיוחד; אחד החוקים היחידים שבהם לא רק מדינת ישראל יכולה לתבוע את האדם אלא גם האדם הפרטי יכול להגיש קובלנה פלילית כנגד מי שפגע בו.

מציע חבר הכנסת שטרית הצעה טובה, ואני אתמוך בה, רק אומר מה ההסתייגות שלי. אני רוצה קצת לחדד את היעילות של דבריו. מציע חבר הכנסת שטרית: היה והוגשה קובלנה, והרשיע בית-המשפט את הנאשם וקבע שיש פה לשון הרע – כלומר, אנחנו לא ממשיכים להגן על חופש הדיבור בצורה קיצונית ומופקרת שמביאה לאנרכיה, כמו שמציע חבר הכנסת צוקר. לא מדובר על סתימת פיות. מדובר על מקרה שבית-המשפט קבע שיש כאן לשון הרע.

אבל בשיטה הקיימת, כשאני רוצה להגיד שנפגעתי, מעבר לאגרה שאני צריך לשלם מייד, וזה אלפי שקלים, לפי שווי התביעה, ומעבר לעלות של עורך-הדין ומעבר לכל הוצאות הביורוקרטיה והסחבת שקיימות, מעבר לכל זה – אני צריך להוכיח על-פי שאלון שיגיש לי הצד השני, להוכיח שלא נגרם לי נזק באמת.

היו"ר ד' תיכון:

שלא היה לך בכלל שם טוב.

בנימין אלון (מולדת):

ואיך הצד השני יוכיח שלא נגרם לי נזק אמיתי אם בין כך ובין כך אני מופקר. אביא לכם דוגמה, דבר שקרה לי. אחרי שנבחרתי לכנסת החלטתי לבטל את התביעה שהגשתי. בעיתון "כל העיר" כתבו בכותרת גדולה, וזהו עיתון די נפוץ: הימין מודאג מהפסקת פיגועי ה"חמאס". בפתח כתבו בשמי, כאילו, עם נקודתיים – הרב בני אלון: הפסקת פיגועי ה"חמאס" מדאיגה אותי. ובתוך הכתבה כותבים: למרבה המזל, אלון עדיין לא יכול לארגן פיגועים של ה"חמאס". במקום זה הוא מנסה להתסיס את סביבתו הקרובה.

הגשתי תביעה. בסופו של דבר, אחרי שנבחרתי לכנסת וכבר היתה לי חסינות, ואני כאילו רשאי לדבר בצורה יותר חופשית, וגם העור שלי נהיה יותר משוריין, עור של פיל בגלל הרבה דברים אחרים, מכל מיני גידופים שנשמעים גם כאן וגם במקומות אחרים – אחרי כל ההוצאות, הגעתי אתם להבנה, ובעמוד 33 כתבו במסגרת מין התנצלות כזו, והם מסבירים למה התכוונו. הם התכוונו לכך שאני אמרתי, וכאן יש מרכאות, שהטור הפלסטיני לא מוגר אלא למראית עין, והפסקה שקרית זו מדאיגה אותי, מפני שהפיגועים עלולים להתחדש ביתר שאת ובתנאים קשים יותר בעברנו. "כל העיר" מתנצל אם הכותרת והפתיח שניתנו לדבריו של הרב אלון הוצאו מהקשרם. לפי דרישתי, הם גם נתנו איזו תרומה לבית-החולים "שערי צדק".

הסתפקתי בזה, אבל, רבותי, הפער בין מה שיש בהתנצלות במסגרת קטנה בעמוד 17 לבין הכותרות, שאם בני אלון היה יכול, הוא היה מארגן פיגוע "חמאס", והוא מודאג מכך שאין פיגוע "חמאס", הוא פער גדול.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בחוק שיגיע לאישורה של הכנסת נאמר, כי התיקון בעיתון חייב להיות באותו מקום ובאותו גודל של הידיעה.

בנימין אלון (מולדת):

הפער הוא כזה גדול. באמת אינני חס על עצמי, פרנסתי היום היא להתעסק בצווחות, בצעקות ובגידופים של הפוליטיקה, אז יש לי עור של פיל. אבל איך שר אריק איינשטיין: עיתונאי קטן שלי, איך אתה נרדם? מה עם אזרח פשוט ששפכו את דמו, והוא צריך עכשיו להתחיל להוכיח בשאלון, כי עורך-דין עשיר של מערכת העיתון מתחיל לחפש עליו חומר על-ידי בלשים, כל מיני דברים, כדי להוכיח שהעיתון לא באמת ביזה אותו, כי הוא היה מבזזה מאז ומעולם? מתחילים לחפש דברים ולשאול אותו שאלות, והוא צריך להופיע בבית-משפט, כדי שיהיה תוקף לתביעה אזרחית שלו.

מה שמציע חבר הכנסת שטרית הוא, שאם לאדם יש סבלנות והוא רוצה ללכת במסלול הזה ומוכן ללכת, ימשיך ללכת. אבל יש אופציה אחרת: אם הרשיע בית-המשפט וקבע שכאן יש לשון הרע, רשאי בית-המשפט להטיל קנס. חבר הכנסת שטרית מציע להטיל קנס של 30,000 ש"ח. אני קורא לכך קנס יותר מאשר פיצוי, כי זה לא פרופורציונלי לנזק, אבל יש בזה משהו שמרגיע את הכבוד ואת הנפש של האדם שכבודו הושחת. הרבה מאוד אנשים לא רוצים לעשות הון מתביעות שכאלה, אבל גם אינם רוצים להיות מבוזים ומושפלים על-ידי ההפקרות הלשונית שחבר הכנסת צוקר כל כך מגן עליה. שעיתונאי לא יפחד משום דבר?

לחבר הכנסת יש מאזן אימה, יש חברי כנסת אחרים שעוקבים אחריו, יש עיתונאים שעוקבים אחריו. מהו מאזן האימה שמאיים על עיתונאים? הם רשאים בלי שום פחד לעשות מה שהם רוצים. המחוקק קבע איזו הרתעה, כדי שהעיתונאי ייזהר, ונתן את חוק איסור לשון הרע, ואנחנו רוצים לשכלל את החוק הזה, כדי שיהיה מאזן של זהירות – מאזן אימה זה אולי חריף מדי – של חשיבה לפני שמוציאים מלה, שהסופר יטבול את עצמו לפני שהוא טובל את עטו בקולמוס, כפי שהתבטא הרב קוק. שהעיתונאי יחשוב קצת על מה שקורה כאן.

לכן, בהסתייגות שלי אני מציע, שבמקום 30,000 ש"ח יהיו 50,000 ש"ח. אם תתקבל ההסתייגות, זה יהיה יותר סביר ויותר יכאב למערכת העיתון או לאדם. זה לא חייב להיות העיתון, זה יכול להיות אדם שכותב מכתב ומפיץ אותו ב-1,000 עותקים, ומוציא לשון הרע על אדם אחר וחושב שלא קרה שום דבר, ובית-המשפט קובע שיש כאן לשון הרע, ועכשיו צריך להוכיח שלא נגרם לך נזק, ובעצם אז מה אם אמרו עליך שאתה נואף ורוצח, הנה הבלש הוכיח שבאמת אתה קצת נואף ואתה אולי באמת גם קצת רוצח.

אני בהחלט משבח את הצעת החוק הזו ומקווה שהיא תתקבל. אני מקווה שגם ההסתייגות שלי תתקבל ותיתן לחוק יותר תוקף. גם אם לא תתקבל, זה לא סוף העולם. אני מקווה מאוד, שחבר הכנסת שטרית, יושב-ראש הקואליציה, יחזור בתשובה ואוכל להמשיך להשתתף בוועדה החשובה זאת, אחרי שהליכוד עצמו יבין שהוא חצה קווים אדומים מבחינה עקרונית, בהסכם הנורא הזה שהוא הביא לנו, ואז הם עצמם יבקשו דרך לצאת ממנו. אבל פה אני כבר גולש לנושא אחר, וכבר כתוב עלי פה שאני אפס-אפס-אפס, אז אסיים, אדוני היושב-ראש. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תשמע, אני יכול לומר לך, שבכדורסל אפס-אפס זה מספר חשוב ביותר – שחקן לשעבר, חשוב ביותר, ב"בוסטון סלטיקס".

חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. חבר הכנסת צבי ויינברג – איננו. נשאר חבר הכנסת מאיר שטרית בשלוש הסתייגויות. חבר הכנסת בני אלון, אם אתה רוצה שיצביעו בעד ההסתייגות שלך אתה צריך להישאר כאן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לחברי הוועדה שהצטרפו להצעת החוק שלי ותמכו בה.

היו"ר ד' תיכון:

היא עוד לא עברה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שתמכו בה עד עכשיו, בקריאה טרומית ובקריאה ראשונה. החוק צודק ונכון. החוק בא לתקן עוול משווע: כאשר מוציאים דיבה על אדם והוא תובע למשפט, לא די בכך שהוא מוכיח שהנתבע הוציא דיבה ואמר דבר שקר, הוא גם צריך להוכיח שנגרם לו נזק. החוק הזה מציע, שלא יהיה צורך בהוכחת נזק, ובית-המשפט יוכל לפסוק לו פיצויים עד 30,000 שקל. ההסתייגות שלי מציעה: עד 50,000 שקל.

נוסף על כך ההסתייגות שלי מציעה, שאם עשו זאת בזדון ונגרם לו נזק בכוונה תחילה, הקנס יהיה כפול.

אודה לכם אם תתמכו בשתי ההסתייגויות האלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני רוצה להוסיף מלה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני רוצה לומר, שהצעת החוק במקורה, למעט ההסתייגויות, נתקבלה גם על-ידי נציגות העיתונאים, וועדת המשנה קיבלה אותן פה-אחד. בהחלט חשוב שהמצביעים ידעו את הנקודה הזו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה: חוק איסור לשון הרע, קריאה שנייה. הסתייגות לשם החוק של חבר הכנסת דדי צוקר – מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לשם החוק – 5

נגד – 18

נמנעים – 2

ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לשם החוק לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יונה י'הב, ההסתייגות שלך הוסרה?

יונה י'הב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

לשם החוק, על-פי נוסח הוועדה – מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 22

נגד – 5

נמנעים – 1

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 22, נגד – 5, נמנע אחד. שם החוק אושר בקריאה שנייה.

לסעיף 1, הסתייגותו של חבר הכנסת דדי צוקר. אפשר להצביע ידנית, רבותי? אני מצביע ידנית. מי בעד הסתייגותו של חבר הכנסת דדי צוקר? מי נגד?

הצבעה

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

ההסתייגות של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 לא נתקבלה.

שבח וייס (העבודה):

אפשר להצביע על הכול ידנית.

היו"ר ד' תיכון:

לא, יש כמה סעיפים שיצטרכו להצביע עליהם אלקטרונית.

רבותי, הסתייגותם של חברי הכנסת מאיר שטרית, צבי ויינברג ובני אלון – להעלות את הקנס מ-30,000 ש"ח ל-50,000 ש"ח. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 7

בעד ההסתייגות של חברי הכנסת מ' שטרית, צ' ויינברג וב' אלון לסעיף 1 – 18

נגד – 7

נמנעים – 2

ההסתייגות של חברי הכנסת מ' שטרית, צ' ויינברג וב' אלון לסעיף 1 נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום איננו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דדי צוקר לסעיף 1?

הצבעה

בעד ההסתייגות הראשונה של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

ההסתייגות הראשונה של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 לא נתקבלה.

הצבעה

בעד ההסתייגות השנייה של חברי הכנסת מ' שטרית, צ' ויינברג וב' אלון – רוב

נגד – מיעוט

ההסתייגות השנייה של חברי הכנסת מ' שטרית, צ' ויינברג וב' אלון לסעיף 1

נתקבלה.

הצבעה

בעד ההסתייגות השנייה של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

ההסתייגות השנייה של חבר הכנסת ד' צוקר לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאיר שטרית, ההסתייגות האחרונה בסעיף 7א המוצע.

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

למה?

יונה יהב (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

זה חשוב.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. יש בקשה להצבעה אלקטרונית באשר להסתייגותו של חבר הכנסת מאיר שטרית.

הצבעה מס' 8

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 – 17

נגד – 10

נמנעים – 2

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 17, נגד – 10, שני נמנעים. ההסתייגות נתקבלה. בעצם כל ההסתייגויות של חבר הכנסת מאיר שטרית נתקבלו.

אני עובר להצבעה על סעיף 1 על-פי הנוסח החדש שנתקבל לאחר שנתקבלו ההסתייגויות של חבר הכנסת מאיר שטרית וחבורתו. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 9

בעד סעיף 1, עם ההסתייגויות שנתקבלו – 20

נגד – 6

נמנעים – 2

סעיף 1, עם ההסתייגויות שנתקבלו, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 20, נגד – 6, שני נמנעים.

חבר הכנסת יונה יהב, האם אני יכול להמשיך בקריאה שלישית לאחר שנתקבלו הסתייגויות?

דוד צוקר (מרצ):

רק יושב-ראש הוועדה מוסמך.

היו"ר ד' תיכון:

הוא מייצג את הוועדה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אלא אם כן הוא קיבל דירקטיבה מפורשת מראש.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני עובר להצבעה בקריאה שלישית לאחר שקיבלתי אישור מממלא-מקום יושב-ראש הוועדה לצורך החוק הזה. מי בעד חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 6) בקריאה שלישית?

הצבעה מס' 10

בעד החוק – 20

נגד – 6

נמנעים – 1

חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 20, נגד – 6, נמנע אחד. החוק עבר בקריאה שלישית. חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 6), התשנ"ט–1998, עבר בקריאה שלישית. הקנס – 50,000 שקל.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה רוצה לומר משהו?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם אני יכול.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אתה יכול.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה לא מוכרח.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להגיד תודה לחברי הכנסת שתמכו בחוק החשוב הזה. אני מבקש להודות לחבר הכנסת יונה יהב, שהוא ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה, שבעניין הזה נהג במלוא ההגינות. צריך לומר שהיה ויכוח על הנושא בוועדה בישיבות רבות, אבל אני חושב שתיקנו היום תיקון מאוד חשוב כדי לשמור על שמם הטוב של האנשים, לאו דווקא אנשי ציבור, שאנשים ידעו שיש ערך לשם טוב, אסור לפגוע בו, ואם פוגעים בו עלולים לשלם על זה קנס.

אני מקווה שהחוק יתרום גם לעיתונות מקצועית יותר, אחראית יותר, שלפני שהיא כותבת על אנשים היא תבדוק את העובדות כהווייתן. אין כוונתי, חלילה וחס, להגביל בצורה כלשהי את חופש הביטוי או הדיבור או הכתיבה, אבל צריך לעשות את זה מתוך אחריות. אינני מאמין שיש מישהו מחברי הכנסת

שתומך בזה שיכתבו דברים לא אחראיים על אנשים, בלי לבדוק אותם תחילה, בלי לאשש אותם ולאמת אותם. אני מודה לכם, רבותי.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 10), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 10), התשנ"ט-1998, בקריאה שנייה וקריאה שלישית. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש הסתייגויות?

אורי אור (בשם ועדת החוץ והביטחון):

אין הסתייגויות.

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ס' סלים:

אולי תרשה לי?

אורי אור (בשם ועדת החוץ והביטחון):

בשמחה רבה. רציתי לברך אותך.

היו"ר ס' סלים:

אני רוצה להגיד כמה מלים בהיותי מנהל את הישיבה בפעם הראשונה. אני רוצה להודיע, שבאתי לכאן בלי שום הדרכה, וזה בגללי, לא בגלל איש. אני מקווה שאצליח לנהל את הישיבות כמו שצריך, באופן דמוקרטי.

אני רוצה להודות לחברי הכנסת שבחרו בי, אלה שהצביעו בשבילי ואלה שלא הצביעו בשבילי לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת. זה באמת רגע היסטורי לא רק בגלל היותי ערבי, אלא כי יש ערבים שנבחרו למשרה הזו לא מהיום – –

נואף מסאלחה (העבודה):

אבל זה לא כמוך.

היו"ר ס' סלים:

– – אלא עוד משנות ה-60, לפני עשרות שנים, אבל הערבים האלה שנבחרו הם לא כמוני. אני ממנהיגי המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ואני חושב שזה המפנה החשוב. אני עוד צעיר, אבל אמרו לי שהיתה איזו ססמה במדינה זו, שאמרו – לא חרות ולא מק"י.

נסים דהן (ש"ס):

אלה ששמו אותך שם אמרו את זה.

היו"ר ס' סלים:

לא חשוב. החשוב הוא שהססמה הזו נשברה אחרי 30 שנה, אבל בשבילנו, חברי המפלגה הקומוניסטית, עברו 50 שנה עד שהגענו לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת.

אני גאה במשרה הזו, ואני, בלב שלם וגלוי – אני מייצג פה את היהודים ואת הערבים במדינה הזו. אני מייצג את האזרחים, אני מייצג את הפועלים, אני מייצג את "הדפוקים", את כל האנשים שחרי השלום ואת מחנה השלום במדינה הזו בלי שום הבדל. אני מקווה, שאצליח לנהל את הישיבות בדרך דמוקרטית, בשותפות עם חברי הכנסת, בשמירה על תקנון הכנסת ותקנות הכנסת. אני מאוד מודה לכם.

נואף מסאלחה (העבודה):

החוק הראשון שאתה מעביר הוא חוק שירות ביטחון.

היו"ר ס' סלים:

לא אני המכריע, כך נפל בחלקי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא צריך להתנצל.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה לומר משהו, ברשותך.

היו"ר ס' סלים:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה, כמובן, לברך אותך בכל הלב ולומר שני דברים למען הפרוטוקול: קודם כול, הפעם לא רק שזה לא בלי חרות ומק"י אלא חרות הצביעה בעד מק"י. וזה, אגב, לא פעם ראשונה. זה היה גם בזמן חוק הממשל הצבאי.

היו"ר ס' סלים:

לא שמעתי, אולי תחזור?

שבח וייס (העבודה):

לא רק שכבר נגמר הסיפור של בלי חרות ובלי מק"י, אלא שחרות הצביעה בשביל מק"י.

אני רוצה לברך אותך בכל הלב ורק להוציא טעות אחת, שהיא נפוצה מאוד היום. מה הטענה שאני שומע פה בפרוזדורים? – שבעבר לא היה מעולם נציג של מפלגה ערבית בתפקיד הזה. גם זה לא

נכון, משום שמק"י תמיד היתה מפלגה יהודית-ערבית. אני חושב שכדאי לציין זאת מכל הבחינות, גם למען ההיסטוריה וגם למען האמת. אני מברך אותך בכל הלב, ואני בטוח שתצליח.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך אותך ואת מדינת ישראל שזכינו לרגע זה, שבו חבר כנסת, אזרח ישראלי, שאינו יהודי, שהוא מוסלמי – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

נוצרי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נוצרי, סליחה. שהוא בן העם הערבי, שהוא ממפלגה לא ציונית, במסגרת הדמוקרטיה של מדינתנו נבחר לסגן יושב-ראש הכנסת בקולותיהם של רבים מחברי הכנסת ובהם קולותיהם של חברי מהליכוד. אני מברך אותך ומברך את מדינת ישראל על רגע זה.

היו"ר ס' סלים:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת ריבלין. תודה רבה.

חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש להגיד משהו, ומשום שהוא התפטר בשבילי, אז יש לו הזכות להגיד כמה מלים.

אורי אור (בשם ועדת החוץ והביטחון):

הייתם אומרים לי, הייתי יושב עוד קצת.

היו"ר ס' סלים:

לא, אנחנו רוצים אותך על-ידינו, חבר הכנסת אורי אור.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רק רציתי להבהיר, אני כמובן מצטרף לכל הברכות, אבל בתחילת השנה הזאת היה סיכום בין הסיעות שלנו שאני אתפטר ואתה תיכנס לתפקיד סגן היושב-ראש. לצערי, בשבוע הראשון של המושב הזה היו שמועות כאילו לא אתפטר, ואני שמח שהסיעה שלי מכבדת הסכמים. אני סמוך ובטוח, שאתה תצליח למלא את השליחות, ובהצלחה גדולה מאוד. שיהיה לך בהצלחה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת אפי אושעיה, אני באמת רוצה להודות לך על כך שעמדת בהסכם, והשמועות האלה, הרי אתה יודע, בפוליטיקה אתה צריך להתרגל לשמועות.

אני רוצה להודות לכל אלה שבירכו אותי. הטלפון הראשון שקיבלתי היה מנשיא המדינה. אני מאוד מודה לו, זה ריגש אותי שהוא התקשר ובירך אותי. שר האוצר אומר לי שזה יום גדול לדמוקרטיה הישראלית. אני באמת מעריך את זה. אני מקווה שנפעל ביחד. אני יודע שנבחרתי עכשיו, בזמן מאוד חשוב, מאוד מסובך. אנחנו נעבוד ביחד למען התקדמות תהליך השלום, למען שני העמים באזור הזה. תודה רבה. אני מאוד מודה לכם.

עכשיו הגיע התור שלך, חבר הכנסת אורי אור, בבקשה.

אורי אור (בשם ועדת החוץ והביטחון):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך אותך על התמנותך לסגן יושב-ראש הכנסת. אני מברך את חבר הכנסת סלים על כך שהוא התמנה לתפקידו זה.

אני רוצה להגיד לחברי, ושמעתי את ההערות, הרי כל אחד זוקף לעצמו חלקים בהצלחתו של חבר הכנסת סלים להיות פה אתנו כסגן יושב-ראש הכנסת והיום – מנהל הישיבה. מק"י זה לא מק"י, וחד"ש זה לא חד"ש, וחרות זה לא חרות, והעבודה זה לא מפא"י. העולם שלנו עשה צעדים רבים ב-50 השנה האחרונות.

לא עכשיו כל אחד ישפוט את ההיסטוריה וינתח אותה, משום שכל הדוגמאות שנשמעו בהערות – מה שנכון עתה לא היה נכון לפני 50 שנה, ואפשר לעשות את הניתוחים היום. שמענו כאן היום את

הוויכוחים בין חבר הכנסת שטרית לבין חלקים מחרות הוותיקה. זו אותה חרות? האם חד"ש היום זו אותה חד"ש?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האמת היא ששטרית הוא לא אותה חרות.

אורי אור (בשם ועדת החוץ והביטחון):

וגם חד"ש של חבר הכנסת סלים וחברת הכנסת גוז'נסקי זה לא רק מה שאנחנו זוכרים מן העבר. הכול השתנה. לשמחתי הרבה העולם השתנה, ואני שמח שהדמוקרטיה שלנו, בחלקה לפחות, ערה לשינויים. אם אתה ואני מברכים את חבר הכנסת סלים על תפקידו, זה חלק מהמהות של השינוי שאין אף אחד פסול. אני מקווה שלא ירחק היום ונראה שרים ערבים מכל המפלגות, חברים בקואליציה בתפקידים בכירים, וזה תלוי רק בנו.

עכשיו, רבותי, אני חוזר לחוק שלי, שעבר פה בקריאה ראשונה, בלי הסתייגויות, ואני מציע אותו פה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ואני אעשה את זה בקצרה.

לפי המצב החוקי נכון להיום חיילים שחולים במחלה שלא קשורה לשירותם הצבאי צריכים להשתחרר באותו יום, לעבור לטיפול קופות-החולים. זה היה נכון עד היום.

מה קורה כשבחור בן 18, חס וחלילה, מתגלה אצלו לאוקמיה, סרטן, מחלה שאיננה קשורה לשירותו הצבאי? הצבא היה חייב לשחרר אותו. נוסף על המשבר שעובר החייל שהתגלתה אצלו מחלה מסוג כזה יש משבר נוסף, כשפתאום הוא מתנתק מהיחידה, הוא מתנתק מהגדוד, הוא מתנתק מהטיפול הרפואי שהצבא אחראי לו, אם כי זה אותו טיפול. הוא שוכב באותו בית-חולים, אותה קופת-חולים מטפלת בו, קופת-החולים שהוא שייך אליה.

לכן, מצאתי את זה כדבר שאיננו נכון, ובאנו ואמרנו שחייל שהתגלתה אצלו מחלה יוכל להתנדב עד ל-180 יום מיום אבחון המחלה, ואז יטפל בו הצבא. עד שהוא יועבר לקופת-חולים, יעברו כ-180 יום. לא מחייבים את החייל. אם חייל איננו רוצה, הוא לא חייב.

אני רוצה להסביר לאנשים ולומר עוד שני משפטים לפני ההצבעה. זה אותו רופא, זה אותו בית-חולים, אבל המשמעות היא שהמפקד נשאר אחראי לחייל, זה אומר שיביאו לו עיתון לבית-החולים כל בוקר – חיילת לבושה מדים או חייל לבוש מדים, ותהיה לו טלוויזיה לחייל. יישאר הקשר עם היחידה כל זמן שהחייל ירצה – עד 180 יום.

זו מהות החוק, לא היו לו מתנגדים, ואני מבקש מחברי שנמצאים פה להעביר אותו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אדוני היושב-ראש, אני שמח מאוד שהצבא ומערכת הביטחון הסכימו והבינו שיש פה בעיה, ובדיונים שעשינו בוועדת החוץ והביטחון ישבו קופות-החולים וסגרו גם את הוויכוחים, הכספיים כמובן, בתחום הזה. אני מודה פה לכל האנשים, גם בוועדת החוץ והביטחון וגם במערכת הביטחון ובצה"ל שעזרו בהכנת החוק.

אני פונה לחברי שנמצאים פה לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת אורי אור.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. כפי שידוע, יוזם החוק הוא חבר הכנסת אורי אור. ההצבעה היא עם לוח תיקונים לחוק שירות הביטחון (תיקון מס' 10).

סעיף 1, כהצעת הוועדה. אתם רוצים הצבעה אלקטרונית או הצבעה ידנית? מי בעד סעיף 1, ירים את היד.

הצבעה

בעד סעיף 1 – רוב

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

הצעת החוק התקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. נעבור להצבעה אלקטרונית.

בעד החוק – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 10), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית עם לוח התיקונים. תודה רבה.

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציע את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת מקסים לוי. בבקשה.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט–1998.

בתיקון לחוק הנכים (תגמולים ושיקום) שהתקבל ביום 11 במרס 1997, תוקן סעיף 43 לחוק הנכים. נקבע בו, שהטיפול הרפואי לנכים שדרגת נכותם פחותה מ-10% יינתן באמצעות קופות-החולים ויחול עליהם חוק ביטוח בריאות ממלכתי. יש לציין, שהטיפול הרפואי לנכים שדרגת נכותם בין 10% ל-20% הוסדר כבר קודם לכן, כך שגם נכים אלו יטופלו באמצעות קופות-החולים. עם קבלת החוק נקבע בו, שסעיף 43 יתוקן לשנה, לתקופה שבין מרס 1997 למרס 1998, עד לבדיקת משרד הבריאות לגבי ההיערכות התקציבית הנדרשת.

התיקון שהוצע לוועדת העבודה והרווחה דן בהארכת ההסדר בשנה נוספת בלבד. אולם הוועדה, לאחר שנתנה את דעתה לכל ההיבטים ושמעה את כל הצדדים הנוגעים בדבר, סבורה שמן הראוי לעגן את התיקון בהסדר קבוע ולא להאריכו בשנה אחת נוספת בלבד. החוק הוחל למפרע החל ממרס 1998, כיוון שלמעשה המשיכו בנוהג של מתן שירותים על-ידי קופות-החולים והחוק בא לתת תוקף חוקי להסדר הקיים.

מן הראוי לציין, שמשדד הביטחון מעביר למשרד הבריאות מדי שנה את הסכומים הדרושים לטיפול בחולים אלה, ומשרד הבריאות מעביר אותם לקופות-החולים.

להצעת החוק אין הסתייגויות, ואני מבקש לאשרה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת מקסים לוי.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט-1998, לפי הצעת הוועדה, על שני סעיפים: 1 ו-2. אפשר להצביע. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 12

בעד סעיפים 1-2 – 9

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ס' סלים:

תשעה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד הצעת החוק בקריאה שלישית? ההצבעה החלה.

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית.

הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות

(תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת מקסים לוי. בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד לא נכנסת – – –

היו"ר ס' סלים:

אני מאוד מודה לך. אני מקווה שאני אעבור את הטסט. טוב, עד שאני אשתלב ואני אתפנה, אני אתפנה גם אליך.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת החוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1998.

בישראל נהוגות בחינות מקצוע בתחומים מקצועיים, בין השאר בתחומים הקשורים לבריאות הציבור, וביניהם ברפואה וברוקחות. מטרת הבחינות היא להבטיח את הרמה המקצועית של מי שמורשה לעסוק בתחומים אלה.

עריכת הבחינות דורשת היערכות מורכבת, הכוללת, כמובן, עלות כספית ניכרת. על מנת לכסות את ההוצאות הכרוכות בעריכת הבחינה, תרגום, בדיקה וכיוצא בהם, נדרשים הניגשים לבחינה לשלם אגרה.

מטרת החוק היא להסדיר את נושא תשלום האגרה לבחינות למומחים במקצוע הרפואה ולרוקחים.

גובה האגרה ייקבע בתקנות על-ידי משרד הבריאות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, כפי שמופיע כבר כיום בחוק המסמך.

החוק שלפניכם בא להסדיר באופן חוקי את הגבייה שנעשתה בשנים האחרונות בעבור בחינות אלו. עד כה גבה משרד הבריאות כספים מנבחנים, מתוך הנחה שיש לו סמכות לעשות זאת, שכן מדובר בדמי טיפול, שהיו למעשה מחיר הבחינה, ולא באגרות.

בעקבות תביעות שהוגשו על-ידי נבחנים אחדים לבתי-המשפט, נתנו בתי-המשפט המחוזיים פירושים שונים לחוק. האחד קבע שאכן מדובר בדמי טיפול שמותר לגבותם, והאחר קבע שמדובר באגרה, שלא היתה למשרד הבריאות סמכות לגבותה לפני שהנושא יוסדר בחוק.

ועדת העבודה והרווחה בחנה את הסוגיה מכל היבטיה. הוועדה סבורה שמוצדק שכל נבחן ישלם בעבור ההוצאות הכרוכות בעריכת הבחינה. יתר על כן, מדובר במיליונים רבים של שקלים שיהיה על המדינה להחזירם אם החוק לא יוחל למפרע.

אי לכך, הוועדה השתכנעה בחשיבות הצעת החוק שהובאה על-ידי הממשלה.

לחוק אין הסתייגויות, ואני מבקש, לכן, לאשרו בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, חבר הכנסת מקסים לוי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1998, שלושה סעיפים – 1, 2 ו-3 – בקריאה שנייה. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד סעיפים 1-3 – 11

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיפים 1-3 נתקבלו.

היו"ר ס' סלים:

11 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שנייה, לפי הצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 15

בעד החוק – 10

נגד – 1

נמנעים – אין חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), התשנ"ט-1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

עשרה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית, התקבלה לפי הצעת הוועדה. תודה רבה לחברי הכנסת.

הצעת חוק מס קנייה (טובין ושירותים) (תיקון מס' 14), התשנ"ט-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס קנייה (טובין ושירותים) (תיקון מס' 14), בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק חבר הכנסת נסים דהן בשם ועדת הכספים. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

יש הסתייגויות, אדוני היושב-ראש?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

יש הסתייגות אחת, והמסתייג לא נמצא.

אדוני היושב-ראש, תרשה לי, בתחילת דברי בהצגת החוק, לברך אותך. זו הפעם הראשונה שאדוני יושב-ראש הישיבה כשאני מציג הצעת חוק ונואם פה מעל בימת המליאה. אני רוצה לאחל לך את מלוא ההצלחה, ואיך אומרים אצלנו – מברוכ.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

חברי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית נועדה להבהיר את המצב המשפטי המתייחס לחיוב טובין במס קנייה.

הווי אומר, שבסעיף 3(א) לחוק, החוק קובע כי שר האוצר רשאי לקבוע טובין טעוני מס שלא מן הסוגים המפורטים בתוספת לחוק. במלים אחרות, טובין המפורטים בתוספת לחוק, לא ניתן להטיל עליהם מס קנייה.

בפרט (11) לתוספת מפורטים הטובין הבאים, מהם אותם טובין שהשר לא יכול להטיל עליהם, ואני קורא את נוסח החוק: "מכונות ומכשירים המיוחדים לחקלאות, לתעשייה ולמלאכה, לייצור מאור וכוח וחלקים המיוחדים להם, למעט מכונות ומכשירים מהסוגים ששר האוצר קבע אותם בצו".

בתי-המשפט נקטו פרשנות מרחיבה מאוד לגבי היקף פרט (11) הנ"ל, ולפיה כלול בפרט זה כל מכשיר המשמש למלאכה כלשהי, ולא ניתן להטיל במקרה כזה מס קנייה.

חברי הכנסת, הצעת החוק שלפניכם מתקנת את פרט (11) לתוספת, ובה מובהר שהאיסור להטיל מס קנייה חל על מכונות ומכשירים וחלקיהם המשמשים אך ורק בחקלאות או אך ורק בתעשייה, וזאת כדי לצמצם את הפירושים הנרחבים שבתי-משפט נתנו לכל מיני מכונות כאלה ואחרות שיכולות לשמש גם לחקלאות, אבל גם ליעודים אחרים, וזאת לא היתה כוונת המחוקק.

חברי הכנסת, אני מציע לתמוך בהצעת החוק ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, אף שיש להצעת החוק הסתייגות אחת, אבל המסתייג – חבר הכנסת בייגה שוחט – לא נמצא. ממילא אני מבין, אדוני היושב-ראש, שנוכל לעבור להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. הסתייגות אחת הוגשה מטעם חבר הכנסת בייגה שוחט, ומכיוון שהוא איננו לא נעמיד אותה להצבעה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על חוק מס קנייה (טובין ושירותים) (תיקון מס' 14), בקריאה שנייה, סעיף 1, לפי הצעת הוועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 16

בעד סעיף 1 – 7

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

שבעה בעד, אחד מתנגד, אין נמנעים. אני מחפש את המתנגד, אבל אני רואה ששם תפוס משהו והוא מתנגד כל הלילה ואף אחד לא יושב שם.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

זה אתה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה המושב שלך.

היו"ר ס' סלים:

אני? לא, אני הצבעתי בעד. איך זה? סאלח סלים מצביע שם נגד. טוב, מתקנים.

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק נתקבלה בקריאה שנייה לפי הצעת הוועדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בבקשה תוסיף אותי.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה.

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מס קנייה (טובין ושירותים) (תיקון מס' 14), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

עכשיו המתנגד נעלם. תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית כהצעת הוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, תציג את כל החוקים יחד.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

התקנון לא מרשה.

היו"ר ס' סלים:

התקנון לא מרשה, אדוני חבר הכנסת ריבלין. מכיוון שאני מבין בתקנון טוב מאוד, אני נותן לך תשובה כזו.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 117), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 118), התשנ"ט–1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יגיש את ההצעה בשם יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה לתקן: אומנם הצעת החוק המונחת לפניכם נקראת הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 118), בפועל זה רק 117, כיוון שאחת מהצעות התיקון שהיו כאן, אם היא היתה מתקבלת, היא היתה הצעה 118, בפועל החזרנו אותה לוועדה על-פי הצעת המציע, ולכן בעצם אפילו שכתוב אצלכם 118, הצעת החוק המונחת לפניכם בקריאה שנייה ובקריאה שלישית היא תיקון מס' 117. אם אותה הצעת חוק שהוחזרה לוועדה תתקבל, היא תהיה מס' 118.

אם כן, הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה – בפועל מס' 117 במקום 118 – המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית עניינה תיקון נושאים אחדים בפקודת מס הכנסה.

יצוין כי ביום 19 באוקטובר 1998 החליטה הכנסת להרשות לוועדה לפצל את הצעת החוק ולא להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית סעיף המתייחס לתיקון סעיף 9(א) לפקודה הדן בכלל פטור ממס על מענק פרישה, וזאת לאור העובדה שהדיונים בסעיף זה טרם נסתיימו ואילו יתר הנושאים, שיפורטו להלן, אושרו בוועדה ללא הסתייגויות.

אלה הנושאים המובאים בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית:

סעיף 1 להצעת החוק – ערעור על החלטת פקיד השומה בקשר לאי-רישום תקבול.

סעיף 145ב לפקודת מס הכנסה מעניק סמכות לפקיד השומה לפסול ספרים של נישום בשל אי-רישום תקבול או אי-ניהול קופה רושמת, זולת אם שוכנע כי היתה סיבה מספקת לאי-רישום. על החלטת פקיד השומה רשאי הנישום לערער.

בשל פסיקה סותרת בעניין המועד להגשת הערעור מוצע להבהיר את המצב המשפטי ולקבוע במפורש, כי על החלטה כאמור תהיה זכות ערעור בתוך 60 ימים מיום מתן ההחלטה או יחד עם הערעור על השומה שנערכה בעקבות אי-רישום התקבולים.

סעיפים 2 עד 7 להצעת החוק – הוצאות עודפות. מקדמות בשל הוצאות עודפות נגבות על-פי סעיף 181ב לפקודה בשל הוצאות שאינן מותרות בניכוי או בשל הוצאות שהוצאו מעבר לסכומים שהוגבלו. מוצע לאפשר קיזוז מקדמות בשל הוצאות עודפות ששולמו ביתר כנגד חיוב במקדמות רגילות שיש לשלמן לגבי אותו חודש לפי סעיף 175 לפקודה. הווי אומר, שאם בעבר היית צריך לשלם את המקדמות כסדרן, ואם מגיע לך החזר, תקבל שיק ממס הכנסה, בא התיקון לומר שיש בזכותך לקזז אותן מקדמות ששילמת ביתר מהמקדמות שיבואו אחר כך ולא תצטרך לחכות לאותו שיק של מס הכנסה.

היו"ר ס' סלים:

סליחה, אדוני, אפשר לשאול שאלה?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, בבקשה.

היו"ר ס' סלים:

פנו אלי אנשים, אמרו שהם שילמו מקדמה, והשיק חזר.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

של מס הכנסה?

היו"ר ס' סלים:

לא, של האזרחים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אנחנו לא מדברים על זה, אנחנו מדברים על מה ששילמת למס הכנסה.

היו"ר ס' סלים:

אני מבין, אבל זו סוגיה אחרת.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מה ששילמת הלך.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

הוא מדבר על משהו אחר. הוא מדבר על כללי משחק. אדם קנה רהיט, נתן מקדמה והשיק חזר. עכשיו הוא רוצה לשאול מה יהיה הדין החוקי של אותה עסקה, אבל אנחנו לא דנים בזה. יש כאן עורך-דין שבוודאי ייתן לך תשובה יותר מדויקת ממני. אני גם יכול לענות, אבל אני משאיר את זה לעורך-דין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עורך-דין של הכנסת במקרה הזה.

היו"ר ס' סלים:

הוא מומחה בדברים אחרים, אדוני חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני חושב שגם בזה הוא מתמצא. כל עורך-דין בתהליך לימוד המשפטים – זה אחד מהכללים הראשונים שהוא לומד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אתה מדבר על מע"מ או על מס הכנסה?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני לא מדבר לא על מע"מ ולא על מס הכנסה. אני מדבר על עסקה רגילה. אדם קנה ארון בחנות, נתן מקדמה בשיק והשיק חזר. הארון הזה שייך לקונה או לא שייך לקונה? זה מה שאדוני היושב-ראש שאל. אני מדבר על משהו אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש כישלון תמורה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

תגיד מה שתרצה, אבל אנחנו לא מדברים על זה. רבותי, אנחנו גלשנו מהנושא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה הסוגיה הזאת עלתה?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כי אני מדבר על מקדמות של מס הכנסה ומע"מ, והיושב-ראש חשב שאנחנו מדברים גם על מקדמות של עסקה.

כמו-כן מוצע להוסיף סעיף הסמכה המאפשר לקבוע בתקנות חובת הגשת דוח שנתי המסכם את כלל ההוצאות העודפות שהוצאו, מה שלא היה מקובל עד היום בחוק.

לאור פסיקה שקבעה לאחרונה חובת תשלום מקדמות בשל הוצאות עודפות גם על שותפות, בהיותה "חבר בני-אדם", מוצע להוסיף הוראה שחובה זו תחול רק כאשר אחד השותפים חייב בעצמו בהוצאות עודפות, וזאת כדי שלא להטיל נטל זה על שותפות שהשותפים בה הם כולם יחידים. הווי אומר, הם לא חברה אלא שותפות.

נושא נוסף מתייחס לקיזוז. מקדמה בשל הוצאה עודפת ששולמה בסכום העולה על חוב המס לאותה שנה לא מוחזרת לנישום, אלא מקוזזת בשנות המס הבאות כנגד חוב מס באותן שנים. מוצע לאפשר קיזוז כאמור גם כנגד מס שבח ולהוסיף הוראה הקובעת כי יש לעדכן את הסכום המקוזז. אני רק לא מבין למה היה צריך את העדכון הזה, אבל אני מתאר לעצמי שהמשפטנים שלנו הגיעו למסקנה זאת כיוון שככל הידוע מס שבח הוא חלק ממס הכנסה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא חלק ממס הכנסה כאשר חל מס הכנסה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

בוודאי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, יש לי שאלה אליך: האם החוק הזה הוא יוזמה ממשלתית?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כן, הצעת חוק זאת היא יוזמה ממשלתית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כמה חברי ועדה השתתפו בדיון הזה?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא הייתי יושב-ראש הוועדה כשדנו בזה, הייתי אחד החברים בוועדה, כמו כל ישיבה שאני משתתף בה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו היתה ועדת משנה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא, זה דווקא נדון בוועדה הראשית. היה פיצול של החוק; חלק מהתיקונים חזרו לוועדה. אלה הפרטים שאני יכול לתת לך על מה שקרה שם. אתה שואל כמה השתתפו באותו יום שהתיקון הזה נדון בו? אולי שניים-שלושה. זה מספק אותך, אדוני?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, כי זה חוק חשוב.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

עוד מוצע לקבוע, כי חוב מקדמות בשל הוצאות עודפות שלא שולם במועד יישא ריבית והפרשי הצמדה בעד התקופה שמתום שנת המס ועד יום התשלום כפי שנושא כל חוב מס אחר.

אני מתפלא שזה לא היה עד היום. היינו צריכים לתקן זאת, שחוב יישא הוצאות וריבית.

כמו-כן מוצע לקבוע, כי אם לא ציין אדם את המועד לתשלום המקדמה ובשל כך נקבעה המקדמה בסכום כולל לתקופה מסוימת, יראו את המועד לתשלומה, לעניין חישוב הקנס, כמחצית התקופה שלגביה נקבעה המקדמה.

חברי חברי הכנסת, הנושאים האמורים אושרו בוועדה ללא הסתייגויות. אני מבקש מכם לתמוך בהצעת החוק כהצעת הוועדה ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אני רוצה להוסיף משפט, חברי חברי הכנסת, אני לא יודע כמה פעמים בבית הזה נתקלנו בחוקים שהממשלה יוזמת וכל מטרתם להקל עם האזרח.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 118), שהפכה להיות 117, כל הסעיפים, מ-1 עד 8. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד סעיפים 1-8 – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-8 נתקבלו.

היו"ר ס' סלים:

בעד – 8, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק נתקבלה בקריאה שנייה לפי הצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה, בבקשה.

הצבעה מס' 19

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 117), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה התקבלה בקריאה שלישית. תודה רבה לחברי הכנסת.

הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11). יגיש את הצעת החוק בשם ועדת הכספים חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. על-פי בקשת חברי המאחרים בנשף, אנחנו נקצר. אבל, אדוני היושב-ראש, לאחר שיתקבלו כל החוקים יורשה לי לומר כמה מלות תודה לאלה שעסקו בהכנתם.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בהצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית מוצעים תיקונים אחדים לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה).

חוק זה כפי שהוא כיום מטיל חובה במס הכנסה על הכנסות מניירות ערך הנסחרים בבורסה בידי נישומים שהם בדרך כלל חברות, הן בשל עליית ערך מניותיהם שנרכשו בשנת מס מסוימת ועד תום אותה שנת מס גם אם לא נמכרו, והן בשל רווח שנוצר במכירת ניירות ערך.

לעומת זאת, החוק אינו מטיל חיוב במס כאמור על בעלי שליטה המחזיקים לפחות ב-10% מזכויות ההצבעה, אלא מחייב אותם רק על עליית הערך של נייר הערך בשנה שבה נמכר. יוצא מכך, שאם ערכו של נייר הערך ירד בשנת המכירה, לבעל השליטה נוצר הפסד, וזוהי הקלה שמפלה בין סוגי הנישומים ואין לה הצדקה.

לפיכך מוצע, כי החיוב במס בשל עליית ערכו של נייר הערך יוטל בעת מכירת ניירות הערך ולא על בסיס חיוב הרווח הנצבר בשנת הרכישה של נייר הערך.

עם זאת, התיקון לא בא לפגוע באותם מקרים שבהם עליית הערך של מניות שליטה אירעה עד למועד תחילתו של התיקון. עליית ערך כזו לא תחויב במס.

נושא נוסף שמוצע להסדירו בהצעת החוק מתייחס לאי-תחולת החוק על נישומים מסוימים. סעיף 27 לחוק כפי שהוא כיום עניינו באי-תחולת החוק על נישומים מסוימים אם נתמלאו לגביהם תנאים מסוימים, אלא אם כן בחרו שהחוק בכל זאת יחול עליהם.

מוצע להוסיף כתנאי לאי-תחולת החוק קביעה, כי רק אם לא היו ברשות הנישום שהוא בעל העסק או חברת מעטים ניירות ערך בשנת המס.

כמו-כן מוצע להרחיב את רשימת הנישומים שעליהם לא יחול החוק, אלא אם כן בחרו בכך, ולכלול בה גם יחיד שאינו חייב לנהל את פנקסיו בשיטה הכפולה, עד גובה מסוים, וכן שותפות של יחידים וחברה שכל בעלי מניותיה הם יחידים.

חברי הכנסת, הצעת החוק שלפניכם באה לתקן עיוותים וליצור מיסוי פשוט יותר, צודק יותר, והיא אושרה על-ידי הוועדה ללא הסתייגויות.

אני מבקש מכם לתמוך בהצעה ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני מקווה שגם הבנתם את החוק.

היו"ר ס' סלים:

לא חשוב אם הם הבינו, העיקר להצביע. חבר הכנסת נסים דהן, אני מאוד מודה לך.

חברים, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11), לפי הצעת הוועדה הכוללת שישה סעיפים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד סעיפים 1-6 – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-6 נתקבלו.

היו"ר ס' סלים:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שנייה לפי הצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 21

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית לפי הצעת הוועדה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), התשנ"ט–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא, ולידיעת חברי הכנסת, הנושא הבא הוא האחרון: הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה חבר הכנסת נסים דהן בשם ועדת הכספים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש בפניכם את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), התשנ"ט-1998.

הצעת החוק המונחת לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית עניינה בהסמכת שר האוצר לקבוע כללים למסירת מידע חלקי לגבי עסקות מקרקעין, בלי לכלול במידע זה את שמות הצדדים לעסקה.

הקמת מאגר מידע כאמור תביא להתייעלות הדיונים לעניין מס שבח הן בשלב ההשגה והן בשלב הערר בפני ועדת ערר.

כמנ-כן עשויה מסירת המידע להביא להשתכללות שוק הנדל"ן באופן כללי.

הואיל ומדובר בפרטים על מכירת זכויות במקרקעין, החליטה ועדת הכספים במהלך הדיון – וזה, אני מתאר לעצמי, מטריד את חבר הכנסת ריבלין, ומצאנו לכך פתרון – ועדת הכספים החליטה במהלך הדיון בהצעת החוק להטיל פיקוח פרלמנטרי על הפרטים שייכללו במאגר המידע, ונקבע כי התקנות שיתקין שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים, יהיו טעונות גם אישור של ועדת הכספים. חבר הכנסת ריבלין, אם זה מטריד אותך, תבוא לוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי שאלה אחת אליך. אנחנו מחוקקים את החוק הזה, האם בחוק כתוב בצורה מפורשת, שחוק זה לא יופעל אלא אם יהיו תקנות?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהתשובה היא חד-משמעית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך שזה לא כך.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני קורא לך בלשון החוק, אני מקווה שהוא מונח לפניך: "שר האוצר, באישור ועדת הכספים, יקבע הוראות לביצוע סעיף זה". זאת אומרת, שר האוצר לבדו לא יכול לעשות מה שהוא רוצה, הוא צריך את אישור ועדת הכספים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, גם לפי חוק מאגרי מידע.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

נכון מאוד. חוק מאגרי מידע אומר, שמי שמנהל מאגרי מידע צריך להודיע לרישום. יותר מזה הוא לא חייב לעשות כלום. פה יש הגבלה עוד יותר חמורה. הוא מודיע, ואנחנו גם נגביל אותו בוועדת הכספים, מה הם הפרטים שייכללו באותו מידע. זאת אומרת, שם פרטי ושם משפחה ומספר תעודת הזהות, למשל, לא ייכללו באותו מידע, כיוון שזה לא מעניין אף אחד מי קנה ומי מכר. מעניין אותנו בכמה, כדי שאם משהו יגיש מחר ערר על שדה סמוך או על קרקע סמוכה, נוכל לומר לו: ידידי היקר, Y, אני מביא לך עשר ראיות מקרקעות סמוכות שהמחירים שם הם X אתה טוען שהמחיר שם הוא

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אין פה הגבלה למאגר, אלא רק לשימוש בו.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

לא, לא. סליחה, על הפרטים שייכללו במאגר יש הגבלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש חוק מאגרי מידע.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

נכון, והבהרתי לך, חבר הכנסת ריבלין, שחוק מאגרי מידע מצריך בסך הכול הודעה לרשם מאגרי מידע שיש לי מידע כזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חוק מאגרי מידע וחוק צנעת הפרט קובעים בדיוק מה הן זכויותיו של כל אזרח בכל מה שקשור בזה.

זה חוק ספציפי. האם ברור שחוק זה לא יוכל להתחיל להיות מופעל אלא לאחר ששר האוצר התקין תקנות באישור שר המשפטים?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני אומר לך עוד יותר, חבר הכנסת ריבלין: לא רק באישור שר המשפטים, גם באישור ועדת הכספים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה, בסדר. היועצת המשפטית אומרת בצורה מפורשת שכך הוא הדבר.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כן, כך כתוב. קראתי לכם את הסעיף.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החוק בסדר.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יש נוסח חמור יותר, שאומר שחוק לא ייכנס לתוקף אלא אם כן הותקנו תקנות, ואז – – –

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

זה החוק הראשי. וגם צריך אישור ועדת הכספים. חברי הכנסת ריבלין וזנדברג מוזמנים לוועדה כשהנושאים האלה יעלו שוב במסגרת התקנות של האוצר.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אם נהיה בקדנציה הבאה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני מתאר לעצמי שלא יהיו בחירות בקרוב. תהיה רגוע, אתה תדון בתקנות האלה. אף אחד מכם לא רוצה בחירות ולכן לא יהיו בחירות. זה ההסבר הפשוט ביותר. אף אחד מכם לא רוצה בחירות. חוץ מהנואם פה, שלא אכפת לו אם יהיו בחירות, השאר לא רוצים בחירות, אז לא יהיו בחירות.

חברי חברי הכנסת, אני מבקש מכם לתמוך בהצעת החוק ולהצביע בעדה בקריאה שנייה ושלישית, אף שיש הסתייגויות. המסתייג לא נמצא כאן.

אדוני היושב-ראש, אחרי שהחוק יתקבל בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, תרשה לי לומר כמה מלות תודה למי שעסק בהכנתו.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת דהן.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), התשנ"ט–1998. לפני כן, אני מודיע פה שיש הסתייגות אחת לחוק הזה ובעל ההסתייגות הזו הוא חבר הכנסת בייגה שוחט. מכיוון שהוא איננו כאן, אנחנו לא מצביעים על ההסתייגות שלו. לכן אנחנו עוברים להצבעה על החוק בקריאה שנייה, לפי הצעת הוועדה. הצעת החוק כוללת סעיף אחד.

בעד סעיף 1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק התקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת החוק, כפי שהציג אותה חבר הכנסת נסים דהן. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 23

בעד החוק – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 43), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ס' סלים:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק עברה בקריאה שלישית, כהצעת הוועדה.

חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת נסים דהן יגיד כמה מלים במיוחד לאלה שפעלו ועבדו בהכנת החוק הזה. בבקשה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

תודה, אדוני היושב-ראש. חברי חברי הכנסת, זו הזדמנות להודות לכל צוות הוועדה, ובראשו היועצת המשפטית המסורה שלנו, אנה שניידר, הנמצאת אתנו כאן. רוב תודות, מלוא השבח על העבודה המסורה והמדויקת שהיא עשתה.

לא נשכח את סמדר אלחנני שלנו, היועצת הכלכלית של הוועדה. תודה גם לכל חברי הוועדה שמשותפים ועוסקים בהכנת החוקים, וגם לך, אדוני היושב-ראש, שנתת לנו רגע של עונג בנוכחותך בהעברת החוקים האלה. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

רבותי חברי הכנסת, הישיבה היום תמה. אני מודיע על נעילת הישיבה.

הישיבה הבאה תתקיים מחר, 27 באוקטובר, בשעה 16:00. תודה רבה וערב טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 21:46.